

2015

KÄRSÄMÄEN KUNTA TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS

Kunnanhallitus	25.4.2016
Tarkastuslautakunta	16.6.2016
Valtuusto	28.6.2016

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA.....	3
1.1 Kunnanjohtajan katsaus.....	3
1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	4
1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen tilanne.....	7
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	13
1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	15
1.6 Kunnan henkilöstö.....	16
1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	16
1.8 Ympäristötekijät	23
2. SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	23
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	25
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	25
3.2 Toiminnan rahoitus	31
3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset	34
4. KOKONAISTULOT JA -MENOT.....	38
5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	39
5.1 Konsernitarkastelu	39
5.3 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	47
6. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	52
6.1 Asiaa koskeva sääntely.....	52
6.2 Tilikauden tuloksen käsittely.....	52
6.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	52
7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	53
7.1 Seurantaa koskeva sääntely	53
7.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.....	53
7.2.1 Käyttötalouden toteutuminen ja hallintokuntien toimintakertomukset.....	53
7.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	98
7.2.3. Investointiosan toteutuminen	100
7.2.4. Rahoitusosan toteutuminen	102
7.2.5.Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	103
8.TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	105
8.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet	105
8.2 Tuloslaskelma.....	105
8.3 Rahoituslaskelma	107
8.4 Tase	108
8.5 Konsernilaskelmat	110
9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	114
9.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	114
9.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	114
9.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	115
9.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	116
9.3 Tasetta koskevat liitetiedot.....	120
9.3.1Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	120
9.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	124
9.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	127
9.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	128
9.6 Luettelo kirjanpitoluokista, tositelajeista sekä säilytysajoista	130
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	131
TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ.....	131

TOIMINTAKERTOMUS

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Sosiaali- ja terveyspalvelujen muutokset olivat vuonna 2015 keskiössä niin Kärsämäellä, kuin valtakunnan laajuudessa julkisessa keskustelussa. Kärsämäen kunnan toiminnan näkökulmasta 2015 oli merkittävä muutoksen vuosi, kun Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämismäärä siirtyi kunnalle vuoden 2015 alussa ja palveluntuottajana sote-palvelujen osalta aloitti Attendo Oy.

Suomalaista julkista keskustelua hallitsi sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus, joka laajeni koskemaan koko aluehallintoa. Kyseessä on yksi suurimmista Suomessa koskaan tehdyistä hallinnon ja toimintatapojen uudistuksista. Hallituksen tavoitteena on, että sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen ja muita alueellisia tehtäviä siirtyisi maakunnille vuoden 2019 alussa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämismäärä siirtämisellä kunnilta maakunnille tavoitellaan pitkällä aikavälillä merkittäviä julkisen talouden säästöjä. Vuotta 2015 koskevissa ennakkoselvityksistä on havaittavissa, että tilikausi 2015 on ollut kunnille taloudellisesta näkökulmasta suotuisampi kuin vuosi 2014. Negatiivisen vuosikatteen kuntia olisi ainoastaan 11. Tilinpäätös vuodelta 2015 Kärsämäen kunnan osalta on noin 0,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna lopputulos on lähes talousarvion mukainen. Verotulot toteutuivat hieman budjetoitua suurempina ja valtionosuudet hieman odotettua pienempinä.

Lainamäärä on Kärsämäellä noin 4 862 euroa/asukas, mikä on huomattavasti yli valtakunnan keskiarvon. Vuoden 2015 investoinneista merkittävimmät olivat uuden paloaseman rakentaminen sekä taajama-alueen laajakaista-hanke. Uuden paloaseman käyttöönottoa juhlistettiin virallisessa vihkiäistilaisuudessa 12.10.2015. Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tulokset olivat aiemman vuoden kaltaisia ja konsernin tilikausi muodostui noin 0,5 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Konsernin lainakanta Kärsämäellä on 7 237 euroa/ asukas. Koko maassa konsernien keskimääräinen lainakanta oli vuonna 2014 5 768 euroa / asukas.

Vuoden aikana kunnalle laadittiin uusi kunta- ja elinkeinostrategia. Ne on laadittu huomioiden uuden kuntalain vaatimukset, joiden mukaan kaikki kunnan päätökset tulee tulevaisuudessa perustua valtuuston hyväksymään strategiaan. Strategiassa painottuvat elinkeinojen kehittäminen, kunnan markkinointi, laadukas maaseutu-asuminen, sijainnin tehokas hyödyntäminen ja monipuolinen kulttuuritarjonta. Strategian painopistealueet tukevat hyvin kuntalaistyytyväisyyden ja kunnan terveen talouden kehittymistä.

Kiitos kuluneesta vuodesta kuuluu kaikille kunnan työntekijöille, luottamushenkilöille, Kärsämäen kunnan asukkaille ja veronmaksajille.

Kärsämäellä 21.4.2016

kunnanjohtaja
Esa Jussila

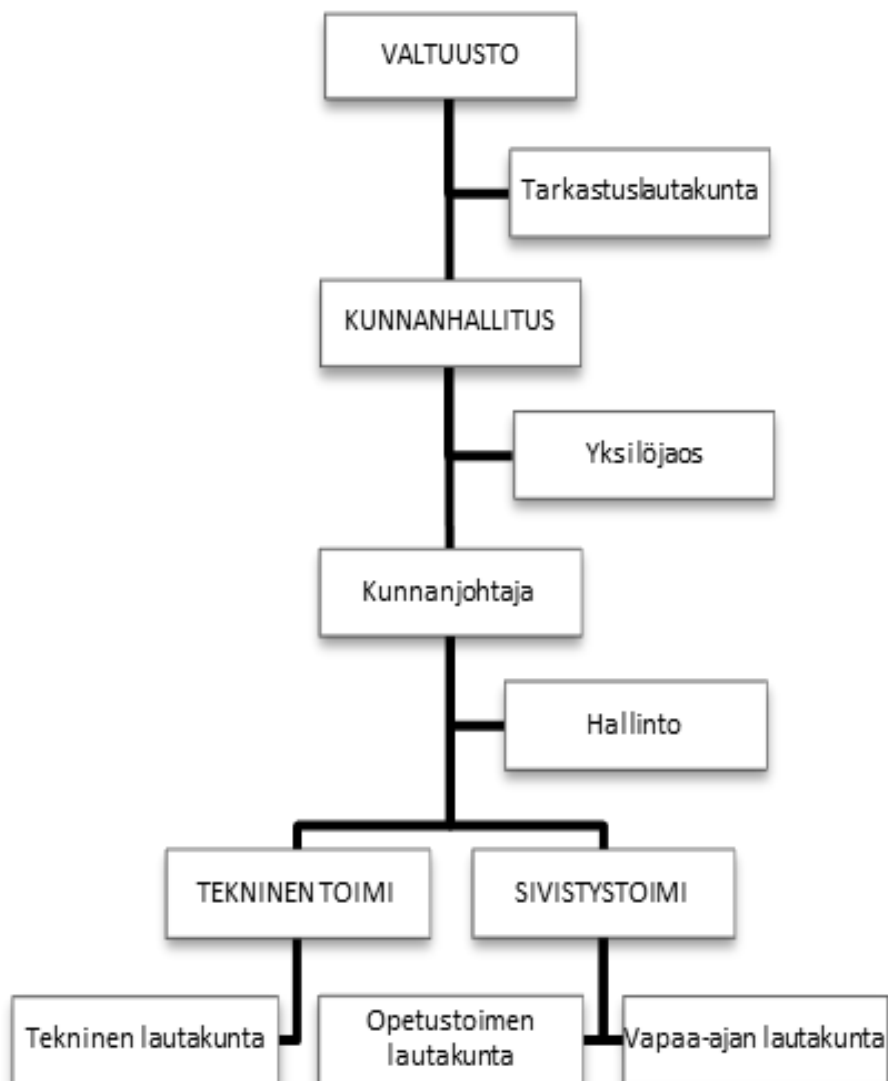
1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Toiminta-ajatus

Kärsämäen kunnan toiminnan päämääränä on luoda Kärsämäestä paikkakunta, jossa on hyvät edellytykset elää, asua ja tehdä työtä.

Toimintaorganisaatio

Luottamusmiesorganisaatio

Valtuusto

Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää kunnan asukkaiden valitsema valtuusto. Valtuusto kokoontui kertomusvuonna 9 kertaa. Kokouksissaan valtuusto käsitteli 99 §:ää.

Valtuuston kokoonpano vuonna 2015:

<u>Nimi ja ammatti</u>	<u>Puolue</u>	<u>Kokouksiin osallistuminen</u>
<i>Puheenjohtaja</i> Ristinen Esko	Suomen Keskusta	9
<i>I varapuheenjohtaja</i> Pietikäinen Mika	Perussuomalaiset	4
<i>II varapuheenjohtaja</i> Manninen Riikka	Suomen Keskusta	9

<u>Nimi ja ammatti</u>	<u>Puolue</u>	<u>Kokouksiin osallistuminen</u>
Aulis Raija, sairaanhoitaja	Perussuomalaiset	9
Autio Mika, maatalousyrittäjä	Suomen Keskusta	8
Flankkila Timo, maanviljelijä	Kansallinen Kokoomus	6
Honkala Teuvo, yrittäjä	Perussuomalaiset	9
Huovila Tuula, ravitsemistyönjohtaja	Perussuomalaiset	9
Korkatti Jouko, linja-autonkuljettaja, eläkel.	Kristillisdemokraatti	9
Ojalehto Pauli, metsäpalveluesimies	Suomen Keskusta	9
Parkkila Väinö, eläkeläinen	Suomen Keskusta	8
Pentikäinen Kari, maanviljelijä	Perussuomalaiset	6
Pesonen Eero, maatalousyrittäjä	Suomen Keskusta	7
Pinola Satu, terveysteknologian insinööri	Kansallinen Kokoomus	9
Pirhonen Jaakko, yrittäjä	Perussuomalaiset	3
Remes Aimo, autoilija, eläkeläinen	Perussuomalaiset	9
Ruha Anne, maatalousyrittäjä	Suomen Keskusta	9
Saari Ilkka, yrittäjä	Suomen Keskusta	9
Salo Jaana, insinööri (AMK)	Suomen Keskusta	9
Seppä Marjatta, ravitsemistyöntekijä	Suomen Keskusta	9
Öykkönen Merja, kirjanpitäjä	Suomen Keskusta	8

Valtuustoryhmät:

Perussuomalaisten valtuustoryhmä: valtuutetut Aimo Remes, Teuvo Honkala ja Raija Aulis (ilmoitus 27.1.2015).

Suomen Keskusta rp Kärämäen valtuustoryhmä: valtuutetut Pauli Ojalehto, Marjatta Seppä, Merja Öykkönen, Riikka Manninen, Väinö Parkkila, Esko Ristinen, Anne Ruha, Jaana Salo, Mika Autio ja Ilkka Saari sekä varavaltuutetut Katariina Lohvansuu, Ari Mikkola ja Antti Tiikkainen (ilmoitus 27.1.2015).

Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p. (RKP)/Svenska folkpartiet i Finland r.f. (SFP) valtuustoryhmä: valtuutettu Eero Pesonen (ilmoitus 27.10.2015).

Kristillisdemokraattien (KD) valtuustoryhmä: valtuutettu Jouko Korkatti (ilmoitus 7.1.2013).

Kunnanhallitus

Valtuusto valitsi 27.1.2015 toimikaudelle 2015 - 2016 kunnanhallitukseen seuraavat jäsenet:

<u>Nimi ja ammatti</u>	<u>Puolue</u>	<u>Kokouksiin osallistuminen</u>
<i>Puheenjohtaja</i>		
Salo Jaana, insinööri (AMK)	Suomen Keskusta	20
<i>I varapuheenjohtaja</i>		
Pinola Satu, , terveysteknologian insinööri	Kansallinen Kokoomus	17
<i>II varapuheenjohtaja</i>		
Ruha Anne, maatalousyrittäjä	Suomen Keskusta	20
Aulis Raija, sairaanhoitaja	Perussuomalaiset	18
Mikkola Ari, pintakäsittelijä	Suomen Keskusta	15
Ojalehto Pauli, metsäpalveluesimies	Suomen keskusta	19
Pentikäinen Kari, maanviljelijä	Perussuomalaiset	8
Remes Aimo, autoilija, eläkeläinen (1.-26.1.2015)	Perussuomalaiset	4

Kunnanhallitus johtaa kunnan hallintoa ja toimii valtuuston asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanoelimenä. Esittelijänä kunnanhallituksen kokouksissa toimii kunnanjohtaja ja pöytäkirjanpitäjänä kunnansihteeri. Vuonna 2015 kunnanhallitus kokoontui 20 kertaa ja käsitteli 312 §:ää.

Keskusvaalilautakunta

Karsikas Hanna, pj
Karsikas Heimo
Korkatti Jouko
Pirttiaho Kauko, vpj
Vähätiitto Elina

Tarkastuslautakunta

Öykkönen Merja, pj
Korkatti Jouko, vpj
Vähätiitto Esko
Parkkila Väinö
Takalo Jaana

Opetustoimen lautakunta

Seppä Marjatta, pj
Manninen Riikka
Luonuansuu Kyösti
Vaitiniemi Timo
Vähätiitto Kai, vpj
Huovila Tuula
Pietikäinen Mika

Vapaa-ajan lautakunta

Tiikkainen Antti, pj
Lohvansuu Katariina
Korkiakoski Juha
Huovila Anna
Räisänen Juha, vpj
Jussila Aino
Hyvölä Ahti

Tekninen lautakunta

Autio Mika, pj
Saari Ilkka
Niinikoski Eila
Karhu Raija
Honkala Teuvo, vpj
Hietala Pirkko
Pirhonen Jaakko

Kiinteistötoimitusten uskotutmiehet

Ylikoski Perttu
Mäenpää Tarja
Kumpulainen Leena
Vähätiitto Kai
Kahelin Keijo
Huovila Tuula

Käräjäoikeuden lautamiehet

Kyllönen Jaana Helena
Pentikäinen Kari

1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen tilanne

Maailmantalouden näkymät ovat kahtiajakoiset. Yhtäältä teollisuusmaissa kasvu kiihtyy, toisaalta monien kehittyvien talouksien kehitys heikkenee. Kiinan poikkeuksellisen pitkään vahvana pysynyt talouskasvu tulee hidastumaan, ja Venäjä ja Brasilia pysyvät vuonna 2016 taantumassa. Laajapohjainen kasvu jatkuu Yhdysvalloissa. Sitä tukevat paitsi energian edullinen hinta, myös suotuisasti kehittyneet työmarkkinat, keventynyt finanssipolitiikka ja kotitalouksien taseiden vahvistuminen. Euroalue on kääntynyt kasvuun, osaltaan öljyn alentuneen hinnan ja euron kurssin heikentymisen vuoksi. Näiden suotuisten tekijöiden vaikutus hiipuu ennustejakson loppua kohden. Myös luoton tarjonta ja rahoitusolot ylipäättään ovat kohentuneet ja finanssipolitiikka jarruttaa kasvua aiempaa vähemmän. Edellä mainitut tekijät kohentavat erityisesti kulutuskysyntää, mutta investointikin elpyvät hitaasti. Poikkeuksellisen runsas maahanmuutto EU-alueelle tuo lisäsykäyksen kysyntään, mutta heikentää julkistalouksien tasapainoa Isossa-Britanniassa ja Ruotsissa kasvu pysyy vahvana ja työllisyys hyvällä tasolla.

Lyhyet korot pysyvät euroalueen historiaan nähden ennätyskellisen alhaisina, sillä sekä vuonna 2016 että 2017 kolmen kuukauden euribor-koron ennustetaan pysyvän lievästi negatiivisena. Kymmenen vuoden korkotasoa pysyy vastaavasti alhaisella tasolla, ollen 1,0 % vuonna 2016 ja 1,5 % vuonna 2017.

Suomen talouskehitys on ollut pitkään heikkoa. Taustalla on muun muassa maailmantalouden kasvun hidastuminen, elektroniikka- ja metsäteollisuuden ongelmat sekä Venäjän talouden taantuma. Lähivuosina talouskehityksen odotetaan hiljalleen elpyvän, mutta kasvu on jäämässä vaimeaksi. Talouden tukipilarina on viime vuosina ollut pitkälti yksityinen kulutus. Kuluvana ja lähivuosina yksityisen kulutuksen rinnalla myös investointien odotetaan jälleen tukevan talouskasvua. Viennin kasvu on sen sijaan jäämässä heikoksi. Vaikka vienti piristyy vähitellen maailmankaupan vanave-

dessä, se ei kustannus- ja tuotekilpailukykyongelmista johtuen edelleenkään pääse täysin vientimarkkinoiden kasvun vauhtiin. Suomi menettää siten markkinaosuuksia kansainvälisessä kaupassa.

(Lähteet: Taloudellinen katsaus, Talvi 2015, Valtiovarainministeriö; Findikaattori.fi, Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma 2017–2020, kevät 2016)

Kuntataloutta on leimannut viime vuodet jatkuva kireys, mihin ovat vaikuttaneet heikko suhdanetilanne ja verotulojen hidastunut kasvu, valtiontalouden tervehdyttämistoimenpiteet, kuntien tehtävien ja velvoitteiden lisääminen, palveluiden kysynnän kasvu muun muassa työttömyyden lisääntymisen myötä, muuttoliike sekä ikääntymiskustannusten asteittainen nousu. Edellisen hallituskauden aikana tehdyt päätökset alentavat osittain valtionosuusrahoituksen tasoa vielä ohjelmakauden aikana. Kunnat ovat jatkaneet toimintojensa sopeuttamista vähentämällä muun muassa henkilöstömenoja.

Tilastokeskuksen julkaisemien tilinpäätösarvioiden perusteella kuntien vuosikate ja tilikauden tulos olivat odotettua parempia vuonna 2015. Tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien vuosikate oli vuonna 2015 noin 2,5 mrd. euroa, mikä kattoi poistoista noin 98 prosenttia. Vuosikate heikkeni noin 400 milj. euroa vuoteen 2014 verrattuna. Syksyllä 2015 laaditun kuntatalousohjelman ennusteeseen verrattuna vuosikate oli noin 300 milj. euroa parempi. Koko kuntatalouden kirjanpidollinen tulos pieneni edellisestä vuodesta huomattavasti, mutta oli kuitenkin ennakoitua parempi päättyen noin 300 milj. euroon. Vertailtavuus vuoteen 2014 on kuitenkin hankalaa kuntien liikelaitosten yhtiöittämisten vuoksi.

Kuntien ja kuntayhtymien velkamäärä jatkaa kasvuaan, mutta kasvu on hidastunut. Lainakanta oli vuoden 2015 lopussa noin 17 mrd. euroa. Kuntien velan kasvu on perustunut pääasiassa investointien rahoittamiseen. Kireä taloustilanne on merkinnyt monissa kunnissa myös kunnallisverojen korotuspäätöksiä. Noin kolmannes kunnista eli yhteensä 98 kuntaa korotti tuloveroprosenttiaan vuodelle 2015. Korotukset kohdistuivat lähinnä pienempiin kuntiin.

Hallitus on syksyn 2015 julkisen talouden suunnitelmassa asettanut julkisen talouden suunnitelmaa koskevan asetuksen mukaisesti myös kuntataloudelle tasapainotavoitteen. Tavoitteen mukaan kansantalouden tilinpidon mukainen paikallishallintosektori (kuntatalous) saisi olla vuonna 2019 korkeintaan ½ prosenttia alijäämäinen suhteessa kokonaistuotantoon. Kevään 2015 teknisen julkisen talouden suunnitelman pohjana olleeseen ennusteeseen suhteutettuna tavoitteen saavuttaminen merkitsee runsaan miljardin euron sopeutustarvetta vaalikauden loppuun mennessä.

Rahoitusasematavoitteen saavuttamisen tukemiseksi hallitus asettaa kuntatalouden sitovan eumääräisen menorajoitteen, jolla rajoitetaan valtion toimenpiteistä kuntatalouden toimintamenoihin aiheutuvaa painetta. Menorajoite koskee valtion toimista kuntatalouteen aiheutuvaa menojen muutosta. Sen toteutumista seurataan vuosittaisissa julkisen talouden suunnitelman tarkistuksissa.

(Lähde: Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma 2017–2020, kevät 2016; Kuntatalousohjelma 2016–2029, syksy 2015)

Keskeiset ennusteluvut

	2014 mrd. euroa	2012	2013	2014	2015**	2016**	2017**
		määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	205	-1,4	-1,1	-0,4	0,2	1,2	1,2
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	79	1,6	0,0	0,0	-2,0	2,4	3,0
Kokonaistarjonta	285	-0,6	-0,8	-0,3	-0,4	1,6	1,7
Tavaroiden ja palvelujen vienti	78	1,2	1,1	-0,7	-1,1	1,8	2,9
Kulutus	165	0,4	0,0	0,3	1,0	0,6	0,6
yksityinen	114	0,3	-0,3	0,5	1,3	0,8	0,8
julkinen	51	0,5	0,8	-0,2	0,4	0,2	0,1
Investoinnit	42	-2,2	-5,2	-3,3	-2,1	4,8	3,6
yksityiset	33	-3,2	-7,1	-3,9	-2,2	5,8	4,2
julkiset	8	2,6	3,5	-0,9	-1,6	0,6	1,0
Kokonaiskysyntä	285	-0,6	-0,5	-0,2	-0,4	1,5	1,6
kotimainen kysyntä	208	-1,2	-1,1	0,0	-0,2	1,4	1,2

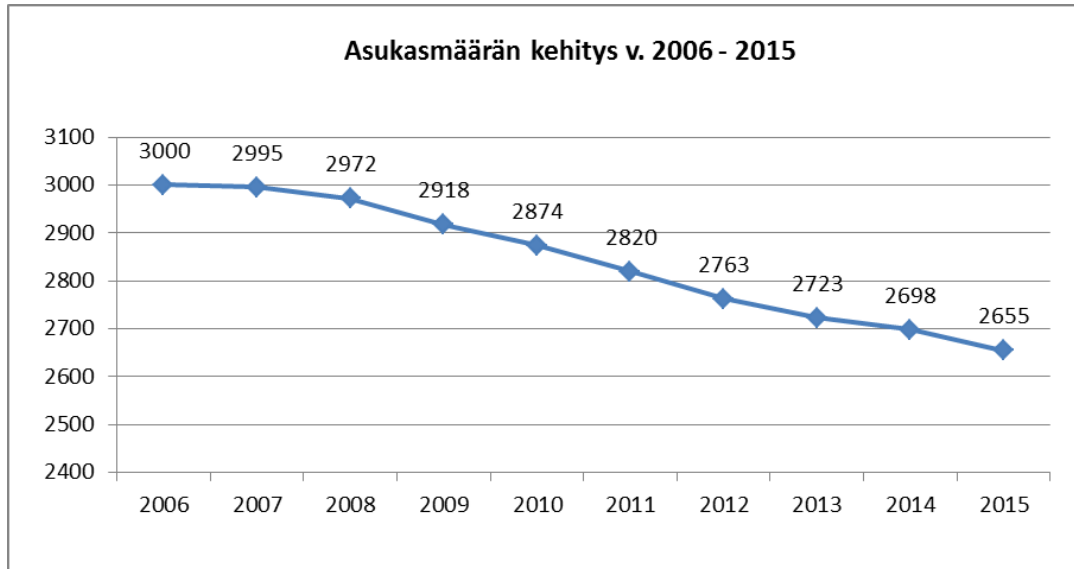
Muut keskeiset ennusteluvut

	2012	2013	2014	2015**	2016**	2017**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	200	203	205	206	211	216
Palvelut, määrän muutos, %	0,6	-1,8	-0,1	0,8	0,7	1,2
Koko teollisuus, määrän muutos, %	-8,5	-0,6	-0,3	-2,2	1,7	3,4
Työn tuottavuus, muutos, %	-2,1	0,0	0,3	0,4	0,4	1,4
Työlliset, muutos, %	0,4	-1,1	-0,4	-0,3	0,4	0,4
Työllisyysaste, %	69,0	68,5	68,3	68,1	68,5	68,8
Työttömyysaste, %	7,7	8,2	8,7	9,4	9,4	9,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	2,8	1,5	1,0	-0,1	0,9	1,4
Ansiotasoindeksi, muutos, %	3,2	2,1	1,4	1,2	1,2	1,2
Vaihtotase, mrd. euroa	-3,9	-3,4	-1,9	0,9	1,2	1,3
Vaihtotase, suhteessa BKT:een, %	-1,9	-1,7	-0,9	0,4	0,5	0,6
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	0,6	0,2	0,2	0,0	-0,2	-0,1
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	1,9	1,9	1,4	0,7	1,0	1,5
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:een, %	56,1	57,6	58,2	59,1	58,7	58,3
Veroaste, suhteessa BKT:een, %	42,7	43,8	43,9	44,6	44,5	44,2
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,1	-2,5	-3,3	-3,3	-2,9	-2,6
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-3,6	-3,6	-3,9	-3,1	-2,9	-2,7
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	52,9	55,6	59,3	62,8	64,9	66,6
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	42,0	44,3	46,4	48,5	49,9	51,3

(Lähde: Taloudellinen katsaus, Talvi 2015, Valtiovarainministeriö)

Oman alueen kehitys

Kärsämäellä oli 31.12.2015 2655 asukasta (lähde: Väestörekisterikeskuksen rekisteritilanne 31.12.2015). Vuoden 2014 lopussa asukkaita oli 2698, joten vuoden aikana asukasmäärä väheni 43 hengellä.

Kuva. Asukasmäärän kehitys Kärsämäellä vuosina 2006-2015.

Nivala-Haapajärven seutukunnan väkiluku 31.12.2015 oli 29 368 asukasta. Seutukunnan kuntien väkiluvut ovat seuraavat: Haapajärvi 7 440, Nivala 10 882, Reisjärvi 2 893, Pyhäjärvi 5 498 ja Kärsämäki 2 655. Seutukunnan väkiluku laski edelliseen vuoteen verrattuna 218 asukkaalla. Vuodesta 1995 lukien väkiluku on ollut laskeva. Kaikkien seutukunnan kuntien väestönkehitys oli vuonna 2015 negatiivinen.

Kärsämäen kunnan työttömyysaste oli vuoden vaihteessa 15,8 %, vuoden 2014 lopussa se oli 14,9 %. Nivala-Haapajärven seutukunnan työttömyysaste oli vuoden vaihteessa 14,1 % ja Pohjois-Pohjanmaalla 16,2 %. Seutukunnan työvoiman määrä on tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan 12 311 henkilöä. Vuoden 2014 lopun tilanteen mukaan työttömyysaste oli Nivalassa 14,6, Haapajärvellä 13,7, Pyhäjärvellä 15,5, Reisjärvellä 8,6.

Vuoden 2015 aikana Kärsämäellä perustettiin 10 yritystä, yritysten poistuman ollessa 7. Suurimmat julkissektorin työllistäjät Kärsämäellä vuonna 2015 olivat Kärsämäen kunta, ja Kärsämäen Seurakunta. Seuraavassa taulukossa on esitetty suurimpia yksityisiä työllistäjiä Kärsämäellä.

Suurimpia yksityisiä työllistäjiä Kärämäellä v. 2015	työpaikkoja
Attendo Oy	73
Lujabetoni oy	38
Saaren Kuljetus Oy	26
Konesilta/ Koneselkä Oy	15
Fazer Foodservice Blue Oy	14
Veljekset Huovila Oy	14
A. Tiikkainen Oy	10
Keträlän Murske OY	10
Konepalvelu Honkala Oy	10
Osuukauppa KPO	10

Taulukko. Suurimpia yksityisiä työllistäjiä Kärämäellä (2015)

2015	Haapajärvi	Kärämäki	Nivala	Pyhäjärvi	Reisjärvi	yhteensä
Perustettu	29 (21, 32, 30)	10 (9,18,14)	28 (40, 46, 40)	21 (18, 22, 30)	15 (9, 15, 9)	103 (133, 123)
Lopetettu	13 (8, 16, 13)	7 (6, 9, 5)	20 (23, 18, 23)	11 (12, 15, 12)	7 (5, 5,15)	58 (63, 68)
Nettolisäys	16 (13, 16, 17)	3 (3, 9, 9)	8 (17, 28, 17)	10 (6, 7, 18)	8 (4,10,-6)	45 (43, 70, 55)

Taulukko. Yritysten nettolisäys Nivala-Haapajärven seudulla 2015 (2014, 2013, 2012):

Sarakevalinta	Yrityksen kehittämisavustus			Energiatuki			Yhteensä		
	Käs	Myönnetty		Käs	Myönnetty		Käs	Myönnetty	
	kpl	kpl	euro	kpl	kpl	euro	kpl	kpl	euro
Nivala-Haapajärven	23	17	2 115 424	2	2	76 340	26	20	2 820 980
Haapajärvi	6	3	47 140	1	1	21940	7	4	69 080
Kärämäki	3	2	582 400	1	1	54400	4	3	636 800
Nivala	12	10	1 298 684				12	10	1 298 684
Pyhäjärvi	1	1	629 216				1	1	629 216
Reisjärvi	2	2	187200				2	2	187200

Taulukko: Seudun kuntiin saadut yritysten investointirahoitukset v.2015

Maaseudun kehittämisohjelmasta seudun kuntiin saatiin yritystukia vuonna 2015 Pohjois-Pohjanmaan ELY-Keskuksen ja Keskipiste-Leaderin kautta seuraavasti:

2015:

Pohjois-Pohjanmaan ELY: ”Uuden maaseuturahasto ohjelmakauden 2014-2020 aloitus on viivästynyt. Ensimmäisiä yritystukipäätöksiä päästiin tekemään vasta aivan viime vuoden (2015) lopussa. Nivala-Haapajärven seutukuntaan tehtiin yksi päätös, joka oli Keskipiste-Leader ry:n

kehyksestä rahoitettu. Myönnetty avustus (EU ja valtio) oli 32 012 euroa ja se kohdistui Haapajärvelle.”

2014:

Myönnetty avustus	POP ELY-keskuksen kehyksestä			Keskipiste- Leader ry:n kehyksestä			Yhteensä avustus	Yhteensä kpl
	kpl	josta aloittavia yrityksiä		kpl	josta aloittavia yrityksiä			
Haapajärvi	9 850	4	3	52 741	6	3	62 591	10
Kärsämäki	0			5 591	1		5 591	1
Nivala	5 700	2	1	18 930	2	1	24 630	4
Pyhäjärvi				14 400	1	1	14 400	1
Reisjärvi	35 697	1		26 473	4		62 169	5
	51 247	7	4	118 135	14	5	169 381	21

Taulukko: Seudun kuntiin maaseudun kehittämisohjelmasta saadut yritystuet v.2014

2015:

	TYKY 50+	kv	
Haapajärvi	2348	12458	
Kärsämäki	8288	10790	
Nivala	3303	28335	
Pyhäjärvi	408	292	
Reisjärvi	0	2345	
yhteensä	14 347	54 220	68 567 €

Taulukko: NIHAK ry:n rahoitukset yrityshankkeisiin v.2015

Vuoden 2014 tilinpäätöstietojen mukaan Pohjois-Pohjanmaan alueen kunnista eniten velkaantuneita olivat Reisjärvi 6 444 euroa/asukas, Raahella 5 582 euroa/ asukas, Kärsämäki 4 754 euroa/asukas, Nivala 4 681 euroa/asukas, Haapajärvi 4365 euroa/asukas ja Alavieska 4 271 euroa/asukas. Yli 3 000 euroa/asukas Haapavesi, Muhos, Oulainen, Oulu, Pyhäntä, Sievi ja Ylivieska. Lainakanta euroa/asukas oli vuonna 2014 Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin 3 225 euroa ja koko maassa 2 694 euroa/asukas.

Vuoden 2014 tilinpäätöstietojen mukaan kuntakonserninelkaa Pohjois-Pohjanmaan kunnista eniten oli Raahella 10 274 euroa/asukas, Nivalalla 8 752 euroa/asukas, Kärsämäellä 7 343 euroa/asukas, Sievillä 6 950 euroa/asukas, Reisjärvellä 6 671 euroa/asukas, Haapajärvellä 5 635 euroa/asukas, Ylivieskalla 5 096 euroa/asukas ja Pyhännällä 5 095 euroa/asukas. Kuntakonsernin lainakanta euroa/asukas oli vuonna 2014 Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin 4 851 euroa ja koko maassa 5 768 euroa/asukas.

Alueen kunnista valtionosuudet muodostavat merkittävän osan tulopohjasta Haapajärvellä, Kärsämäellä, Nivalassa, Pyhännällä ja Reisjärvellä ja Siikalatvalla. Myös suurimmalla osalla alueen kunnista tuloveroprosentti on yli koko maan tuloveroprosentin tason.

1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

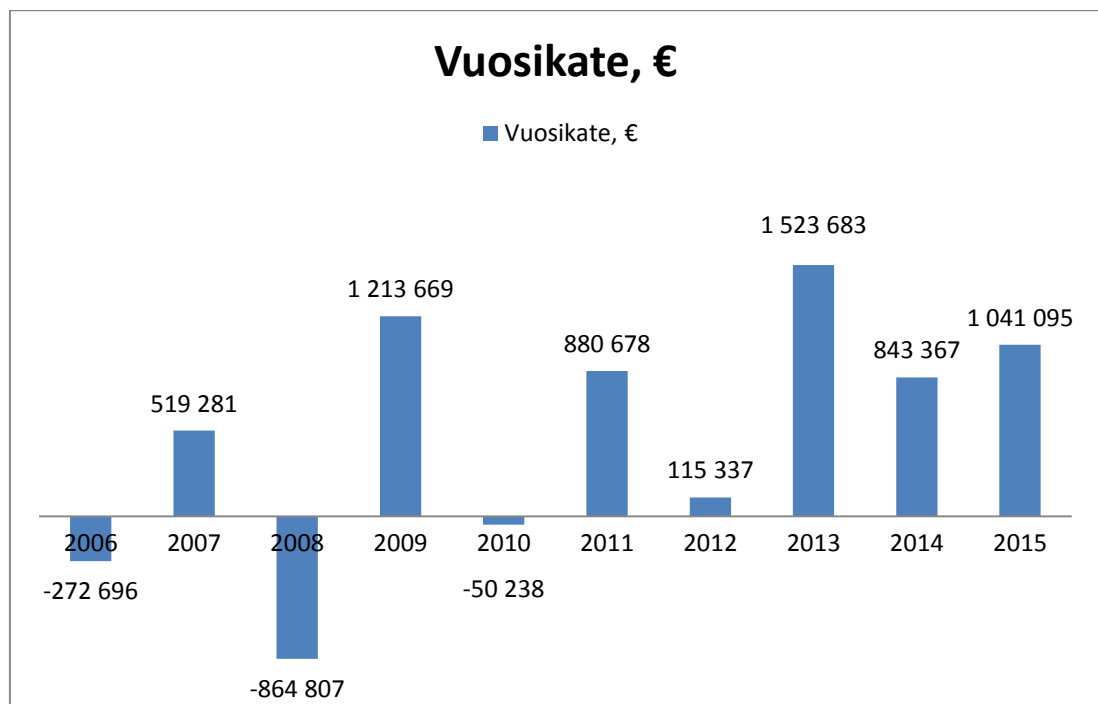
Tuloperusteiden muutokset

Verotuloja kertyi vuonna 2015 yhteensä 7 215 716 euroa, mikä on 150 366 euroa enemmän kuin vuonna 2014. Talousarviomuutoksen jälkeen verotulojen kertymäksi arvioitiin 7 140 000 euroa ja ne toteutuivat 75 716 euroa muutetussa talousarviossa arvioitua suurempina. Kunnallisverotuloja kertyi 6 235 136 euroa, mikä on 7 310 euroa enemmän kuin edellisvuonna. Verotettava tulo kasvoi vuodesta 2013 vuoteen 2014 noin 302 000 euroa. Kiinteistöveroja kertyi 504 222 euroa. Kiinteistöveroa kertyi 63 901 euroa enemmän kuin vuonna 2014. Yhteisöveron tuotto oli 476 358 euroa, 79 155 euroa enemmän kuin edellisvuonna.

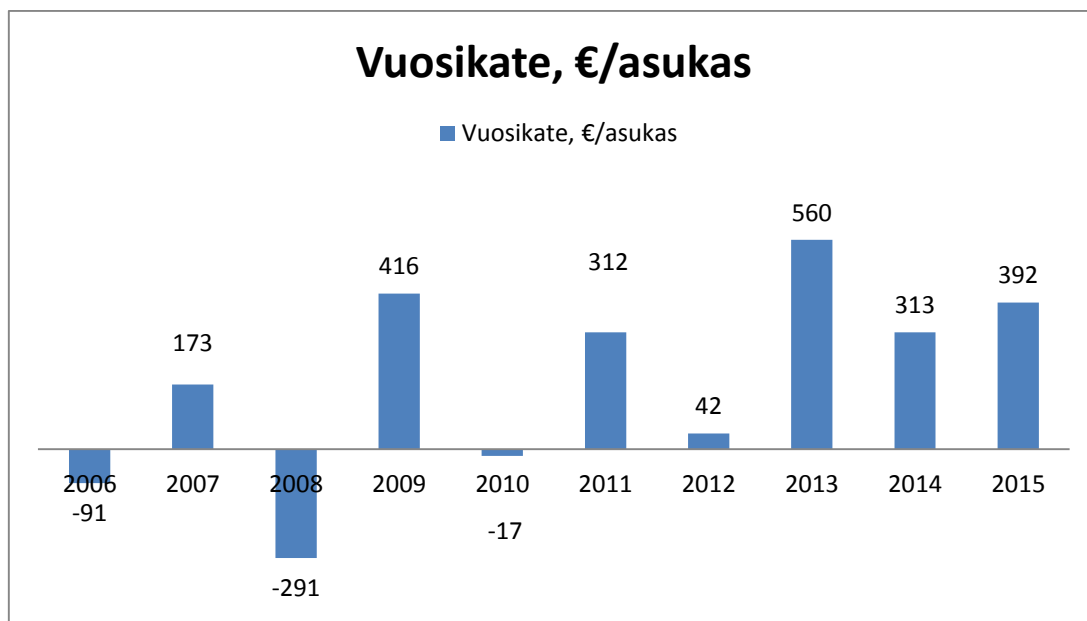
Valtionosuuksia kertyi 10 793 531 euroa. Valtionosuudet vähenivät edellisestä vuodesta 63 458 euroa. Valtionosuuksien osuus Kärsämäen kunnan tulopohjasta on verrattain suuri. Riippuvuus valtionosuuksista on riski, kun otetaan huomioon tulevat leikkaukset valtionosuuksiin sekä sote-uudistuksen mahdollisesti mukanaan tuomat muutokset.

Toiminnan ja talouden muutokset

Tilinpäätös muodostui tuloksen osalta 583 279 euroa ylijäämäiseksi ja 194 169 euroa edellisen vuoden tulosta paremmaksi. Vuosikate oli vuonna 2015 1 041 095 euroa ja se parani 197 728,24 euroa edellisvuoteen verrattuna.

Kuva. Vuosikatteen kehitys Kärsämäellä 2006– 2015.

Kuva. Vuosikate asukasta kohden Kärsämäellä vuosina 2006 – 2015.

Vuonna 2015 investointimenot olivat 1 075 720 euroa. Suurimpia investointihankkeita ovat vuonna 2015 olleet uuden paloaseman rakentaminen ja keskustan laajakaistahanke.

Kunnan lainakanta on 12 909 368 euroa, 4 862 e/asukas. Lainamäärä väheni edellisestä vuodesta 317 326 euroa.

Merkittävimmät muutokset toiminnassa liittyivät kunnan palvelujen järjestämiseen. Kärsämäen kunnan perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen palvelut järjestettiin 1.1.2015 alkaen kokonaisuutena valtuuston 4.2.2014 päätöksen mukaisesti. Palveluntuottajana vuoden alussa aloitti Attendo Oy. Varhaiskasvatuspalvelut siirtyivät vuoden alussa Ppky Selänteeltä kunnan järjestettäväksi.

Valtuuston 25.11.2014 päätöksen mukaisesti kunnan ruokahuolto- ja siivouspalvelut ulkoistettiin, palveluntuottajana toukokuussa 2015 aloitti Fazer Food Services Oy.

Tilinpäätös muodostui 583 279 euroa ylijäämäiseksi, vuoden 2015 alkuperäinen talousarvio oli ylijäämäinen 334 600 euroa. Vuoden aikana tehtyjen talousarviomuutosten jälkeen lopullinen talousarvio oli ylijäämäinen 602 170 euroa.

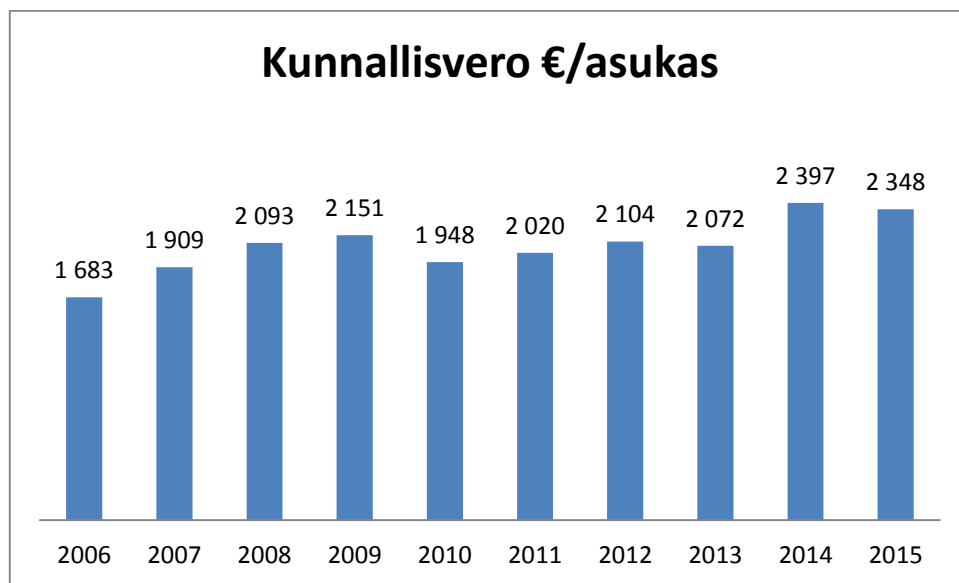
Poikkeamat tilinpäätösvuoden talousarvioon

Käyttötaloudessa kunnanhallituksen alaisen toiminnan kustannukset ylittyivät kokonaisuutena 233 513 euroa, josta yleishallinnossa ylitystä oli 59 691 euroa, ylitys koostui pienehköistä ylityksistä eri menokohdilla, merkittävimmät olivat joukkoliikenteen kustannusten ylitys (11 956 euroa) Ppky Selänteen aikaisempien vuosien asiakasmaksujen saatavien poisto, (17 237 euroa) sekä toimisto, pankki- ja asiantuntijapalvelujen ylitys (9 244 euroa). Elinkeinotoimessa ylitystä oli 2 376 euroa ja Sosiaali- ja terveystaloudessa 172 991 euroa, joka koostui erityisesti henkilöstökulujen ylityksistä,

mm. kuukausipalkat 67 000 euroa, kuel-maksut 52 354 euroa, lomapalkkavaraus 39 971 euroa, Käyttötalouden osalta talousarvio alittui nettomääräisesti seuraavasti: opetustoimen lautakunta 66 360 euroa, vapaa-ajanlautakunta: 42 454 euroa, tekninen lautakunta: 28 982 euroa.

Verotulot ylittivät 75 716 euroa ja valtionosuudet alittuivat 83 469 euroa talousarvioon verrattuna. Rahoitustuottojen ja –kulujen toteuma oli yhteensä 23 795 euroa muutettua talousarviota parempi.

Investoinnit alittuivat kokonaisuudessaan 106 240 euroa muutettuun talousarvioon verrattuna.

Kuva. Tulovero asukasta kohden vuosina 2006 - 2015.

1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunnan tilikauden tulokseksi muodostui 528 394 euroa, alkuperäisessä talousarviossa tulos oli 279 710 euroa ja talousarviomuutosten jälkeen 547 280 euroa. Toimintakulut toteutuivat 492 410 euroa ja toimintatuotot 392 882 euroa arvioitua suurempina. Verotulot toteutuivat 75 716 euroa arvioitua paremmin ja valtionosuudet 83 469 euroa

Valtuuston 21.12.2015 hyväksymä vuoden 2016 talousarvio on ylijäämäinen niin talousarviovuoden, kuin suunnitelmavuosienkin osalta. Talousarvion ja taloussuunnitelmien mukaisesti tavoitteena on tasapainossa oleva kuntatalous. Jotta valtuuston hyväksymän taloussuunnitelman tavoitteena oleva tilikausien positiivinen tulos voidaan saavuttaa, edellytetään sekä kuluvalle tilikaudella sekä suunnitelmavuosilla erittäin maltillista toimintamenojen kasvua.

Tuloslaskelman tasapainolle haasteita seuraaville vuosille asettavat niin verotulojen kehitys, kuin muutokset valtionosuusperusteissa. Vuonna 2015 voimaan tullut valtionosuusjärjestelmän uudistus vei Kärsämäeltä noin 400 000 euron vuotuiset tulot. Edellisen hallituksen toteuttamat ja nykyisen hallituksen jatkamat kuntien peruspalvelujen ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien leikkaukset nousevat vuonna 2016 jo 1,9 miljardiin euroon. Rajut leikkaukset valtionosuuksiin yh-

distettynä väkiluvun vähenemiseen ja toisaalta ikääntyvän väestön kasvavaan palvelutarpeeseen viitoittavat lähivuosia niin kunnan elinvoiman kuin toiminnan kehittämisen osalta.

Kunnan lainamäärä kääntyyne laskuun tulevina vuosina, tähän vaikuttaa erityisesti investointien määrän väheneminen, lähivuosina ei ole näkyvissä mittavia investointitarpeita uuden paloaseman rakentamisen jälkeen.

Kunnan työllisyyden, työpaikkaomavaraisuuden ja elinkeinoelämän edellytysten parantamiseen liittyy tulevina vuosina uuden vuosille 2016-2021 ulottuvan kuntastrategian mukaisesti. mm. matkailuun ja markkinointiin sekä kunnan asuntotilanteeseen panostaminen

Tulevien vuosien kehitystä tulevat myös viitoittamaan muutokset sosiaali- ja terveyspalveluissa ja aluehallinnossa.

Kärsämäen kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut on ulkoistettu 1.1.2015 alkaen, hankintapäätös sote-palveluista ajalle 1.7.2015- 30.6.2022 tehtiin kunnanhallituksessa 26.1.2015. Sote-palveluiden ulkoistuksen tavoitteena on säilyttää sote-palvelut lähipalveluina ja parantaa niitä entisestään sekä säilyttää alan työpaikat kunnassa, ratkaisulla haetaan myös taloudellista säästöä ja kustannusten ennustettavuutta.

Kunnan tulevaisuudennäkymiin liittyvät haasteet koskevat erityisesti konsernin tytäryhtiöiden taloudellista tilannetta. Lähitulevaisuudessa taloudeltaan vaikeuksissa olevien tytäryhtiöiden talouden tervehdyttämiseen on edelleen käytettävä panostuksia.

1.6 Kunnan henkilöstö

Henkilöstötilinpäätös antaa tiivistettyä tietoa henkilöstöön liittyvissä asioissa.

Henkilöstön määrä 31.12.2015

Seuraavassa taulukossa on esitetty 31.12.2015 kunnassa olleen henkilöstön määrä. Yhteensä henkilökunnan lukumäärä oli 129 henkilöä.

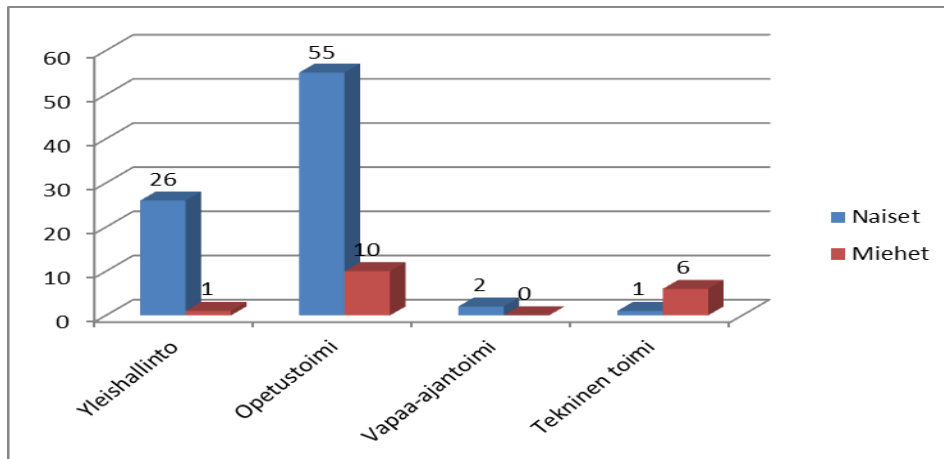
Hallintotoimeen kuuluvat keskushallinnon sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstö. Opetustoimen alaisuuteen kuuluvat opetustoimen hallinnon, perusopetuksen, toiseen asteen opetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstö.

	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä
				2015	2014
Hallintotoimi	27	3		30	6
Opetustoimi	65	23		88	58
Vapaa-ajantoimi	2	2		4	6
Tekninen toimi	7			7	32
	101	28	0	129	102

Taulukko. Henkilökunnan määrä 31.12.2015.

Henkilökunnan sukupuolijakauma

Vakinaista henkilökuntaa on 101, naisia 84 ja miehiä 17. Henkilöstöstä 83,17 % on naisia ja 16,83 % miehiä.

Taulukko: Vakinaisen henkilökunnan sukupuolijakauma

Vakinaisen henkilökunnan ikäjakauma ja keski-ikä

Suurin ikäjakauma on 55-59 -vuotiaat, joihin kuuluu 32 työntekijää eli 31,7 % vakinaisesta henkilökunnasta. Alle 50-vuotiaita on 36 eli 35,6 %.

	Ikäryhmä/henkilölukumäärä								Yhteensä
	- 30	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 -	
Hallintotoimi				1	2	9	12	3	27
Opetustoimi	7	6	5	4	9	10	16	8	65
Vapaa-ajan toimi					1		1		2
Tekninen toimi					1	1	3	2	7
Yhteensä	7	6	5	5	13	20	32	13	101

Taulukko: Vakinaisen henkilökunnan ikäjakauma 31.12.2015

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 50,3 vuotta. Vakinaisen henkilöstön ikääntyminen on edelleen huomioitava henkilöstöpoliittisia ratkaisuja suunniteltaessa.

	2015	2014
Hallinto	54,7	50,0
Opetustoimi	47,6	50,8
Vapaa-ajan toimi	53,0	55,3
Tekninen toimi	57,4	52,5
Yhteensä	50,3	51,5

Taulukko: Vakinaisen henkilökunnan keski-ikä osastoittain

Eläköityminen

län perusteella eläkkeelle voi jäädä joustavasti 63-68 ikävuoden välillä tai tietyissä tapauksissa ennen 63 vuoden ikää. Seuraavassa taulukossa on esitetty Kevan eläköitymisennuste henkilöstöistä, jotka täyttävät vanhuuseläkeikänsä vuoteen 2025. Ennusteessa ei ole huomioitu vuoden 2017 eläkeuudistusta. Vuoden 2015 aikana eläköityi 9 henkilöä.

Vuosi	Yhteensä
2016	4
2017	5
2018	5
2019	4
2020	3
2021	5
2022	4
2023	2
2024	3
2025	2

Taulukko: Henkilökunnan laskennallinen eläköityminen 2016-2025

Eläkemaksut

Palkkaperusteista eläkemaksua maksavat sekä palkansaaja että työnantaja kaikesta työstä, josta karttuu eläkettä. Palkkaperusteisen eläkemaksun lisäksi työnantajat maksavat varhaiseläkemenoperusteista maksua ja osa työnantajista eläkemenoperusteista maksua. Eläkemenoperusteinen maksu perustuu maksussa oleviin, ennen vuotta 2005 karttuneisiin eläkkeisiin.

Eläkemaksut	2015	2014
Varhemaksu	29 457	18 132
Eläkemenoperusteinen maksu	517 935	534 861

Taulukko: Työnantajan eläkemaksut

Henkilökunnan vaihtuvuus

Vakinaisen henkilökunnan virka-/työsuhteita päättyi kertomusvuonna 33, joista 9 eläköitymistä, 21 irtisanoutumista ja 3 irtisanottua.

Ruokahuolto- ja siivouspalvelujen henkilöstö siirtyi Fazer Food Servicen palvelukseen 3.5.2015 alkaen ja kolmen henkilön työsopimus irtisanottiin.

Vakinaiset	Lukumäärä
Alkaneet palvelussuhteet	54
Päättyneet palvelussuhteet	33

Taulukko: Henkilökunnan vaihtuvuus

Osaamisen kehittäminen

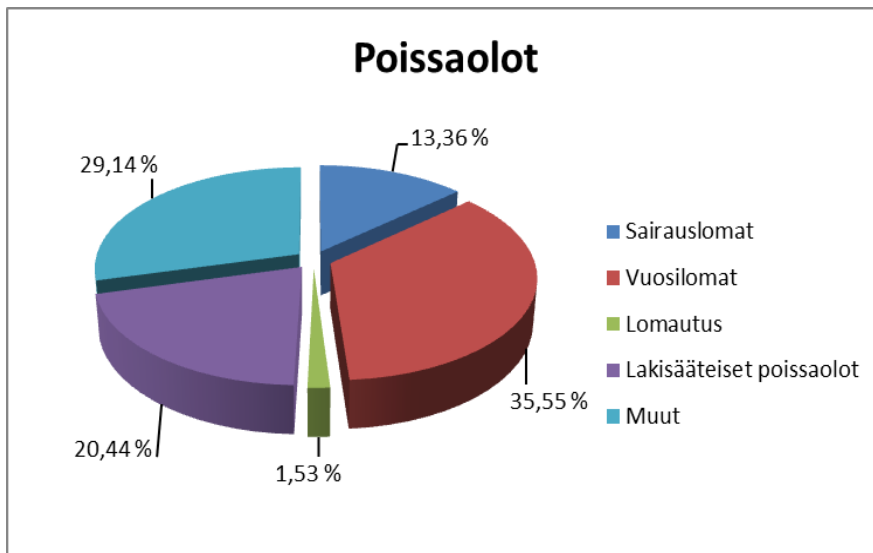
Ammattiyhdistys- ja muihin koulutuksiin osallistui 40 henkilöä yhteensä 103 päivää, opintovapaalla oli 4 henkilöä yhteensä 770 päivää.

	Henkilöt	Päivää
Ammattiyhdistyskoulutus	3	9
Koulutus	37	94
Opintovapaa	4	770

Taulukko: Koulutuksiin osallistuminen

Poissaolot

Koko henkilöstön poissaolopäiviä kertyi yhteensä 10763 kalenteripäivää. Sairauspoissaoloja 1438 päivää, vuosilomia 3826 päivää, lomautus/kuntatalkoopäiviä 164 päivää, lakisääteisiä poissaoloja (mm. hoito-, äitiys-, isyys-, tilapäiset hoitovapaat ja opintovapaat) 2199 päivää ja muita poissaoloja 3136 päivää (mm. palkattomat työ- ja virkavapaat, ylityö-, koulutus- ja kuntoutusvapaat)

Taulukko: Poissaolot syyn mukaan

Terveysperusteisia poissaoloja ovat työntekijän sairaudesta johtuvat poissaolot sekä työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot. Vuonna 2014 sairauspoissaoloja oli 1408 kalenteripäivää.

	kalenteri-päiviä	poissaolo-tapauksia	kalenteripv/ tapaus	kalenteripv/ henkilö	hlöä
Hallintotoimi	260	45	5,8	14,4	18
Opetustoimi	1064	133	8,0	20,9	51
Vapaa-ajan toimi					
Tekninen toimi	114	20	5,7	10,4	11
Yhteensä	1438	198	7,3	18,0	80

Taulukko: Henkilökunnan sairauspoissaolot 2015

Terveysperusteiset poissaolot, kalenteripv	Hallintotoimi	Opetustoimi	Vapaa-ajan toimi	Tekninen toimi
1 - 3	47	175		24
4 - 10	85	110		21
11 - 60	128	299		69
61 - 90				
91-180		213		
181-		267		
Yhteensä	260	1064	0	114
Em. poissaoloista:				
työtapaturmat		3		67

Taulukko: Sairauspoissaolojen kestot 2015

Henkilöstökulut	2015	2014
Tuloslaskelman mukaan	6 282 000	4 722 615
Aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	1 143	4 795
Yhteensä	6 283 143	4 727 410

Taulukko: Henkilöstökulut vuosina 2014 – 2015

Työterveyshuolto ja työkykyä ylläpitävä toiminta

Työterveyshuollon palvelut on ostettu Attendo Oy:ltä. Työterveyshuollon tavoitteena on terveellinen ja turvallinen työympäristö ja hyvin toimiva työyhteisö, työperäisten sairauksien ehkäisy sekä työ- ja toimintakyvyn edistäminen. Tavoitteena on myös kunnallisen palvelutuotannon tuloksellisuuden edistäminen ja henkilöstön työelämän laadun parantaminen antamalla vaikutusmahdollisuuksia omaa työtään ja työyhteisöään kokevien päätösten valmisteluun. Vaikutuskanavana on yhteistyötoimikunta. Yhteistyötoimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana 11 kertaa.

Työtapaturmia oli viisi, joista sairauspäiviä 3 ja maksettuja korvauksia 2012,14 euroa.

Kunnanhallitus on 10.9.2012 § 252 päättänyt erityistyölasien hankinnasta työnantajan kustannuksella. Korvaus on 100 euroa kehyksistä ja määritetyt linssit.

Henkilöstön työhyvinvointia on tuettu antamalla mahdollisuus työnantajan kustantamaan kunto-osalikäyntiin kerran viikossa tammi-toukokuun ja syys-marraskuun aikana. Virkistäytymispäiviä järjestetään 1-2 kertaa vuodessa.

	2015	2014
Terveystarkastukset yhteensä	136	151
lääkärit	18	28
terveydenhoitajat	115	74
fysioterapeutit	3	44
psykologit		5
Sairaanhoitokäynnit yhteensä	132	657
lääkärit	45	257
terveydenhoitajat	87	397
fysioterapeutit		2
psykologit		1
Työpaikkaselvitykset yhteensä, tuntia	5	2
lääkärit		
terveydenhoitajat	5	
fysioterapeutit		2

Taulukko: Työntekijöiden työterveyshuollon tapahtumat 2014 – 2015

1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Valtuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet päävastuualueille vuosittain talousarviossa. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kolme kertaa vuodessa, joista viimeinen on toimintakertomus.

Henkilöstöriskit

Henkilöstöhallinnon sisäisessä tarkkailussa ja suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota mahdollisiin henkilöstöriskeihin. Avainhenkilöille luodaan varahenkilöjärjestelmä, mikä on toimialueen päällikön vastuulla.

Kunnan vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 50,3 vuotta. Eläköityvien määrä ajalla 2015-2025 on 37 henkilöä, eli 37 % kunnan vakituisesta henkilöstöstä. Eniten eläköityviä on opetus- ja vapaa-aikatoimessa. Henkilöstön rekrytoinnista ja palkkauksesta päätetään kunnan hallintosäännön mukaisella tavalla. Johtoryhmän viranhaltijoiden sijaisuudet on todettu hallintosäännössä. Palkkauksesta päätettäessä otetaan huomioon alan virka- ja työehtosopimuksen määräykset ja kunnanhallituksen mahdollisesti antamat ohjeet. Kunta on liittynyt vuonna 2013 Kuntarekry- rekrytointipalveluun, jota käytetään apuna rekrytoinneissa.

Työntekijöiden pitkittyvät sairauspoissaolot aiheuttavat myös henkilöstöön liittyvän riskin. Sairauspoissaolojen riskin pienentämiseksi työterveyshuolto tekee 3-5 vuoden välein työpaikkakäynnit, joissa kartoitetaan työpaikan fyysiset, kemialliset ja biologiset altisteet, psyykkiset sekä fyysiset kuormitustekijät ja tapaturmavaarat. Ikäryhmätarkastukset tehdään 45, 50, 55, 60 ja 65 vuotta täyttäneille. Työntekijöille, joilla todetaan alentunut työkyky, ohjataan paikalliseen kuntoutukseen ja/tai Kelan (ASLAK- ja TYK-kurssit).

Tapaturmien torjunta ja vaaratilanteiden ehkäisy toteutuu Kärämäen kunnan yleisten toimintaohjeiden työpaikoilla esiintyviin tilanteisiin –ohjeen mukaisesti (Työsuojelutoimikunta, 2013) Työsuojelutoimikunta yhdessä työterveyshuollon kanssa laatii kunnan henkilöstölle työsuojeluhuollon toimintasuunnitelman, joka kolmen vuoden välein tarkistetaan. Työntekijän erityisissä ongelmissa työnjohdolla on käytössä ”Varhaisen tuen malli” -opas, jonka kunnanhallitus on hyväksynyt 16.5.2011

Sairauspoissaolojen seuranta on hallinnon alan johtavalla viranhaltijalla ja viranhaltijalla, joka myöntää henkilöstölle sairauspoissaoloja. Työnantajan on myös ilmoitettava työterveyshuoltoon työntekijän pitkistä sairauspoissaoloista viimeistään silloin kun poissaolo on jatkunut 30 vrk ajan. Työterveyshuollon on viimeistään 90 sairauspäivän (arkipäiviä) jälkeen arvioitava jäljellä oleva työkyky. Kuukauden välein lähetetään työterveyshuoltoon yli kuukauden kestäneet sairauspoissaolot.

Talouriskit

Talouden kehitysnäkymät ovat edelleen epävarmat. Maltillinen taantuma on vallinnut jo muutama vuoden ajan eikä suurta muutosta ole odotettavissa lähivuosina. Yritysten ja kuluttajien toiminnassa tapahtuvien muutosten ennakointi ja niiden vaikutusten arviointi on haasteellista. Valtiontalouden tasapainottamistoimenpiteillä sekä lainsäädännön muutoksilla ja kuntien velvoitteiden lisäämisellä on myös vaikutuksensa kunnan toimintaan ja talouteen. Erityisesti sote- ja aluehallintouudistuksesta on odotettavissa merkittäviä muutoksia ja siihen liittyy monia epävarmuustekijöitä.

Kunnan antamien takausten jäljellä olevan pääoman määrä 31.12.2015 oli 7,0 milj. euroa. Tytäryhtiöiltä ei ole vuonna 2015 vaadittu vastavakuutta, muilta pääsääntöisesti on edellytetty takaukselle vastavakuus. Kärämäen kunnan lainakanta 31.12.2015 12 909 368 euroa, lainasalkkuun sisältyy merkittävä korkoriski suurimman osan kunnan lainoista ollessa sidottuna lyhyisiin korkoihin, jolloin ne ovat alttiina markkinakorkojen vaihteluille.

Kunnan sijoitustoiminnassa noudatetaan valtuuston hyväksymiä periaatteita. Valtuusto on hyväksynyt kunnan sijoitussuunnitelman 30.10.2012. Kunnan sijoitussalkku oli 2015 lopussa kirjanpitoarvoltaan 8,6 milj. euroa. Sijoitusten tuottoon liittyvä riski kytkeytyy maailmantalouden epävakautteen. Kunnan varallisuuden hoitaja kilpailutetaan kerran valtuustokaudessa.

1.8 Ympäristötekijät

Kunnalla ei ole tarvetta jätevedenpuhdistamon laajalle peruskunnostukselle tai päästökauppaa harjoittavaa yritystoimintaa. Kunnassa ei ole myöskään sattunut laajoja veteen, maahan tai ilmaan kohdistuneita ongelmapäästöjä.

2. SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Markkinaoikeus kumosi vuonna 2014 kunnanhallituksen hankintapäätöksen sosiaali- ja terveyspalvelujen ulkoistuksesta. Kunnanhallitus kilpailutti sote-palvelujen hankinnan uudelleen ja hankintapäätös tehtiin kunnanhallituksessa 26.1.2015. Kunnanhallitus valitti Korkeimmalle hallinto-oikeudelle Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksestä liittyen Jokilaaksojen jätelautakunnan päätöksestä 29.4.2013 § 23 tehtyyn valitukseen. Korkein hallinto-oikeus on tutkinut valituksen ja hylännyt sen. Kunnanhallituksen tai valtuuston päätöksistä ei ole hallinto-oikeuksissa ratkaisua odottavia valituksia vuoden 2015 päätösten osalta. Vuoden 2015 aikana tekninen lautakunta käsiteli yhden oikaisuvaatimuksen. Kunnanhallituksen tiedossa ei ole sellaisia lakisääteisten tehtävien laiminlyöntejä tai muita lakien ja säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai muu vaatimus tai oikeusseuraamus.

Sisäisen valvonnan toteutusta ohjaavat kunnanhallituksen 20.1.2013 vahvistamat sisäisen valvonnan ohjeet sekä valtuuston 1.7.2014, § 77, hyväksymät sisäisenvalvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Kunnan valvonta jakaantuu ulkoiseen valvontaan ja sisäiseen valvontaan. Ulkoisen valvonnan tärkein osa on tilintarkastus, jota toteuttavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäinen valvonta on organisaation johtamista, joka kattaa koko organisaation. Riittävän ja toimivan sisäisen valvontajärjestelmän luomisesta, ohjeistuksesta, ylläpitämisestä ja seurannasta vastaa kunnanhallitus. Jokainen viranhaltija vastaa johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta, jolla varmennetaan mm. määräysten noudattaminen ja toiminnan tuloksellisuus. Erityinen vastuu sisäisen

valvonnan asianmukaisuudesta on tilivelvollisilla. Ulkoinen ja sisäinen valvonta muodostavat yhtenevän toisiaan täydentävän ja kattavan valvontajärjestelmän. Kunnan tilintarkastaja antaa tarkastuskertomuksessaan lausunnon sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat:

- **Strateginen suunnittelu;** Valtuusto on vahvistanut kunnan strategian vuosille 2011–2015, sekä uuden strategian vuosille 2016 -2021.
- **Taloussuunnitelma ja talousarvio,** jotka valtuusto käsittelee vuosittain joulukuussa
- **Toiminnan ja talouden raportointi,** jota toteutetaan kunnanhallituksen vuosittain vahvistamien talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden puitteissa
- **Johtamisjärjestelmä,** joka on määritetty pääosin kunnan hallinto- ja toimintasäännössä
- **Hyvä hallintotapa,** jonka keskeinen elementti on julkisuusperiaatteen noudattaminen
- **Henkilöstöhallinto**
- **Riskien tunnistaminen ja hallinta**
- **Lakien, ohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta**

Hallintokunnissa on tunnistettu, että sisäinen valvonta on osa jokapäiväistä toiminnan johtamista. Tätä kautta parannetaan toiminnan tehostumista ja kunnan tuottavuuden paranemista.

Riskikartoitukset ja riskien hallintasuunnitelmat

Riskienkartoitus tehdään vakuutusyhtiöiden vaihdon yhteydessä kerran valtuustokaudessa. Turvallisuussuunnitelmat on tehty. Kiinteistöissä on käytössä murtohälytysjärjestelmät.

Kunnan riskien hallinta sisältää riskien kartoituksen, analysoinnin ja hallintasuunnitelman. Hallintasuunnitelma pitää sisällään seuraavat osiot:

- **toimintaketjujen ns. vaarallisten työyhdistelmien varmistus**
- **henkilöstöriskien hallinta**
- **omaisuusriskien hallinta**
- **tietoturvallisuusriskien hallinta**

Sisäisen valvonnan raportti annetaan kunnanhallitukselle edelliseltä vuodelta seuraavan vuoden alussa, johon on koottu kunnanhallituksen ja lautakuntien alaisen toiminnan selvitykset. Valtuustolle sisäinen valvonnan havainnoista ja toimivuudesta raportoidaan kunnan tilinpäätöksessä. Sisäisen valvonnan raportin käsittely vuodelta 2015 on ollut kunnanhallituksessa 30.3.2016.

Kunnan talousarvion- ja verotulojen toteutuminen, työttömyys, asukasluku sekä varainhoitajan raportti raportoidaan kuukausittain kunnanhallitukselle. Tytäryhtiöiden raportointia toteutetaan kolme kertaa vuodessa.

Kunnan ja kunnan konsernin tyttärien osavuosikatsaus annetaan kaksi kertaa vuodessa kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Osavuosikatsaukset ovat 1.1.- 30.4. ja 1.1. - 31.8 ja tilinpäätös 1.1. - 31.12.

Määräaikaisten palvelussuhteiden ketjutetut palvelussuhteet syntyvät, kun määräaikaisuudelle on olemassa oleva peruste. Määräaikaisiin sopimuksiin on ohjattu merkitsemään määräaikaisuuden peruste.

Valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset tavoitteet on pääsääntöisesti saavutettu ja niistä on raportoitu tilinpäätöksen kohdassa talousarvion toteutuminen. Lopullisessa talousarviossa tilikauden ylijäämä oli 602 170 euroa ja tilinpäätöksen mukainen tilikauden ylijäämä on 583 279 euroa (luvat eivät sisällä tyttäriä).

Tietoturvallisuus

Kunnanhallitus on 12.10.2011 päättänyt tietoturvallisuusorganisaatiosta ja tietoturvallisuusohjeista, joita jokainen tietotyötä tekevä on velvollinen noudattamaan. Tietoturvallisuus ja siihen liittyvä riskienhallinta ovat muodostuneet entistä tärkeämmiksi mm. koska palvelutoiminnan riippuvuus atk-järjestelmien katkottomasta ja virheettömästä toiminnasta kasvavat jatkuvasti, yleiset tietosuojavaatimukset ja talouden riskien mahdollisuus lisääntyvät. Tietoturvallisuuden seuranta kuuluu osana esimiesvastuuseen, ja sen on oltava jatkuvaa organisaation kaikilla tasoilla. Vuoden 2016 alussa on tapahtunut tietoturvapoikkeama, joka on johtanut toimenpiteisiin tietoturvallisuuden kiristämiseksi. Tietoturvallisuusohjeistus päivitetään vuoden 2016 aikana ja henkilöstölle järjestetään tietoturvallisuuskoulutusta.

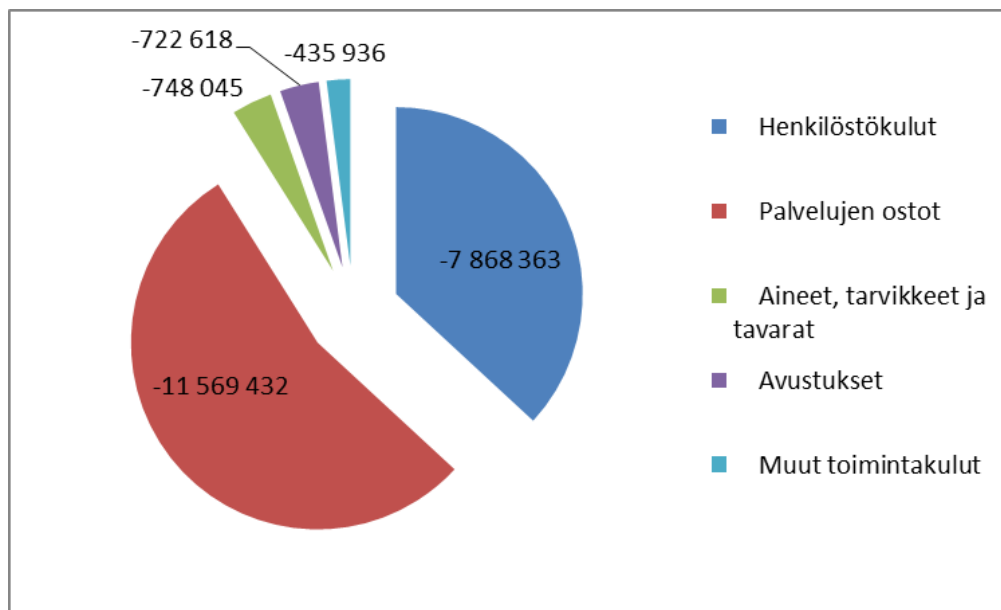
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tässä esitetyssä tuloslaskelman tarkastelussa on otettu huomioon vain ulkoiset tulot ja menot. Toimintatuottojen ja -kulujen vertailussa vuoteen 2014 tulee huomioida vuoden 2015 aikana toteutuneet muutokset sosiaali- ja terveyspalveluissa, varhaiskasvatuksessa ja ruokahuolto- siivouspalveluissa.

Toimintatuotot olivat vuonna 2015 2 570 727 euroa. Ne kasvoivat 717 568 euroa (38,72 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintatuotoissa myyntituottoja kertyi 195 148 euroa edellisvuotta vähemmän. Maksutuotot kasvoivat 1 496 937 euroa. Tuet ja avustukset vähenivät puolestaan 95 966 euroa. Muut toimintatuotot vähenivät 488 254 euroa. Muissa toimintatuotoissa vuokratuottoja kertyi 513 091 euroa edellisvuotta vähemmän.

Toimintakulut olivat vuonna 2015 19 759 174 euroa. Ne kasvoivat 763 787 euroa (4,0 %) verrattuna edelliseen vuoteen. Palkat ja palkkiot olivat vuonna 2015 4 697 924 euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 1 275 581 euroa, 37,3 %. Henkilösivukulut ovat vuonna 2015 1 585 219 euroa, 284 947 euroa enemmän kuin edellisvuonna. Palvelujen ostot olivat vuonna 2015 11 569 432 euroa, mikä on edelliseen vuoteen verrattuna 1 149 579 euroa vähemmän. Aineiden ja tarvikkeiden ostot olivat puolestaan 748 045 euroa, 139 149 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Vuonna 2015 avustuksia myönnettiin 722 618 euroa, 550 896 euroa enemmän kuin edellisvuonna. Muut toimintakulut olivat vuonna 2015 435 936 euroa, 58 910 euroa edellisvuotta vähemmän.

Kuva. Toimintakulut erittäin vuonna 2015.

Vuoden 2015 toimintakate oli 17 188 446 euroa. Toimintakate heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna 0,3 %, 46 219 euroa. Toimintakate on tuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$.

Tämä tunnusluku oli vuonna 2015 13,01 % ja edellisvuonna se oli 9,76 %.

Verotulot ovat vuonna 2015 yhteensä 7 215 716 euroa. Verotulot kasvoivat edellisvuodesta 2,13 % (150 366 euroa). Kunnallisvero tuotti 6 235 136 euroa, kasvua edelliseen vuoteen 0,13 % (7 310 euroa). Vuonna 2015 yhteisövero tuotti 476 358 euroa, kasvua edelliseen vuoteen 21,68 % (79 155 euroa). Kiinteistövero tuotti vuonna 2015 504 222 euroa, kasvua edelliseen vuoteen 32,25 % (63 901 euroa).

Vuoden 2015 tuloveroprosentti oli 21,50 % ja kiinteistöveroprosentit olivat: yleinen veroprosentti 0,85 %, vakituiset asunnot 0,50 %, muut asuinrakennukset 1,10 %, voimalaitos 2,85 % ja yleishyödylliset yhteisöt 0,00 % ja rakentamattomat tontit 3,00 %.

Valtionosuudet olivat vuonna 2015 yhteensä 10 793 531 euroa ja vähennystä edellisvuoteen tapahtui 0,59 % (63 458 euroa). Kunnan peruspalvelujen valtionosuus mukaan lukien verotulojen tasauksen oli 10 969 842 euroa. Peruspalvelujen valtionosuus väheni edellisvuodesta 169 117 euroa, 1,58 %.

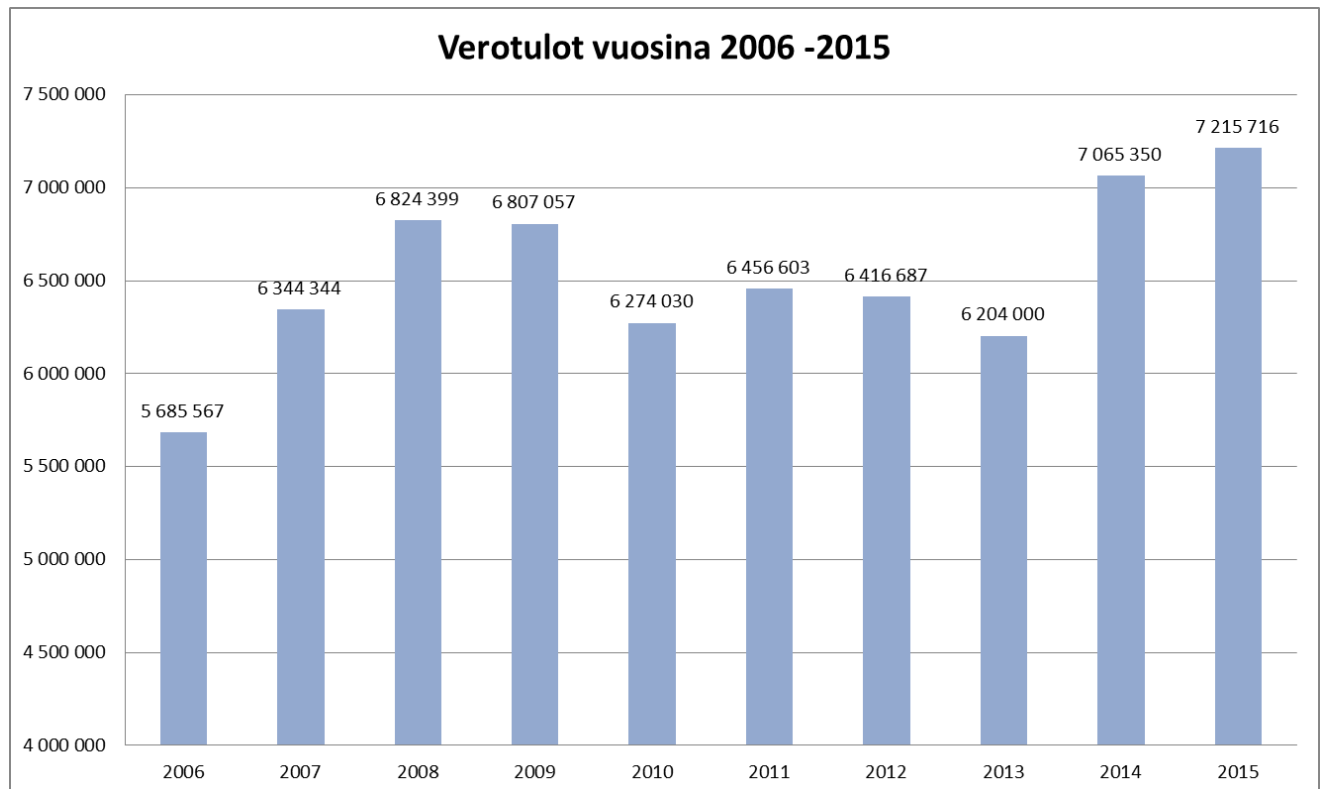
Kunnan saamaan kokonaisvaltionosuuden määrään vaikuttavat lisäksi muu kuin ns. yhteen putkeen kuuluva opetus ja kulttuuritoimi. Tähän luetaan perusopetuksesta mm. lisäopetus, kansalaisopisto ja liikunta- ja nuorisotyö. Yhden putken ulkopuoliseen opetus- ja kulttuuritoimeen luetaan ylläpitäjäjärjestelmä (lukio, ammatillinen koulutus, ammattikorkeakoulu). Ylläpitäjäjärjestelmässä

on oma erillinen asukaskohtainen rahoitusosuus, joka vähentää kunnan valtionosuutta. Vuonna 2015 Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet olivat -176 311 euroa, 105 659 euroa paremmat kuin edellisvuonna.

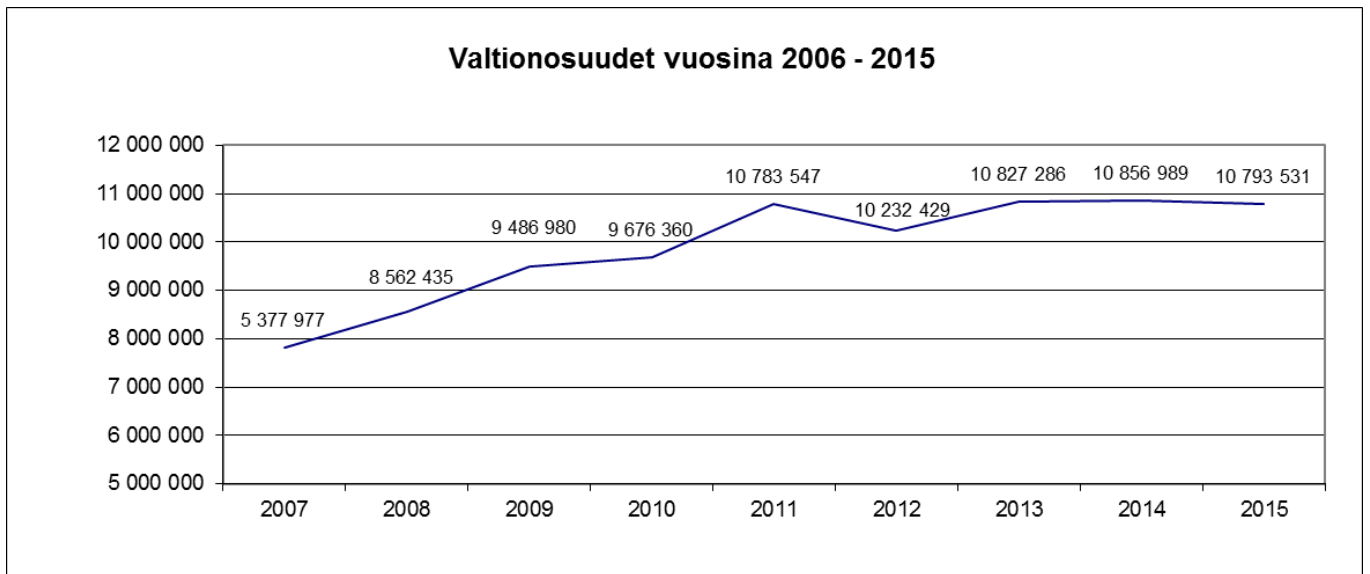
Seuraavassa on esitetty taulukkona verotulojen ja valtionosuuksien kehitys Kärsämäen kunnassa vuosina 2011 -2015 ja havainnollistettu kuvana vuosina 2006 – 2015.

Taulukko: Valtionosuudet ja verotulot vuosina 2011 – 2015

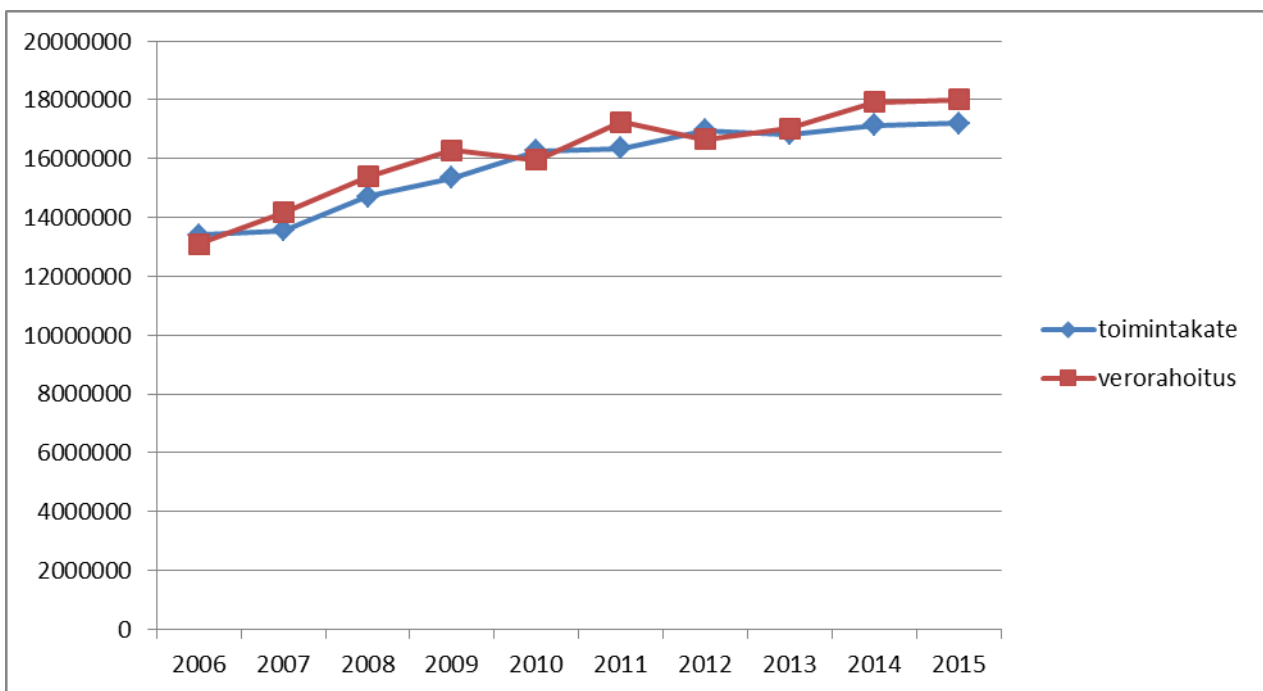
	2011	2012	2013	2014	2015	Muutos	Muutos 14-15 (%)
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ml. verotulojen taseaus)	10 566 499	10 574 651	10 704 045	11 138 959	10 969 842	-169 117	-1,58
Opetus- ja sivistystoimen muut valtionosuudet	-282 952	-342 222	-236 759	-281 970	-176 311	105 659	-44,63
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	500 000	0	360 000	0	0	0	
Valtionosuudet yht.	10 783 547	10 232 429	10 827 286	10 856 989	10 793 531	-63 458	-0,59
Kunnallisvero	5 696 559	5 814 709	5 640 723	6 227 826	6 235 136	7 310	0,13
Kiinteistövero	262 207	258 222	198 122	440 321	504 222	63 901	32,25
Yhteisövero	497 837	343 757	365 108	397 203	476 358	79 155	21,68
Verotulot yht.	6 456 603	6 416 688	6 203 953	7 065 350	7 215 716	150 366	2,42

Kuva. Verotulot vuosina 2006-2015.

Kuva. Valtionosuudet vuosina 2006-2015.

Kuva. Toimintakatteen ja verorahoituksen kehittyminen vuosina 2006 – 2015.

Vuonna 2015 rahoitustuotot olivat 384 494 euroa, edellisvuoteen nähden rahoitustuotot kasvoivat 180 775 euroa (89,4 %). Arvopapereiden myyntivoitot olivat vuonna 2015 344 413 euroa, kun ne edellisvuonna olivat 159 868 euroa.

Korkokulut olivat yhteensä 100 724 euroa. Korkokulut vähenivät edelliseen vuoteen 30 342 euroa. Muut rahoituskulut olivat yhteensä 63 475 euroa, sisältäen arvonalentumisia vaihtuvien vastaavien rahoitusvaroista 58 389 euroa.

Rahoitustuottojen ja –kulujen erotus on 220 295 euroa. Talousarviossa rahoitustuottojen ja -kulun erotus oli 196 500 euroa, joten talousarvio toteutui 23 795 euroa arvioitua paremmin.

Vuoden 2015 vuosikatteeksi muodostui 1 041 095 euroa, kun vuosikate vuonna 2014 oli 843 367 euroa. Vuosikate parani edellisvuodesta 197 728 euroa. Vuoden 2015 talousarvion vuosikate muutosten jälkeen oli 1 112 510 euroa, eli vuosikate toteutui 71 415 euroa heikompana. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on käytössä seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista= $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100%, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Väittäminen pitää paikkansa, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Kärsämäellä vuosikate/poistot -tunnusluku on päättyneeltä tilikaudelta 203,06 % ja edellisvuonna se oli 165,64 %. Vuoden 2015 poistot ovat 512 701 euroa, kun ne vuonna 2014 olivat 490 338 euroa.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot. Myös tässä tulee tarkastella poistojen vastaavuutta vuotuisen investointitasoon.

Vuosikate euroa / asukas on tunnusluku, joka kertoo tulorahoituksen riittävyydestä. Kuntakohtainen tavoitetaso saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Tilikauden tulokseksi muodostui 528 394 euroa. Varausten ja rahastojen muutoksen jälkeen tilikausi 2015 on ylijäämäinen 583 279 euroa. Vuoden 2014 tulos oli 334 225 euroa ja tilikausi oli ylijäämäinen 389 110 euroa.

Tuloslaskelman sitovuus

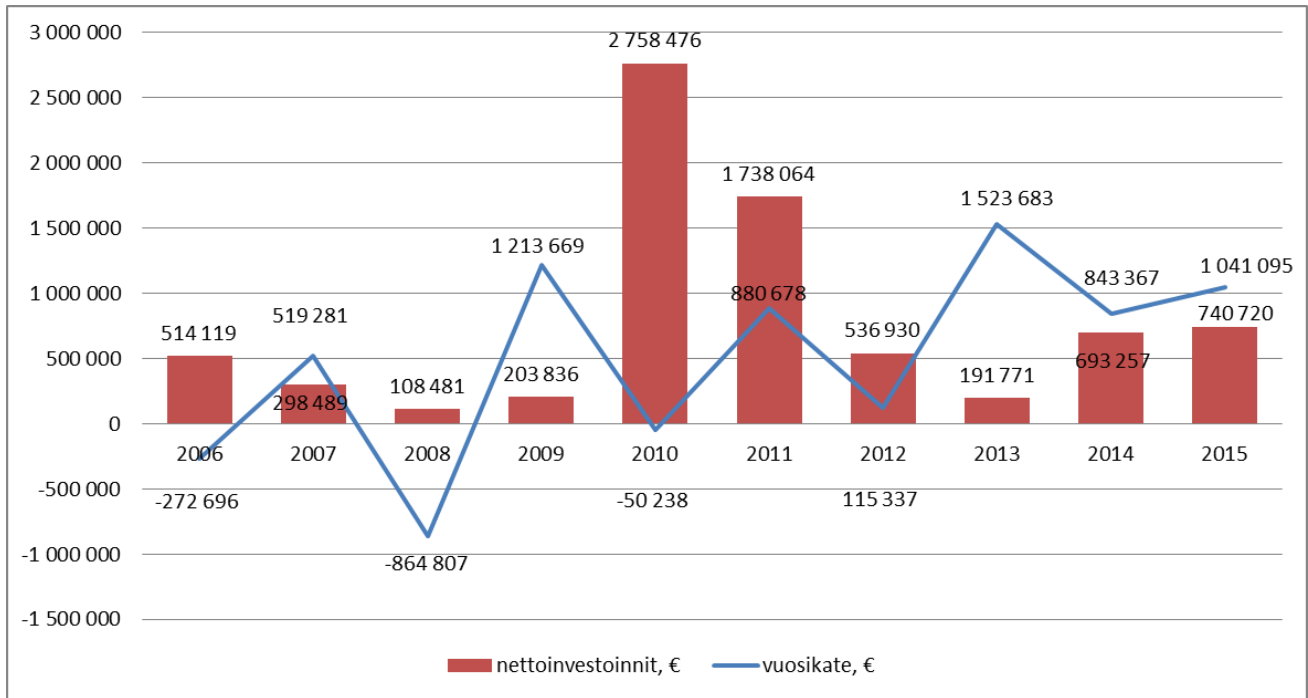
Tuloslaskelmassa seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: verotulot, valtionosuudet, rahoitustuottojen ja -kulujen erotus, poistot ja arvonalentumiset, satunnaiset tuotot ja kulut, poistoeron muutos, varausten muutos ja rahastojen muutos

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2015	2014
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	2 571	1 853
Valmistus omaan käyttöön		
Toimintakulut	-19 759	-18 995
Toimintakate	-17 188	-17 142
Verotulot	7 216	7 065
Valtionosuudet	10 794	10 857
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1	3
Muut rahoitustuotot	383	202
Korkokulut	-101	-131
Muut rahoituskulut	-63	-11
Vuosikate	1 041	843
Poistot ja arvonalentumiset	-513	-509
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	528	334
Tilinpäätössiirrot	55	55
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	583	389
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	13,01	9,76
Vuosikate/Poistot, %	203,06	165,64
Vuosikate, euroa/asukas	392,13	312,59
Asukasmäärä	2655	2698

Taulukko. Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

3.2 Toiminnan rahoitus

Vuonna 2015 investointimenot olivat 1 075 720 euroa ja investointeihin saadut avustukset, yhteensä 335 000 euroa, huomioiden nettona investoitiin yhteensä 740 720 euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli vuonna 2015 yhteensä 300 375 euroa.

Kuva. Nettoinvestoinnit ja vuosikate vuosina 2006– 2015.

Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 1 117 326 eurolla. Uutta pitkäaikaista lainaa otettiin 2 000 000 euroa, lyhytaikaiset lainat vähenivät 1 200 000. Rahoituksen rahavirta on yhteensä 962 425 euroa. Rahavarat lisääntyivät vuodessa 1 262 800 euroa.

Investointien tulorahoitus –tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien tulorahoitus, % = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Vuonna 2015 investointien tulorahoitusprosentti –tunnusluku on 140,55 % ja vuonna 2014 48,82 %.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Rahoituslaskelman välitulokset Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainauk-

seen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

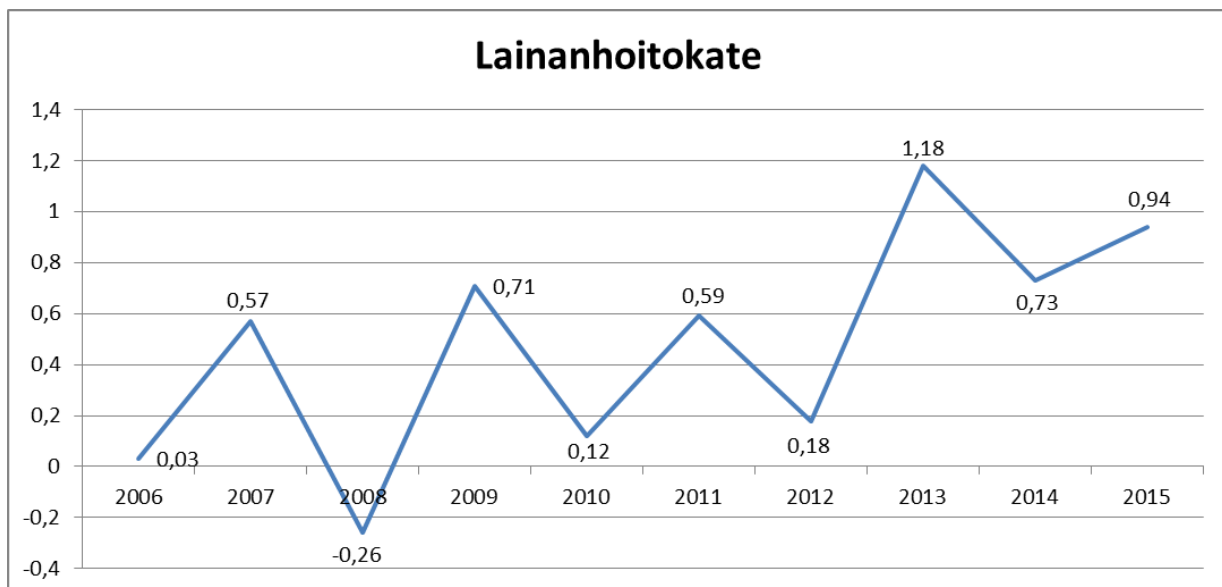
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta oli vuonna 2015 -793 358 euroa, vuonna 2014 kertymä oli - 4 043 704 euroa.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman hoitokulujen, korkojen ja lyhennysten maksuun.

Lainanhoitokate = (Vuosikate +Korkokulut)/ (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kärsämäen kunnan lainanhoitokate vuonna 2015 on 0,94, kun se edellisvuonna oli 0,73.

Lainanhoitokyky on hyvä, jos tunnusluku on yli kaksi, mikäli se on 1-2, lainanhoitokyky on tyydyttävä ja heikko, jos se jää alle yhden. Kun tunnusluvun arvo on alle yhden, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään toimintapääomaa. Suhdelukua laskettaessa vuosikatteen ja korkokulujen summa jaetaan korkokulujen ja lainanlyhennysten summalla.

Kuva. Lainanhoitokate vuosina 2006 – 2015.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä.

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv * Rahavarat 31.12 / Kassasta maksut tilikaudella

Vuonna 2015 maksuvalmius oli 143,54 päivää ja edellisvuonna 121,92 päivää. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Rahoituslaskelman sitovuus

Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovat antolainasaamisten vähennys, antolainasaamisten lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja lyhytaikaisten lainojen muutos.

RAHOITUSLASKELMA		
	2015	2014
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 041	843
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	165
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 076	-1 842
Rahoitusosuudet investointimenoihin	335	114
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus	0	1 034
Toiminnan ja investointien rahavirta	300	315
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-120	-211
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 117	-1 212
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 200	1 600
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1	-63
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0
Saamisten muutos	-75	-694
Korottomien velkojen muutos	1 476	-329
Rahoituksen rahavirta	962	-910
Rahavarojen muutos	1 263	-595
Rahavarat 31.12. 1 000 euroa	8 764	7 483
Rahavarat 01.01. 1 000 euroa	7 483	8 078

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran		
kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-793	-4044
Investointien tulorahoitus, %	140,55	48,82
Lainanhoitokate	0,94	0,73
Kassan riittävyys, pv	143,81	121,92
Asukasmäärä	2655	2698

3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Taseen loppusumma 31.12.2015 on 26 883 834 euroa. Edellisvuoteen verrattuna loppusumma kasvoi 1 684 911 eurolla.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kärsämäen kunnan omavaraisuusaste on 40,73 %, kun se vuonna 2014 oli 41,36 %. 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluku kertoo, paljonko käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kärsämäen kunnan suhteellinen velkaantuneisuusprosentti on 76,96 % kun vuonna 2014 oli 74,21 %.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) –tunnusluku lasketaan seuraavasti:

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

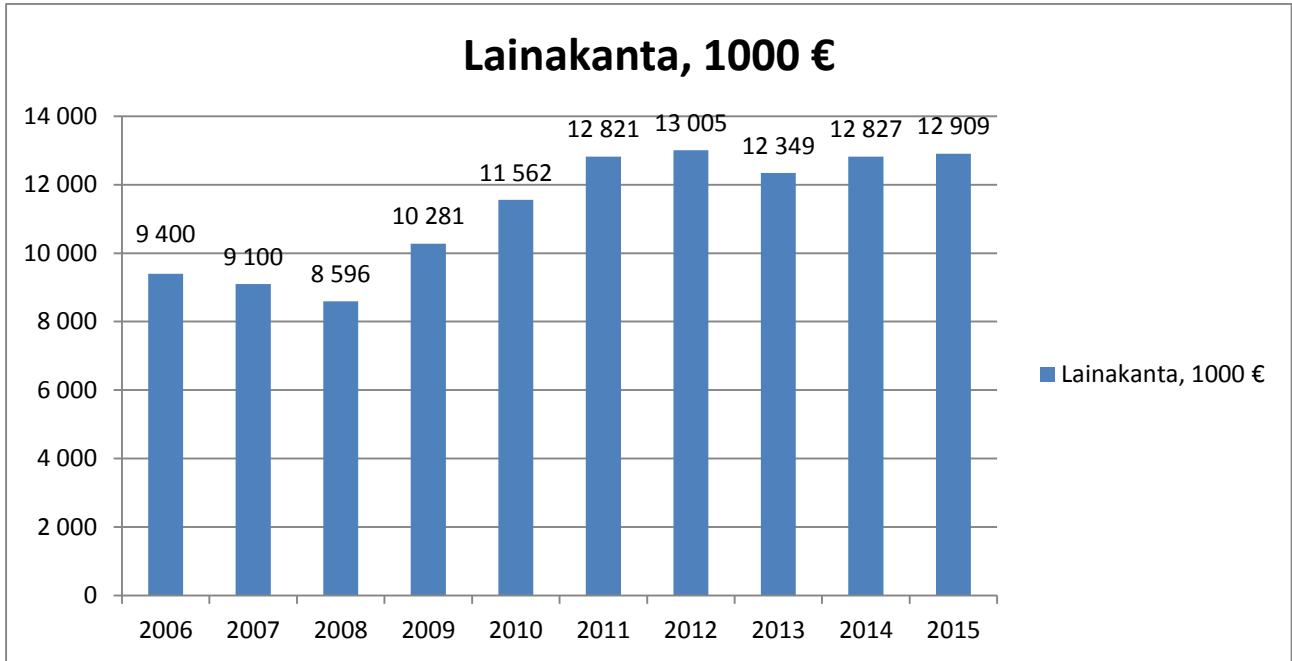
Luku osoittaa paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Kunnalla on kertynyttä ylijäämää päättyneen tilikauden lopussa 3 219 120,39 euroa. Vuoden 2014 lopussa kertynyttä ylijäämää oli 2 635 841,12 euroa.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainakanta 31.12.

Lainakanta on 31.12.2015 12 909 368,00 euroa, kun se 31.12.2014 oli 12 826 694,05 euroa. Lainakanta kasvoi edellisvuodesta 82 673,95 euroa. Lainaa on asukasta kohden tilikauden 2015 lopussa 4 862 euroa, kun sitä tilikauden 2014 lopussa oli asukasta kohden 4 754 euroa.

Sijoitussalkun kirjanpitoarvo tilikauden 2015 lopussa oli 8 607 155,45 euroa, kun se vuoden 2014 lopussa oli 7 341 548,59 euroa.

Kuva. Lainakanta vuosina 2006- 2015.

TASE		
VASTAAVAA	31.12.2015	31.12.2014
	1000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	22	0
Muut pitkävaikutteiset menot	744	629
Aineettomat hyödykkeet yht.	766	629
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 681	1 672
Rakennukset	9 255	7 761
Kiinteät rakenteet ja laitteet	825	1 061
Koneet ja kalusto	40	38
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	14	1 201
Aineelliset hyödykkeet yht.	11 815	11 734
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 621	3 611
Muut lainasaamiset	540	420
Muut saamiset	130	130
Sijoitukset yht.	4 291	4 161
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	26	27
Muut toimeksiantojen varat	1	1
Toimeksiantojen varat yht.	27	28
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	21	27
Lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	0	0
Pitkäaikaiset saamiset yht.	21	27
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	820	105
Lainasaamiset	0	600
Muut saamiset	127	24
Siirtosaamiset	271	409
Lyhytaikaiset saamiset yht.	1 218	1 138
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	8 607	7 342
Rahoitusarvopaperit yht.	8 607	7 342
Rahat ja pankkisaamiset	139	142
VASTAAVAA YHT.	26 884	25 199

	31.12.2015	31.12.2014
	1000 €	1 000 €
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	5 734	5 734
Arvonkorotusrahasto	313	313
Edellisten tilikausien alijäämä	2 636	2 247
Tilikauden yli/alijäämä	583	389
Oma pääoma yht.	9 266	8 683
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 684	1 739
Varaukset yht.	1 684	1 739
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	0	0
Pakolliset varaukset yht.	0	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	0	2
Lahjoitusrahastojen pääomat	96	96
Toimeksiantojen pääomat yht.	96	97
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 166	9 179
Lainat julkisyhteisöiltä	50	230
Muut velat	400	0
Pitkäaikainen yht.	10 616	9 409
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 114	3 157
Lainat julkisyhteisöiltä	180	260
Saadut ennakot	0	4
Ostovelat	1 800	1 326
Muut velat	196	141
Siirtovelat	932	383
Lyhytaikainen yht.	5 223	5 271
VASTATTAVAA YHT.	26 884	25 199
TASEEN TUNNUSLUVUT	2015	2014
omavaraisuusaste, %	40,73	41,36
suhteellinen velkaantuneisuus, %	76,96	74,21
kertynyt ylijäämä, 1000€	3 219	2 632
kertynyt yli/alijäämä, € per asukas	1 212	977
lainakanta 31.12., 1000€	12 909	12 827
lainat € per asukas	4 862	4 754
lainsaamiset, 1000€	540	420
asukasmäärä	2 655	2 698

4. KOKONAISTULOT JA -MENOT

Seuraavassa esitetään tilikauden 2015 ja 2014 kokonaistulot ja -menot.

KOKONAISTULOT JA -MENOT

	2015	%	2014	%
TULOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	2 570 727,20	11,03 %	1 853 159,24	8,15 %
Verotulot	7 215 715,81	30,97 %	7 065 349,74	31,09 %
Valtionosuudet	10 793 531,00	46,33 %	10 856 989,00	47,77 %
Korkotuotot	1 451,34	0,01 %	2 913,19	0,01 %
Muut rahoitustuotot	383 042,28	1,64 %	202 267,47	0,89 %
Satunnaiset tuotot	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät				
-Käyttöomaisuuden myyntivoitot				
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	335 000,00	1,44 %	113 978,37	0,50 %
Käyttöomaisuuden myyntitulot			1 034 416,19	4,55 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 400 000,00	8,58 %	0,00	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys			1 600 000,00	7,04 %
Kokonaistulot yhteensä	23 699 467,63	100,00 %	22 729 073,20	100,00 %
MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	19 759 173,60	84,31 %	18 995 386,88	85,42 %
Korkokulut	100 724,01	0,43 %	131 065,82	0,59 %
Muut rahoituskulut	63 475,02	0,27 %	10 859,18	0,05 %
Satunnaiset kulut			0,00	
Tulorahoituksen korjauserät				
-Pakollisen varauksen väh.	0,00		0,00	
-Käyttöomaisuuden myyntitappiot	0,00		-164 507,12	-0,74 %
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	1 075 720,30	4,59 %	1 841 651,51	8,28 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäys	120 000,00	0,51 %	211 161,82	0,95 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 117 326,00	4,77 %	1 212 281,00	5,45 %
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1 200 000,00	5,12 %		
Kokonaismenot yhteensä	23 436 418,93	100,00 %	22 237 899,09	100,00 %
Kokonaistulot - kokonaismenot , netto	263 048,70		491 174,11	

5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

5.1 Konsernitarkastelu

Kunnan konsernin tilikauden tulos vuonna 2015 oli 404 108 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 213 587 euroa. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 476 289 euroa. Konsernin lainakanta väheni 874 205 euroa. Menojen vähentäminen ja tulojen lisääminen on ollut konsernin sisäisen toiminnan johtolankana yhtiöissä ja kunnassa. Tavoitetta ei ole kaikilta osin saavutettu vuoden 2015 aikana.

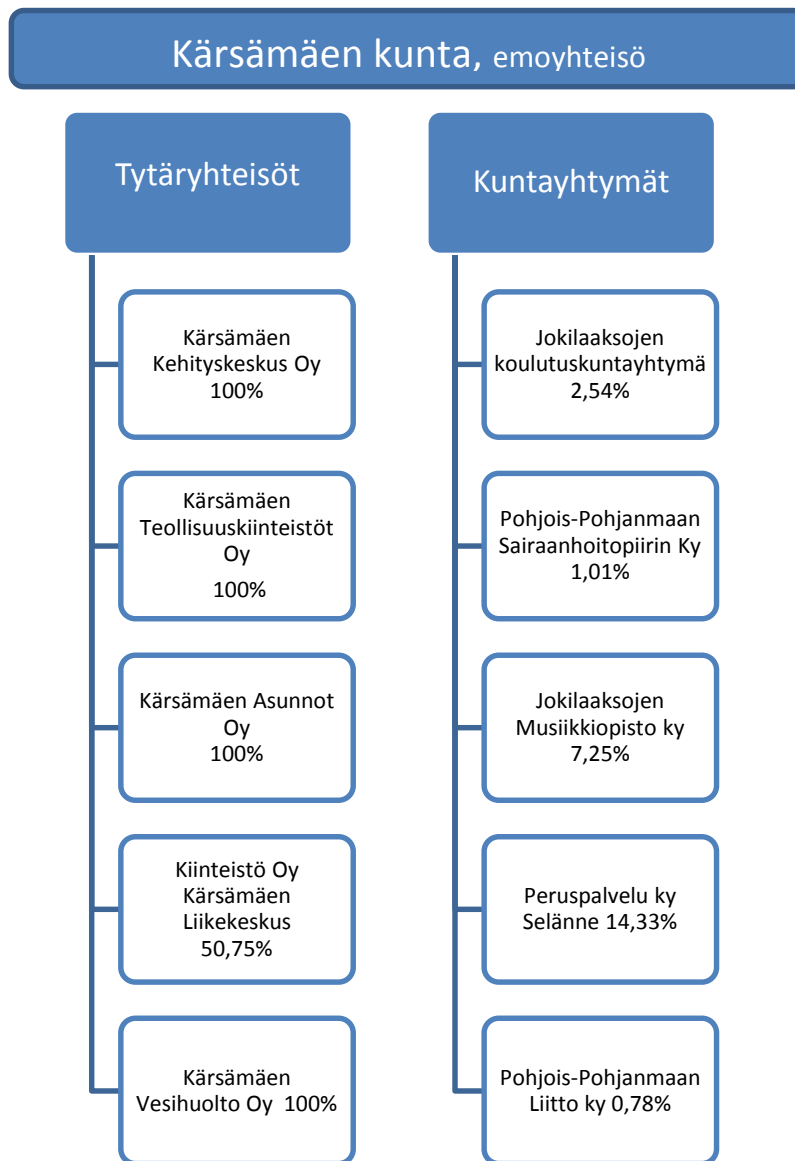
Konsernin riskit kohdistuvat kiinteistömassojen käyttöasteisiin, tilojen vuokratason sekä korjausvelkaan. Toinen riskiryhmä on kunnan ja asukkaiden tulopohjan kapeneminen ja työpaikkojen väheneminen. Toimintavuonna kiinteistömassojen käyttöasteet olivat osin tyydyttävällä tasolla, kuten myös vuokratasot. Asuntotilanne Kärsämäellä on haasteellinen, erityisesti laadukkaita vuokra-asuntoja on vähän tarjolla. Kärsämäen Asunnot Oy:ssä asuinhuoneistojen pintaremontit ja kalustehankinnat ajoitetaan asukasvaihdoksen yhteyteen. Vuonna 2015 ei ole suoritettu peruskorjauksia, peruskorjaus on suunniteltu toteutettavaksi kohteessa Kopolantie 14 (Korkatinkangas) vuonna 2016. Hankkeeseen liittyvät suunnitelmat on laadittu vuonna 2015.

Kuntastrategian 2011-2015 linjausten mukaisesti on panostettu lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen. Opetustoimessa on edelleen kehitetty Lapset Puheeksi - menetelmää. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen työryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja sovittanut yhteen kuntastrategian tavoitteita ja käytännön toimenpiteitä talousarviotasolla. Hyvinvointisuunnitelma on väline, jolla lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä ohjataan, johdetaan ja kehitetään. Oppilaiden hyvinvointia tutkitaan kouluterveyskyselyllä joka toinen vuosi. Valtuusto on hyväksynyt Lastensuojelusuunnitelman. Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry. on huolehtinut Kärsämäen kunnassa nuorten elämän ohjauksesta. Yhdistys vastaa myös syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kanssa tehtävästä ennaltaehkäisevästä työstä (alle 29 vuotta) yhdessä Etsivä Nuorisotyön kanssa.

Vuoden 2015 aikana työstetyssä uudessa kuntastrategiassa on otettu koko konsernin näkökulma huomioon, ja merkittävä osa strategian mukaisista toimenpiteistä liittyy olennaisesti myös kunnan tytäryhtiöiden toimintaan ja kehittymiseen.

Laajakaistarakentaminen eteni vuoden 2015 aikana, lähes kaikki haja-asutusalueille tilauksen tehneet kiinteistö saatiin rakennettua keväällä 2015 ja haja-asutusalueen laajakaistahanke saatiin päätökseen. Kunnan PyhäNet Oy:lle maksama väliaikainen siltarahoitus, 600 000 euroa, palautui kunnalle kun yhtiö sai EU-hankerahoitusta koskevan maksatuksen vuoden 2015 aikana. PyhäNet Oy on toteuttanut loppuvuodesta 2015 toimijana kunnan hallinnoiman taajaman laajakaistahankeen. Taajama-alueen tietoliikenneverkon rakentamishankkeessa laajakaista toteutettiin suureen osaan taajamaa, mm. lähes kaikkiin kunnan toimipisteisiin rakennettiin valokuituyhteydet.

Seuraavassa on esitetty Kärsämäen kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja kuntayhtymät vuonna 2015.

Kunnan tytäryhtiöitä ovat Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskus, Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy, Kärsämäen Kehityskeskus Oy, Kärsämäen Vesihuolto Oy ja Kärsämäen Asunnot Oy.

Kuntakonsernin tulos parani edellisestä vuodesta. Konsernin tilikauden tulos on 404 108 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 213 587 euroa. Tilikausi 2015 on ylijäämäinen 476 289 euroa (vuonna 2013: 257 259 euroa).

Konsernin omavaraisuusaste oli 29,98 % (v. 2014: 29,24 %), eli hieman kahta edellistä vuotta parempi. Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi 82,73 % :iin (v. 2014: 63,38 %). Konsernin lainakanta pieneni, ollen 19,215 miljoonaa euroa (v. 2014: 20, 089 miljoonaa euroa). Konsernin lainat

per/asukas ovat 7 237 euroa. Vuonna 2014 vastaava tunnusluku oli 7 446 euroa. Vuoden aikana asukasmäärä väheni 43 henkilöllä, vuonna 2014 asukasmäärä väheni 25 henkilöllä. Yritysten nettolisäys paikkakunnalla vuonna 2015 oli 3 kpl, sama kuin vuonna 2014.

Kuntakonsernin tuloksessa näkyy kunnan oma hyvä, lähes talousarvion mukaisena toteutunut toimintavuosi. Konsernissa ei ole tapahtunut merkittäviä toiminnallisia muutoksia. Konserniin kuuluvien yhtiöiden tilinpäätöksistä on nähtävissä vaikea toimintavuosi.

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy ei ole saanut vuokrattua tilojaan käypään hintaan. Tiloissa on vuokralla tilapäisiä vuokralaisia. Kärsämäen Vesihuolto Oy:n veden- ja jäteveden myynti on hieman laskenut edellisen vuoden tasosta. Yhtiön liikevaihto pieneni edelliseen tilikauteen verrattuna, ja tulos oli hieman alijäämäinen. Kärsämäen Asunnot Oy:n asuntojen toiminnassa havaittavissa on yhtiön asuntokannan ikääntyminen ja laadukkaiden asuntojen tarve paikkakunnalla. Yhtiön tilanne vaatii tervehdyttämistoimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi.

KOY Liikekeskus ei ole saavuttanut tavoitteitaan. Toimitiloja ei ole saatu vuokrattua. Lisäksi riskiä on tuonut tiloissa toimivien yritysten liiketoiminnan ongelmien heijastuminen yhtiön taloudenhoitoon. Saamatta jääneet vastikkeet ovat lisänneet yhtiön taloudellisia vaikeuksia. Yhtiön riskit ovat toteutuneet vuoden 2015 aikana.

Yhtiöt

Kärsämäen Asunnot Oy on vuokra-asuntoyhtiö, joka vastaa kunnan vuokra-asunnoista ja niiden rakentamisesta. Vuokrataloyhtiöllä on selkeä ja itsenäinen toimiala. Asunto-yhtiö päätyi 0-tulokseen tilikauden voiton ollessa 7 euroa.

Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskuksen toimialana on hallita vuokraamiaan maa-alueita ja omistaa ja hallita rakennettuja rakennuksia. Yhtiön toimiala on selkeä. Liikekeskuksesta tuli kunnan tytäryhtiö 1.6.2012. Tilikauden tappio on 46 091 euroa.

Teollisuuskiinteistöt Oy:n tehtävänä on rakennuttaa ja vuokrata toimitiloja ja kiinteistöjä. Yhtiöllä on selkeä ja itsenäinen toimiala. Toimitilat ovat olleet vajaakäytöllä ja vuokratut tilat ovat olleet alueen muiden toimitilojen hintatasolla vuokralla. Tulot eivät ole riittäneet kattamaan kuluja. Tilikauden tappio on -77 936 euroa.

Kärsämäen Vesihuolto Oy vastaa vedenhankinnasta omistamiltaan pumppaamoilta tai sopimusperusteisesti hankkimiltaan kolmansilta osapuolilta. Yhtiö vastaa vesijohtoveden jakamisesta että viemärivereden poistamisesta puhdistettavaksi omistamaansa ja ylläpitämäänsä viemärlaitokseen. Yhtiön toimiala on selkeä ja itsenäinen. Yhtiö pystyi hoitamaan toimintansa käyttö- ja liittymämaksuilla. Yhtiön tilikauden tappio tilinpäätössiirtojen jälkeen oli 3 988 euroa.

Kunnan elinkeinopalvelut tuottaa Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry., joka vastaa suurelta osin alueellisesta edunvalvonnasta sekä elinkeinoelämää kehittävästä ja edistävästä EU-hankkeista. Yritysten toimitilat, kunnallistekniikka ja tietoliikenne ovat toimialueita, joiden rakentamiseen seutukunta ei osallistu vaan ne ovat edelleenkin kunnan omaa toimintaa. Seutukunnan tilinpäätöksen mukaan tilikauden ylijäämä oli 4 537 euroa. Kuntien jäsenmaksu on 15,50 euroa per asukas.

Kärsämäen Kehityskeskus Oy:llä ei ole ollut toimintaa.

Yhtiöiden toimintaa on esitelty kunnanhallituksessa ja valtuuston iltakouluissa.

Kärsämäen Asunnot Oy

Tavoitteet ja riskit

Asunnot Oy:n toiminta keskittyy omistamiensa vuokrahuoneistojen normaaliin ylläpitoon, isännöintiin, asukasvalintoihin ja huoneistojen vuokraamiseen. Yhtiö omistaa 2 kerrostaloa, 36 rivitaloa sekä 17 osakehuoneistoa. Yhtiö pyrkii uudis- ja perusparannusrakentamisessa ottamaan huomioon markkinatilanteen siten, että asuntojen koko, laatu ja varustetaso vastaavat mahdollisimman hyvin kysyntään.

Asukasvaihdoksia on ollut tilikauden aikana 38 kpl ja huoneistojen käyttöaste on ollut keskimäärin 87,5 % (83,7 % v. 2014). Käyttöasteen laskennassa ei ole huomioitu tyhjilleen laitettuja kiinteistöjä. Keskivuokra vuoden lopussa oli 8,03 e/m². Yhtiön liikevaihto oli 836 818 euroa ja liikevoitto 137 636 euroa.

Yhtiön asuntokantaa korjataan säännöllisesti. Osalle asuntokannasta on laadittu kuntoarvio ja lopuille ollaan laatimassa. Kuntoarviot määrittävät peruskunnostuskohteiden kiireellisyysjärjestyksen. Peruskorjauksissa keskitytään korjaamaan kosteus- ja lämpöongelmat, sisäilmaston parantamiseen, sadevesi- ja salaojajärjestelmien kunnostamiseen ja parantamiseen sekä huoneistojen uudelleen järjestämiseen asuntojen kysynnän perusteella. Lisäksi peruskorjausten yhteydessä on rakennettu veden huoneistokohtainen mittaus, jonka ansiosta veden kulutus on oleellisesti vähentynyt.

Vuoden 2005 jälkeen koko rivitaloa käsittävää peruskorjausta ei ole tehty. Vuonna tavoitteena oli 2015 käynnistää Korkatinkankaan kolmen rivitalon peruskunnostus, hanke ei kuitenkaan ole käynnistynyt suunnittelua lukuun ottamatta. Peruskorjaus on suunniteltu toteutettavaksi vuonna 2016. Kärsämäen Asunnot Oy:llä vuokrattavien asuntojen määrä vuoden 2015 lopussa on ollut 175 huoneistoa.

Yhtiön suurin riski on käyttöasteen aleneminen edelleen ja siitä aiheutuvan tulorahoituksen vähenemisen vaikutukset mm. korjausvelkaan että maksuvalmiuteen. Asunto-yhtiön käyttöaste (aravayhtiö) tulisi olla n. 95 %. Tällöin säilyvät yhtiön normaalit toimintaedellytykset. Muuttotappiokunnissa käyttöasteiden hiipuminen ja yhtiöiden riskien todentuminen tunnistetaan.

Kärsämäen Vesihuolto Oy

Tavoitteet ja riskit

Yhtiön tavoitteena ovat vedenhankinnan ja – jakelun turvaaminen joka hetki ympäristön kannalta kestävällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin ja jätevesien puhdistaminen reilusti lupaehdot täytäten. Yhtiöllä on vakaa taloudellinen asema. Yhtiöllä on kolme kiinteää ja yksi siirrettävä varavoi-

makone. Toimintavuoden aikana ei rakennettu uusia vesi- eikä viemärijohtoja, yksi palopostiventtiili uusittiin. Jätevedenpuhdistamon ympäristölupapäätöksen jatkolupa tuli loppuvuodesta.

Yhtiön liikevaihto pieneni edelliseen tilikauteen verrattuna 12 865 euroa ollen 416 909 euroa. Liikevaihdon pieneneminen johtui veden ja jäteveden käytön vähenemisestä sekä palvelutoiminnan supistumisesta. Uusia liittymismaksuja kertyi 4 200 euroa. Yhtiön taloudellinen tilanne hieman heikkeni, tilikauden tulos oli -3 988 euroa. Yhtiöllä ei ole pitkäaikaisia lainoja lukuun ottamatta kerättyjä liittymismaksuja 331 136 euroa sekä kunnalta kerätyt 35 776 euroa liittymismaksuina. Suunnitelman mukaiset poistot ovat 125.994 euroa. Veden ja jäteveden käyttö vähenivät noin 3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintavuoden 2015 tavoitteet toteutuivat pääosin investointeja lukuun ottamatta.

Toimintaan liittyvät suurimmat riskit ovat pohjavesialueiden saastuminen, runkolinjojen vaurioituminen ja saastuminen tai tärkeän laitoksen palaminen. Lisäksi on tunnistettava pieneen henkilökuntamäärään liittyvät riskit.

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy

Yhtiön päätavoitteena on ollut löytää uusia vuokralaisia tyhjiin tiloihin. Tiloissa on ollut varastoa tarvitsevia ja satunnaisia vuokralaisia lyhyillä vuokrasopimuksilla. Tilojen vuokrataso on määräytynyt teollisuusalueella olleen vuokratason mukaan, joka ei ole vastannut käypää vuokratasoa. Päättäneen tilikauden jälkeen yhtiö allekirjoitti aiesopimuksen kylmän varastotilan muuttamisesta teolliseen käyttöön ja sen vuokraamisesta loppuvuodesta 2016 alkaen.

Yhtiön tilikauden tappio on 77 936,07 euroa. Yhtiön taloudellinen asema edellyttää omistajan omapääomaehtoista rahoitusta jatkossakin, mikäli yhtiön tilojen vuokrausaste ja vuokrataso eivät nouse. Riskinä on liikevaihdon jääminen nykyiselle tasolle 28 454 euroa. Yhtiön omapääoma yhteensä on -484 453,26 euroa. Kunta on myöntänyt yhtiölle yhteensä 540 000 euroa pääomallina. Yhtiön lainat rahoituslaitoksilta ovat 1 200 011 euroa. Yhtiö on jäänyt jälkeen asetetuista toimintavuoden tavoitteista.

Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskus

Liikekeskus on rakennettu vuonna 2007. Yhtiö tuli kunnan tytäryhtiöksi 1.6.2012, kunnan omistusosuus on 50,75 %. Yhtiön omapääoma on 458 533,96 euroa ja pitkäaikaista virasta pääomaa on 1 894 112,92 euroa. Yhtiön omistaa neljä osakasta. Kahden osakkaan liiketilat on otettu haltuun. Yhtiön tilinpäätöksessä on kirjattu luottotappioihin vastikesaamia 420 286,54 euroa. Kiinteistöyhtiö, eivät myöskään huoneistojen omistajat, ole saaneet tyhjillään olevia toimitiloja vuorattua tai myydyksi. Liikekeskuksen liikevaihto oli 273 896,94 euroa, mistä vastiketulo oli 253.545,00 euroa. Muut kulut yhteensä olivat 675 360,75 euroa, sisältäen luottotappiokirjauksia 420 286,54 euroa ja yhtiön liiketappio oli 352 946,94 euroa. Rahoitustuottojen ja kulujen jälkeen tilikauden tappio oli 46 090,80 euroa. Yhtiön tulevaa toimintaa tullaan arvioimaan..

Kunnanhallitus on antanut ohjeistuksen tytäryhtiöiden yhtiökokousedustajille yhtiökokousta varten.

5.2 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Valtuusto on hyväksynyt 6.10.2008 konserniohjeen. Kunnanhallitus ohjaa ja koordinoi kuntakonsernin toimintaa ja taloutta ja antaa tarvittaessa tytäryhteisöjen toimintaa velvoittavia ohjeita. Kunnanjohtaja vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta kunnan osalta ja seuraa kunnan omistajapolitiikan toteutumista.

Valtuusto valitsee kuntayhtymien valtuustojen ja kuntayhtymäkokousten jäsenet ja kuntayhtymäkokousten jäsenet ja varajäsenet toimikautensa alussa. Kuntayhtymien valtuustot valitsevat kuntayhtymien hallitukset.

Kunnanhallitus valitsee tytär- ja osakkuusyhtiöiden yhtiökokousedustajat. Yhtiöiden hallitusten jäsenet valitaan yhtiöiden yhtiökokouksissa. Yhtiöiden toimitusjohtajat ovat 2-3 kertaa vuodessa kertomassa kunnanhallitukselle yhtiöiden toiminnasta.

Tiedonkulku suurimmista tytäryhtiöstä omistajalle on ollut riittävää sillä edellä mainitun ohjauksen lisäksi on järjestetty valtuuston iltakouluja, joissa tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ovat olleet raporttoimissa yhtiöiden toiminnasta. Yhtiöiden hallitusten kokousten esityslistat tulee toimittaa kunnanjohtajalle.

Toimialajohtajat toimivat kunnanjohtajan apuna omalla toimialallaan tytäryhtiöiden toiminnan seurannassa ja ilmoittavat havaitsemistaan epäkohdista kunnanjohtajalle. Vesihuolto, Asunnot ja Teollisuuskiinteistöt seurantatehtävä on ollut v. 2015 kunnaninsinöörillä.

Kunnan tytäryhtiöissä toimii tilintarkastajana kunnan tilintarkastaja.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kunnanhallitus ohjeistaa tytäryhtiöiden yhtiökokousedustajaa. Kunnanjohtaja on suullisesti ohjeistanut muiden yhteisöjen yhtiökokous- ja muiden kokousten edustajia. Pääsääntöisesti tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet ovat olleet kunnanhallituksen jäseniä. Ohjeiden anto on ollut riittävää ja tarkoituksenmukaista.

Konsernitavoitteiden asettaminen ja toteutumista koskeva arviointi

Konserniohjeiden mukaisesti talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa on hyväksytty tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumista on raportoitu toimintakertomuksessa. Tytäryhtiöiden konsernitavoitteiden raportointia tulee edelleen kehittää.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Konsernijohtoryhmä on kokoontunut säännöllisesti kunnanjohtajan kutsumana.

Kuntayhtymien ja seutukunnan osalta seuranta ja raportointi tapahtuvat kunnanhallituksen kokouksessa kokousedustajan ja kunnanjohtajan toimesta. Kunnanhallitus keskustelee ja ohjaa mm. kunnan edustajia yhteisöjen hallitusten ja johtokuntien esityslistalla olevissa asioissa. Kunnanhallituksen kokousaikataulu on pyritty sovittamaan siten, että kunnanhallitus pystyy mahdollisimman usein ohjaamaan edustajiaan eri tahojen toimielinten päätöksenteossa. Kokousaikataulujen sovitaminen ja kunnanhallituksen antama ohjaus täyttävät osaltaan valtuuston hyväksymän strategian vaatimusta verkostojen johtamisesta.

Vastuukunta- toimintamalli on kansalaisopiston, pelastustoimen, jätehuollon ja maaseutuhallinnon järjestämisessä. Kunnan edustaja on johtokunnassa tai lautakunnassa.

Keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö

Konserniohjeen mukaan konserniyhteisöjen tulee selvittää keskitettyjen toimintojen edellytykset ennen toimintojen toteuttamista. Päätös keskitettyjen palveluiden käyttämisestä tulee tehdä erikseen kussakin konserniyhteisössä, ellei ole perusteltua syytä poiketa siitä.

Hankintatoimessa tytäryhteisöjen tulee noudattaa soveltuvin osin kunnan hankintaohjetta. Yhtiöiden tulee noudattaa valtuuston 18.9.2012 hyväksymää taloussääntöä soveltuvin osin.

Hankintayhteistyöllä pyritään saavuttamaan konsernille toiminnallisia ja taloudellisia etuja. Myös vakuutukset voidaan kilpailuttaa yhteistyössä säännöllisin väliajoin. Yhteistyötä harjoitetaan kun se on mahdollista. Kunnan kilpailutuksen yhteydessä ovat olleet Vesihuollon sähkö- ja puhelin palvelut. Kiinteistöyhtiöt, Vesihuolto ja Asunnot ovat olleet mukana kunnan vakuutusten kilpailutuksessa. Tytäryhteisöistä vain Vesihuollolla on omaa henkilöstöä. Yhtiöt käyttävät kunnan henkilöstöä mm. kiinteistöjen kunnossapidossa.

Yhtiöt vastaavat omasta tiedottamisestaan. Konsernia koskevasta tiedottamisesta vastaa kunnanjohtaja.

Kunta on myöntänyt omavelkaisia takauksia tytäryhteisöjen lainoille.

Riskienhallinta

Teollisuuskiinteistön hallitilat 5 280 m² ovat olleet jo kauan tilapäisesti vuokrattuna. Yhtiön oma pääoma on negatiivinen ilman pääomalainoja. Valtuusto myönsi marraskuussa uuden pääomaehdoituksen lainan määrältään 120 000 euroa. Pääomalinan yhtiöllä on yhteensä 540 000 euroa. Yhtiön lainamäärä pieneni 92.306 euroa. Yhtiön riskinä on lainamäärä, tilojen käyttöaste ja vuokratason alhaisuus.

Liikekeskuskiinteistön pinta-ala on 2665,70 m², huoneistopinta-ala 2092,30 m². Kunnan omistuksessa ovat mm. alakerran liikehuoneistot nrot 4-9 242 m², joista 161 m² on vuokrattu. Kunta vastaa liiketilojen vastikemaksuista. Kunta on määritellyt omistamiensa alakerran liiketilojen vuokratasoksi 9,30 – 11,30 euro/m²/kk. KOY:n Liiketilojen huono käyttöaste heijastuu toimivien liikeyritysten liiketoimintaan. KOY:n lainat lyhenivät 179 219 euroa. Riskinä on liiketilojen käyttöaste ja yhtiön lainamäärä sekä huomattavan suuret hoitovastikkeet. Kunnan omistamat yläkerran tilat

ovat vuokrattuina. Kunnanhallitus on käyttänyt asiantuntijoita nykyisten ongelmien ratkaisemiseksi.

Vesihuolto-yhtiö vastaa vedenhankinnasta ja viemäriveden puhdistamisesta. Riskeinä ovat vedenottamoalueiden saastumisen ja runkolinjojen vaurioitumisen aiheuttamat jakelun keskeytykset. Yhtiön tulorahoituksen pieneneminen, asiakasmäärän ja vedenkulutuksen väheneminen vaikuttavat yhtiön tavanomaiseen toimintaan. Yhtiöllä ei ole pitkäaikaista lainaa.

Kärsämäen Asunnot Oy:n käyttöasteen pieneneminen alle 95 % vaikeuttaa yhtiön normaalia toimintaa. Yhtiön suurin riski on käyttöasteen aleneminen edelleen ja siitä aiheutuvan tulorahoituksen vähenemisen vaikutukset maksuvalmiuteen ja mm. korjausvelkaan. Yhtiön lainojen lyhennykset olivat 178 998 euroa (121 268 euroa). Yhtiön tilanne vaatii tervehdyttämistoimenpiteitä.

5.3 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2015	2014
Toimintatuotot	21 614	20 391
Toimintakulut	-39 029	-37 683
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	7	13
Toimintakate	-17 408	-17 279
Verotulot	7 179	7 027
Valtionosuudet	11 731	11 749
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	32	48
Muut rahoitustuotot	543	197
Korkokulut	-190	-312
Muut rahoituskulut	-81	-17
Vuosikate	1 805	1 413
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 406	-1 372
Tilikauden yli- ja alipariarvot	5	72
Arvonalentumiset		-19
Satunnaiset erät		120
Tilikauden tulos	404	214
Tilinpäätössiirrot	-1	60
Tilikauden verot	-1	
Laskennalliset verot	0	
Vähemmistöosuudet	74	-17
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	476	257
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
	2015	2014
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	55,38	54,11
Vuosikate/Poistot, %	128,34	101,51
Vuosikate, euroa/asukas	679,72	523
Asukasmäärä	2655	2698

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2015	2014
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 805	1 412
Satunnaiset erät	-1	120
Tulorahoituksen korjauserät	-33	258
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 577	-2 367
Rahoitusosuudet investointimenoihin	358	129
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	18	97
Toiminnan ja investointien rahavirta	570	-351
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-61
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 613	176
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 697	-1 630
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 191	1 594
Oman pääoman muutokset	0	56
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1	-62
Vaihto-omaisuuden muutos	7	-2
Saamisten muutokset	449	159
Korottomien velkojen muutokset	1 409	-415
Rahoituksen rahavirta	590	-185
Rahavarojen muutos		
Rahavarojen muutos	1 160	-536
Rahavarat 31.12.	10 507	9 340
Rahavarat 1.1.	9 347	9 876
	1160	-536
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, 1000 €	-1 275	-3 110
Investointien tulorahoitus, %	148,06	63,11
Lainanhoitokate	1,04	0,89
Kassan riittävyys, pv	84,58	81,03

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT		
VASTAAVAA	2015	2014
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	22 675	22 842
Aineettomat hyödykkeet	865	720
Aineettomat oikeudet	865	720
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0
Ennakkomaksut	0	0
Aineelliset hyödykkeet	20 699	21 031
Maa- ja vesialueet	2 067	2 108
Rakennukset	16 290	15 122
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 294	1 607
Koneet ja kalusto	784	794
Muut aineelliset hyödykkeet	83	35
Ennakkomaksut ja kesk.er.hankinnat	181	1 364
Sijoitukset	1 111	1 091
Osakkuusyhteisöosuudet	79	23
Osakkeet ja osuudet	819	858
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut lainasaamiset	1	1
Muut saamiset	212	209
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	84	86
VAIHTUVAT VASTAAVAT	13 682	12 781
Vaihto-omaisuus	167	123
Saamiset	3 007	3 318
Pitkäaikaiset saamiset	21	27
Lyhytaikaiset saamiset	2 986	3 291
Rahoitusarvopaperit	8 666	7 405
Rahat ja pankkisaamiset	1 841	1 934
VASTAAVAA YHTEENSÄ	36 440	35 708

VASTATTAVAA	2015	2014
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA	10 907	8 032
Peruspääoma	5 734	5 734
Arvonkorotusrahasto	422	412
Muut omat rahastot	593	505
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	3 682	1 124
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	476	257
VÄHEMMISTÖOSUUDET	14	88
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
VARAUKSET	0	2 314
Poistoero		2 022
Vapaaehtoiset varaukset		292
PAKOLLISET VARAUKSET	253	270
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	253	270
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	157	159
VIERAS PÄÄOMA	25 109	24 845
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	16 367	16 167
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	296	292
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 552	3 631
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	5 894	4 755
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	36 440	35 708
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	29,98	29,24
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	63,38	61,93
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	4 158	1 314
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	1 566	487
Konsernin lainat, €/asukas	7 237	7 446
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	19 215	20 089
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0
Kunnan asukasmäärä	2655	2698

6. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMIS-TOIMENPITEET

6.1 Asiaa koskeva sääntely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

6.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n perustuen kunnanhallitus esittää valtuustolle hyväksyttäväksi tilinpäätökseen liittyen seuraavaa:

- Tehdään jätevesipuhdistamon investointiin liittyvä tulosta parantava poistoeron vähennys 12 614,09 euroa.
- Tehdään keskuskoulun I-vaiheen investointiin liittyvä tulosta parantava poistoeron vähennys 21 754,44 euroa.
- Tehdään keskuskoulun II-vaiheen investointiin liittyvä tulosta parantava poistoeron vähennys 20 516,64 euroa.

Kärsämäen kunnanhallitus esittää valtuustolle, että tilikauden 2015 ylijäämä 583 279,27 euroa siirretään edellisten tilikausien yli/alijäämätilille, jonka ylijäämä ennen siirtoa on 2 635 841,12 euroa.

Taseeseen on kertynyt ylijäämää ottaen huomioon edellisten vuosien ylijäämän yhteensä 3 219 120,39 euroa.

6.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Vuoden 2015 talousarvio toimintasuunnitelmineen vuosille 2016 - 2017 hyväksyttiin valtuustossa 16.12.2014. Alkuperäinen talousarvio oli ylijäämäinen 334 600 euroa. Talousarviovuoden aikana tehtyjen talousarviomuutoksien jälkeen lopullisen budjetin ylijäämäksi muodostui yhteensä 602 170 euroa. Tilinpäätös toteutui lopullista talousarviota heikommin ja tilikauden ylijäämäksi muodostui 583 279,27 euroa.

Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää 31.12.2015 3 219 120,39 euroa.

Voimassa olevan vuoden 2016 talousarvion ja 2017-2018 taloussuunnitelmavuosien aikana taseeseen ei arvioida kertyvän alijäämää.

7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

7.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (Kuntalaki 110 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi onko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrätyllä tavalla.

7.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

7.2.1 Käyttötalouden toteutuminen ja hallintokuntien toimintakertomukset

Käyttötalouden määrärahojen toteutuminen valtuuston sitovuustasolla esitetään sivuilla 56 minkä jälkeen esitetään hallintokuntien kertomukset vuoden toiminnasta ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Seuraavassa taulukossa on yhteenvetona esitetty käyttötalouden sitovuustaso valtuustoon nähden. Käyttötalouden valtuuston sitovuustasona on päävastuualueen määrärahat nettona.

ORGANISAATIOKAAVA

Valtuuston sitovuustaso	Tulosyksikkö
	:
Keskusvaalilautakunta	Vaalit
Tarkastuslautakunta	Tilintarkastus
Kunnanhallitus	Yleishallinto Elinkeino- ja selänpalvelut Sosiaali- ja terveyspalvelut
Opetustoimen lautakunta	Opetustoimen hallinto Perusopetus Toisen asteen opetus Kansalaisopisto Varhaiskasvatus
Vapaa-ajan lautakunta	Kirjasto- ja kulttuuritoimi Liikunta-, nuoris- ja raittiustyö
Tekninen lautakunta	Yhdyskuntatekniikka Kiinteistötoimi Ruokahuolto- ja siivouspalvelut Suojelutoimi Ympäristö- ja rakennuspalvelut

	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	%-vertailu
Keskusvaalilautakunta	-4 190,00	-2 030,00	-6 220,00	-5 891,76	328,24	94,72 %
TOIMINTATUOTOT	4 000,00		4 000,00	4 323,90	323,90	108,10 %
TOIMINTAKULUT	-8 190,00	-2 030,00	-10 220,00	-10 215,66	4,34	99,96 %
Tarkastuslautakunta	-18 620,00	-10,00	-18 630,00	-10 697,34	7 932,66	57,42 %
A4100 TOIMINTAKULUT	-18 620,00	-10,00	-18 630,00	-10 697,34	7 932,66	57,42 %
Kunnanhallitus	-10 637 640,00	-199 770,00	-10 837 410,00	-11 070 923,02	-233 513,02	102,15 %
TOIMINTATUOTOT	1 480 810,00	-55 000,00	1 425 810,00	1 912 163,11	486 353,11	134,11 %
TOIMINTAKULUT	-12 118 450,00	-144 770,00	-12 263 220,00	-12 983 086,13	-719 866,13	105,87 %
Opetustoimen lautakunta	-5 331 910,00	-16 430,00	-5 348 340,00	-5 281 979,90	66 360,10	98,76 %
TOIMINTATUOTOT	336 150,00		336 150,00	364 784,74	28 634,74	108,52 %
TOIMINTAKULUT	-5 668 060,00	-16 430,00	-5 684 490,00	-5 646 764,64	37 725,36	99,34 %
Vapaa-ajanlautakunta	-490 150,00	-1 380,00	-491 530,00	-449 076,00	42 454,00	91,36 %
TOIMINTATUOTOT	10 450,00		10 450,00	8 800,00	-1 650,00	84,21 %
TOIMINTAKULUT	-500 600,00	-1 380,00	-501 980,00	-457 876,00	44 104,00	91,21 %
Tekninen lautakunta	-379 050,00	-19 810,00	-398 860,00	-369 878,38	28 981,62	92,73 %
TOIMINTATUOTOT	1 570 440,00	119 560,00	1 690 000,00	1 577 485,34	-112 514,66	93,34 %
TOIMINTAKULUT	-1 949 490,00	-139 370,00	-2 088 860,00	-1 947 363,72	141 496,28	93,23 %
Kaikki yhteensä	-16 861 560,00	-239 430,00	-17 100 990,00	-17 188 446,40	-87 456,40	100,51 %

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Vaalit

Vastualueet: kunnalliset ja valtiolliset vaalit

Toimielin: Keskusvaalilautakunta

2015 Eduskuntavaalit

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnan vaaliviranomaisena vaalien toteuttamisesta määräysten mukaisesti ja luotettavasti. Vaalilain mukaan kotimaan yleisistä ennakoäänestyspaikoista kunnassa määrää kunnanhallitus. Oikeusministeriö suorittaa valtiollisissa vaaleissa äänioikeutettujen lukumääriin perustuvan korvauksen, jolla katetaan vaalien järjestämisestä kunnalle aiheutuneita menoja, euromäärä vahvistetaan ennen vaaleja. Kärsämäen kunnassa ennakoäänestys järjestettiin kirjastolla. Äänestysalueita oli kolme: 001 Kirkonkylä, 002 Venetpalo ja 003 Saviselkä.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Äänestysalueita oli kolme: 001 Kirkonkylä, 002 Venetpalo ja 003 Saviselkä. Ennakkoäänestys järjestettiin kunnan omana toimintana, ennakoäänestyspaikkana toimi kirjasto. Ennakkoäänestys sekä vaalipäivän äänestys toteutettiin vaalilain määräysten mukaisesti ja luotettavasti. Vuonna 2015 järjestettiin eduskuntavaalit, vaalipäivä oli 19.4.2015, ennakoäänestys 8.- 14.4.2015.

Talousarvion toteutuminen 1.1.2015-31.12.2015

	TP 2014	TA 2015	TOT 2015	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta	-3 537	-6 220	-5 892	328
TOIMINTATUOTOT	4 182	4 000	4 324	324
TOIMINTAKULUT	-7 719	-10 220	-10 216	4

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella voimassa olevan talous- ja toimintasuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Talousarvion toteutuminen 1.1.2015-31.12.2015

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Poikkeama
Tarkastuslautakunta	-11 818	-18 630	-10 697	7 933
TOIMINTAKULUT	-11 818	-18 630	-10 697	7 933

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2015

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Merja Öykkönen, puheenjohtaja	Hanna Karsikas
Jouko Korkatti, varapuheenjohtaja	Pekka Anttila
Väinö Parkkila	Juha Ruotsalainen
Jaana Takalo	Seija Roini
Esko Vähätiitto	Veikko Niemi

Tarkastuslautakunnan pöytäkirjanpitäjänä on toiminut puheenjohtaja.

Tilintarkastaja

Valtuusto on valinnut tilintarkastusyhteisöksi BDO Auditor Oy:n ja sen päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHTT, HTM Simo Paakkola. Päävastuullinen tilintarkastaja vaihtui vuoden 2015 aikana, marraskuusta alkaen vastuullisena tilintarkastajana on toiminut Mirja Klasila, JHTT.

Tilintarkastus on aloitettu ja tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastuksesta ja antaa tarkastuslautakunnalle tilintarkastuskertomuksen tilivuodesta 2015 toimitettavaksi valtuustolle.

Tarkastuslautakunnan työskentely vuonna 2015

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2015 aikana 8 kertaa. Lautakunta on laatinut työsuunnitelman jota on vuoden aikana täydennetty ja noudatettu.

Arviointiaan varten lautakunta on kuullut viranhaltijoita, lautakuntien edustajia, kunnanhallituksen puheenjohtajistoa sekä tilintarkastajaa tilintarkastuksen osalta. Arviointia varten on käytetty eri toimielinten pöytäkirjoja.

KUNNANHALLITUS

Valtuuston sitovuustaso:

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Poikkeama
Kunnanhallitus	-12 305 206	-10 907 850	-11 116 045	-208 195
TOIMINTATUOTOT	216 492	1 425 810	1 912 163	486 353
TOIMINTAKULUT	-12 488 450	-12 263 220	-12 983 086	-719 866
Poistot	-33 247	-70 440	-45 122	25 318

Toimielimen sitovuustaso:

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Poikkeama
Kunnanhallitus	-12 305 206	-10 907 850	-11 116 045	-208 195
Yleishallinto	-861 678	-811 030	-870 721	-59 691
TOIMINTATUOTOT	159 424	162 280	149 051	-13 229
TOIMINTAKULUT	-993 400	-944 320	-990 602	-46 282
Poistot	-27 702	-28 990	-29 171	-181
Elinkeinotoimi	-336 787	-398 740	-401 116	-2 376
TOIMINTATUOTOT	57 068	52 700	49 708	-2 992
TOIMINTAKULUT	-388 310	-445 890	-445 278	612
Poistot	-5 546	-5 550	-5 546	5
Selännepalvelut	-11 106 741	-212 460	-185 596	26 864
TOIMINTAKULUT	-11 106 741	-212 460	-185 596	26 864
Sosiaali- ja terveystoimet		-9 485 620	-9 658 611	-172 991
TOIMINTATUOTOT		1 210 830	1 713 404	502 574
TOIMINTAKULUT		-10 660 550	-11 361 610	-701 060
Poistot		-35 900	-10 406	25 494

Hallintopalvelut

Vastualueet: yleishallinto, elinkeinotoimi, Selännepalvelut ja sosiaali- ja terveystoimet

Toimielin: kunnanhallitus

Kuntastrategian mukaiset yleiset tavoitteet: Kärsämäki on onnellisten nuorten ja onnellisten lapsiperheiden asuinpaikka sekä innostuneiden ja osaavien yrittäjien ”temmellyskenttä”. Asukas- ja asiakastyytyväisyyteen panostetaan kehittämällä kunnan ja verkostojen johtamista ja orkestrointia ja että kunnan talous on tasapainossa.

Palvelutuotannon periaatteet:

1. Kunnan omana toimintana tuotettavat palvelut:

- asiakirjahallinta ja muut hallintopalvelujen toimistopalvelut

2. Kuntayhtymältä ostettavat palvelut ppsy Selänne/Selma:

- kirjanpito ja palkkalaskenta

3. Yhteistyössä alueen muiden kuntien kanssa tuotettavat palvelut

- maaseutupalvelut
- lomituspalvelut
- -talous- ja velkaneuvonta

4. Yksityisiltä palvelujen tuottajilta ostettavat palvelut

- atk-palvelut
- elinkeinojen neuvonta- ja kehittämispalvelut
- työpajatoiminta

5. Valtion tuottamat palvelut

- -yleinen edunvalvonta
- -kuluttajaneuvonta

6. Välitetyt palvelut

- Kelan yhteispalvelu
- TE-toimisto yhteispalvelu

Voimassa olevat strategiat ja ohjelmat:

- Kunta - ja elinkeinostrategia 2011- 2015 (uudet strategiat 2016- 2021)
- NIHAK-seudun kasvuohtelma 2020
- Konserniohjeet
- Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointiohtelma
- Kärsämäen liikenneturvallisuussuunnitelma
- Sisäisen valvonnan ohje
- Hankintaohjeet
- Kotouttamisohjelma 2012
- Vanhuspoliittinen suunnitelma 2003-2015

- Lapsi- ja nuorisopoliittinen kehittämisohjelma 2009-2012
- Hyvinvointikertomus 2013-2016
- Savuton kunta

Yleishallinto

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Poikkeama
Yleishallinto	-861 678	-811 030	-870 721	-59 691
TOIMINTATUOTOT	159 424	162 280	149 051	-13 229
TOIMINTAKULUT	-993 400	-944 320	-990 602	-46 282

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja sekä kunnansihteeri

Toiminnan kuvaus: Valtuusto päättää toiminnan ja talouden keskeistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisestä, talouden ja rahoituksen puitteista.

Hallitus vastaa kunnan hallinnosta ja talouden hoidosta, sen ohjauksesta ja seurannasta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta sekä valvoo kunnan etua.

Keskushallinto vastaa keskitetyistä asiakirjahallinnon ja monistuksen tehtävistä. Lisäksi se huolehtii kunnanhallituksen ja valtuuston kokousasioista.

Kuntainfoa on uudistettu alkuvuodesta 2015, kun kunnan kuukausijulkaisu sai nimen ”Kaiku” ja julkaisun ulkoasua uudistettiin. Yhteispalvelupisteessä toimii TE-keskuksen työllisyyspalvelujen etäpalvelupiste, jossa mahdollisuus sähköiseen asiointiin, sekä etäkoulutuksiin.

Talous- ja henkilöstöhallintopalvelut on ostettu Ppky Selänteen tukipalveluyksikkö Selmalta vuoden 2015 osalta. Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita ostettiin yhteensä 124 000 eurolla, mistä puolet laskutettiin hallintokunnilta sisäisesti. Kunnan osuus verotuskustannuksista oli 61 161 euroa. Joukkoliikenteen palveluita ostettiin yhteensä 92 476 eurolla. Sähköistä asiointia ja sähköisten palvelujen käyttöä on kehitetty. Kansalaisen asiointitili on otettu käyttöön.

Henkilöstöhallinto vastaa keskitetysti kunnan työntekijöiden työterveyshuollon, yhteisten koulutuksen sekä työsuojeluorganisaation ja yhteistyötoimikunnan toiminnasta.

Talous- ja velkaneuvonnan palvelut on ostettu Ylivieskan kaupungilta.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Talousarviossa on varauduttu 20 kunnanhallituksen kokoukseen, 11 valtuuston kokoukseen ja 3 iltakouluun. Vuonna 2015 pidettiin 20 kunnanhallituksen ja 9 valtuuston kokousta sekä 5 iltakoulua/ valtuustoseminaaria.

Kunnan avustuksia kulttuurijärjestöille myönnettiin 13 000 euroa: Suomen Elämäntarinayhdistys ry. 7000 euroa, Musiikkia Paanukirkossa ry 4 000 euroa ja Taideyhdistys Elsuupa ry. 2000 euroa. Lisäksi Kärsämäen 4h yhdistykselle on myönnetty 3000 euron avustus lasten maatalousnäyttelyn järjestämiseen (Kh 30.6.2015, § 171).

Ajankohtaiset asiat tiedotetaan henkilökunnalle mm. sähköpostilla. Yhteistoimintaryhmä kokoontuu säännöllisesti samoin työsuojelutoimikunta.

Kärsämäen kunnan edellinen kuntastrategia kattoi vuodet 2011-2015. Vuoden 2015 aikana on työstetty kaudelle 2016-2021 kuntastrategia, elinkeinostrategia ja markkinointistrategia jotka hyväksyttiin valtuustossa 16.11.2015. Strategioita työstettiin työpajoissa, valtuustoseminaareissa sekä yrittäjä- ja kuntalaisilloissa. Strategiatyön tueksi järjestettiin kuntalaiskysely, johon kaikilla kuntalaisilla oli mahdollisuus vastata.

Maaseutupalvelut

Maaseutupalvelut/ ostopalvelu toteuma oli yhteensä 111 043 euroa, summa pitää sisällään Kärsämäen kunnan osuuden Nivalan kaupungin tuottamista lakisääteisistä maaseutuhallinnon palveluista ja muista maaseudunkehittämispalveluista, sekä avustukset eläinlääkäreiden matkasubventioon ja tuettuun maksulliseen lomitukseen.

Nivalan kaupunki tuottaa maaseutuhallinnon viidelle kunnalle, jotka ovat Kärsämäki, Nivala, Oulainen, Sievi ja Ylivieska. Yhteistoiminnan järjestämistä varten on perustettu yhteiseksi toimielimeksi Nivalan maaseutulautakunta. Toimielin toimii Nivalan kaupungin organisaatiossa. Lautakuntaan valitaan kaksi jäsentä Nivalasta ja yksi jäsen kustakin muusta kunnasta. Palveluja tuotetaan kaikkien sopimuskuntien alueella lähipalveluina.

Tavoitteet

Hoidetaan tehokkaasti lakisääteiset viljelijöiden EU- ja kansalliset maataloustukiasiat. Turvataan monipuolisten ja laadukkaiden maaseutu-palvelujen saatavuus toimialueen kunnissa. Perusmaatalouden toimintaedellytyksiä kehitetään edistämällä mm. sukupolven-vaihdoskauppoja, tilusjärjestelyjä ja tilakohtaista kehittämistä. Edistetään ja autetaan uusien maaseutuelinkeinojen syntymistä. Kehitetään maaseudun monipuolisia elinkeinoja yhteistyössä maaseudun muiden toimijoiden kanssa. Tukihakemusten käsittelyssä siirrytään mahdollisimman paljon sähköisten järjestelmien hyötykäyttöön. Järjestetään viljelijöille koulutusta jokaisessa alueen kunnassa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Suoritteet Kärsämäki	TP 2014	TA 2015	TOT 2015
Maatilojen lukumäärä	136	133	134
viljelty pelto yht. (ha)	7 451	7 450	7 624
Maksetut tuet yht. (milj. €)	6,02	6,2	5,44

Taulukko. Maaseutuhallinnon suoritettietoja Kärsämäen osalta

Lomitus

Reisjärven paikallisyksikkö järjestää lomituspalvelut Haapajärven, Kärsämäen, Pyhäjärven ja Reisjärven maatalousyrittäjille.

Tavoitteet:

Lomatoimen yksikkö suorittaa lomituspalvelulain mukaiset tehtävät. Lomituspalvelujen tuotanto tehostuu ja lomituspalvelujen tilakohtainen käyttö lisääntyy helpottaen tilojen toimintaa. Kunta tukee maksullista lomitusapua ja samalla edesauttaa lomittajien työllistymisessä.

Maksulliseen lomitusapuun varattiin 24 000 euroa vuodelle 2015, toteuman ollessa 23 607 euroa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Valtuusto hyväksyi hyvinvointikertomuksen 2013-2016. Hyvinvointikertomus on HYTE-työryhmän kokoama poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämissuunnitelma, missä on asetettu ikäryhmittäiset tavoitteet ja toimenpiteet, joiden vaikuttavuutta seurataan indikaattoreista. Hyvinvointikertomuksen toimenpide-ehdotukset otetaan huomioon toimielinten talousarvion vuosiohjelmissa. Kunta on toteuttanut koulukuraattorin toimen, keskuskoulun lähiliikuntapaikan, frisbeegolf-radan, Venetpalon ulkoilualueen kunto- ja hiihtoladun, tarjonnut kuntalaisille kunnan seurausmahdollisuuden Suomimiesrekka-projektissa ja Jokihelmen opiston opintoselillä suuntaamiselle työttömien liikuntaharrastuksiin panostaessaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Hyvinvointikertomuksen toteutumista seurataan vuosittain HYTE-työryhmässä, joka antaa kertomuksensa vuosittain hallitukselle ja valtuustolle. Vuoden 2014-2015 kertomus on annettu valtuustolle 26.5.2015 § 36. Kunnan henkilöstöä ohjataan huolehtimaan henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista.

Mittarit

	TP2012	TP2013	TP2014	TA2015	TP 2015
Hallintopalvelujen henkilökunta	4	4	4	4	4
Kunnan vakinaisten vakanssien lkm	84	82	82	115	129
Työterveyshuollon nettomenot, €	16 501	17 782	16 956	17 500	6 047
Valtuuston kokouksia	14	13	14	10	9
Hallituksen kokouksia	23	21	33	20	20

Elinkeinotoimi

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Poikkeama
Elinkeinotoimi	-336 787	-398 740	-401 116	-2 376
TOIMINTATUOTOT	57 068	52 700	49 708	-2 992
TOIMINTAKULUT	-388 310	-445 890	-445 278	612

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Kunta ostaa elinkeinoelämän toimitilapalveluja Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:ltä. Kunnan elinkeinon kehittäminen ennen Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry:n perustamista oli Kärsämäen Kehityskeskuksen toimintaa. Nykyisin yritystoiminnan elinkeinopalvelut tuottaa Nihak ja sen kautta ohjautuvat yritysten elinkeinotoiminnan kehitysprojektit. Kunta ostaa puolikkaan yritysasiamiehen palvelut seutukunnalta ja tarvittaessa seutukunnan on mahdollisuus antaa väliaikaisesti henkilöresursseja enemmänkin. Hankkeet ja projektit sisältävät kunnan maksuuden muiden hallinnoimiin projekteihin.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Elinkeinoelämän edistämässä tavoitteena on turvata olemassa olevien yritysten toimintaedellytyksiä ja edistää uusien työpaikkojen syntyä. Seutukunnalle maksettiin elinkeinon kehittämisen hoidosta 110 618 euroa. Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy raportoi huhti-, elo- ja marraskuussa kunnanhallitusta. Tytäryhtiöiden asioista tiedottaminen valtuutetuille on osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnan osallistumisesta projekteihin päättää kunnanhallitus.

	TP2012	TP2013	TP2014	TA2015	TP2015
Väkiluku	2763	2723	2698	2710	2655
Nettomuutto	-53	-37	-19	*	*
Työttömyysaste (%)	13,6	13,4	14,9	*	15,8 %
Vuosikate €/asukas	42	826	523	384	392
Verotulot €/asukas	2322	2278	2619	2663	2718
Valtionosuudet €/asukas	3703	3976	4024	3983	4065

*- merkinnällä ei vielä virallista tilastotietoa

Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry :

Mittarit

Perustetut yritykset v. 2015: tavoite, 15 kpl, toteuma 10 kpl, lakanneet yritykset 7 kpl.

Pidettyjä yrittäjältoja v.2015: tavoite 5kpl, pidettyjä yrittäjältoja 5 kpl

Selännepalvelut

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Poikkeama
Selännepalvelut	-11 106 741	-212 460	-185 596	26 864
TOIMINTAKULUT	-11 106 741	-212 460	-185 596	26 864

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Kunta ostaa Ppky Selänteeltä ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun, maa-aineslain, rakennusvalvonnan ja korjausneuvonnan palvelut. Kuntayhtymän alaisuudessa on talous- ja palkkahallinnon yksikkö Selma, jolta ostettiin kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut vuoden 2015 osalta.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Palvelut ostetaan palvelutasosuunnitelman ja vuosittaisen vuosisuunnitelman mukaisesti. Kunnan maksuosuudeksi Ppky Selänteelle ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelujen osalta budjetoitiin 207 720 euroa, toteuman ollessa 179 748 euroa.

Sosiaali- ja terveystalvet

		TA 2015	TP 2015	Poikkeama
Sosiaali- ja terveystalvet		-9 485 620	-9 658 611	-172 991
TOIMINTATUOTOT		1 210 830	1 713 404	502 574
TOIMINTAKULUT		-10 660 550	-11 361 610	-701 060

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Sosiaali- ja terveystalvetjen tarkoituksena on turvata kärsimäkisille lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Peruspalvelut järjestetään lähitalvetluna.

Kärsimäen kunta on järjestämistävastuussa lakisääteisen sosiaali- ja terveys-talvetluiden osalta 1.1.2015, kun kunnan jäsenyys Ppky Selänteessä sote-talvetluiden osalta päättyi vuoden 2014 lopussa. Sosiaali- ja terveystalvetluta järjestetään yhteistyössä yksityisen talvetluntuottajan kanssa. Talvetluntuottajana 1.1.2015 aloitti Attendo Oy.

Sosiaali- ja terveystalvetluiden kokonaisulkoistuksesta järjestetyn tarjouskilpailun voitti ainoa tarjoaja Attendo Oy ja uusi hankintapäätös sote-talvetluista ajalle 1.7.2015- 30.6.2022 tehtiin kunnanhallituksessa 26.1.2015.

Sosiaali- ja terveystalvetluista vastaavana toimielimenä toimii kunnanhallitus. Yksilöhuoltoasioita käsittelee yksilöjaos. Valtaosa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä työskentelee Attendon talvetluksessa, lukuun ottamatta kunnan talvetlukseseen jääneitä henkilöitä, joista aiheutuvat henkilöstökustannukset Attendo korvaa kunnalle. Virkavastuutehtävät sosiaali- ja terveystalvetluiden osalta

ta kuuluvat kunnan palveluksessa työskenteleville viranhaltijoille. Näitä viranhaltijoita ovat kansanterveystyön johtava lääkäri, johtava sosiaalityöntekijä, kaksi sosiaaliohjaajaa 50% työajalla, sekä toimistosihteeri. Virkavastuutehtävissä työskentelevien viranhaltijoiden henkilöstökustannuksista vastaa kunta.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Palvelut tuotetaan lähipalveluina. Palveluiden laatua ja vaikuttavuutta kehitetään yhteistyössä yksityisen palveluntuottajan kanssa. Sosiaali- ja terveystyöpalveluiden ulkoistus perustuu kiinteään vuosihintaan, jolloin sote-palvelujen kustannukset ovat paremmin hallittavissa. Sote-palvelujen ohjausryhmä kokoontui vuoden 2015 aikana viisi kertaa. Ohjausryhmä koostuu kunnan, palveluntuottajan ja henkilöstön edustajista.

Sosiaali- ja terveystyöpalvelujen palvelusopimuksen mukaisesti Attendo Oy:lle maksettiin sote- palveluista vuonna 2015 9 080 000 euroa, josta laskennallinen alv-palautus 5% huomioituna nettokustannus oli 8 626 862 euroa. Tämän lisäksi kunnan vastattavana ovat virkavastuuhenkilöstön kustannukset enintään 150 000 euroon saakka, kiinteistö- ja kiinteistöhoitokustannukset sekä suu-remmat kalustohankinnat. Kunnan kustannuksiin kuuluvat myös eläkemenoperusteiset eläkemaksut (336 407 euroa), työmarkkinatuen kuntaosuus, kuntouttava työtoiminta, toimeentulotuki (66 753 euroa) sekä ensihoito (139 128 euroa).

Lakimuutosten myötä työmarkkinatuen rahoitusvastuut muuttuivat vuoden 2015 alusta siten, että valtio ja kunnat rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella maksetun työmarkkinatuen 300–999 päivän ajalta ja että kunnat vastaavat 70 %:n maksuosuudella vähintään 1000 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden työttömyysetuudesta. Ennen lakimuutosta kunnat vastasivat 50 %:n maksuosuudella vähintään 500 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysetuudesta. Kunta maksoi työmarkkinatukea vuonna 2015 yhteensä 174 009 euroa. Nousua edelliseen vuoteen verrattuna oli 93 057 euroa (115 %).

Tunnuslukuja

	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Perustoimeentulotuki kotitaloudet (kpl)	85	76	82
Täydentävä TT kotitaloudet (kpl)	31	35	45
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet yht.	84	85	113
Lastensuojeluilmoitusten määrä	47	53	32
Ls uudet avohuollon asiakkuudet	20	32	1
Perhetyön piirissä olleet perheet	17	20	17
Omaishoitajien lukumäärä	28	27	34
Omaishoidon tuella hoidettujen lkm	35	35	36
Päihdehuollon asiakkaat (A-klinikat)	19	24	15
Kotihoitokäynnit vanhustalouksissa	36 101	42 189	34 854

OPETUSTOIMEN LAUTAKUNTA

Yleistä

Opetustoimen lautakunta vastaa kunnan perusopetuksesta, toisen asteen koulutuksesta ja aikuiskoulutuksesta.

Lautakunta kokoontui vuoden 2015 aikana yksitoista (11) kertaa ja käsitteli yhteensä 135 pykälää.

Lukion rehtori hoiti oman toimensa ohella sivistystoimenjohtajan tehtäviä ja vastasi koko opetustoimen johtamisesta. Sivistystoimenjohtaja toimi lautakunnan kokouksissa asioiden valmistelijana, esittelijänä ja sihteerinä. Koulutoimiston toimistos sihteeri vastasi lautakunnan toimintaan ja sivistystoimen hallintoon liittyvistä toimistotehtävistä sekä osallistui myös lautakunnalle menevien asioiden valmisteluun.

Varhaiskasvatus siirtyi peruspalvelukuntayhtymä Selänteestä Kärsämäen opetustoimeen vuoden 2015 alussa. Varhaiskasvatuksen toiminnasta ja taloudesta vastasi varhaiskasvatuspäällikkö, joka oli varhaiskasvatukseen liittyvien asioiden valmistelijana mukana opetustoimen lautakunnan kokouksissa.

Frosteruksen koulussa, jossa oli luokat 1-9, oli päätoiminen rehtori ja kokoaikainen koulusihteeri. Kunnassa toimi kaksi kyläkoulua, Venetpalon koulu ja Saviselän koulu, joissa oli luokat 1-6. Frosteruksen koululla ja Saviselän koululla oli erilliset esiopetusryhmät, mutta Venetpalon koululla esioppilaat oli integroitu luokkien 1-2 yhteyteen. Lisäksi Frosteruksen koululla oli aamu- ja iltapäivätoimintaa 1-2-luokkalaisille ennen ja jälkeen koulupäivän. Esiopetuksen oppilailla oli mahdollista osallistua aamu- ja iltapäivähoitoon yhteisissä tiloissa aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa. Venetpalon koulun rehtori vastasi myös Saviselän koulun johtamisesta.

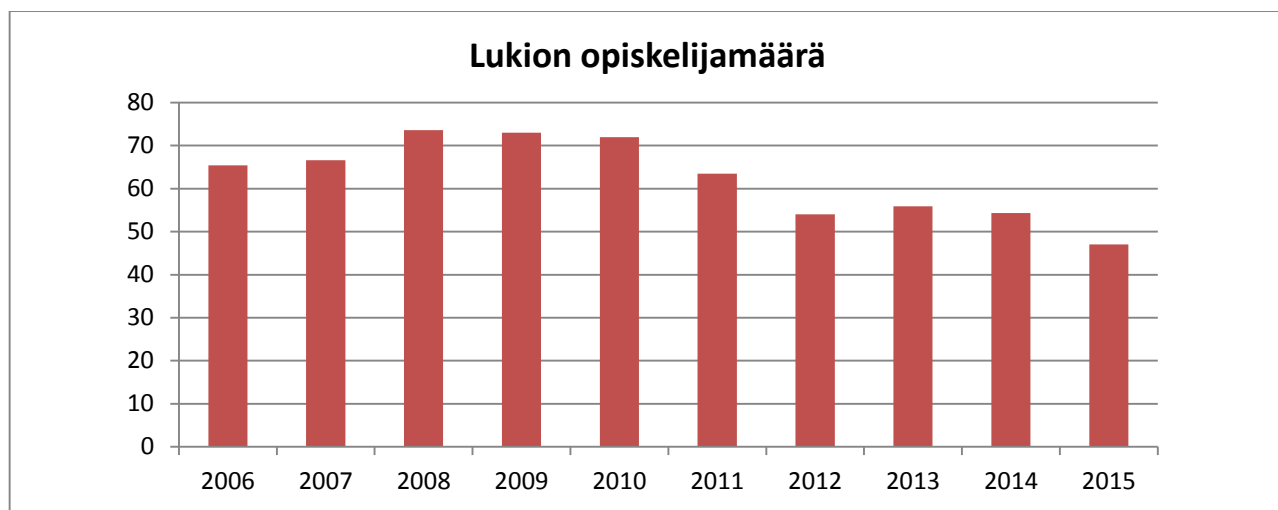
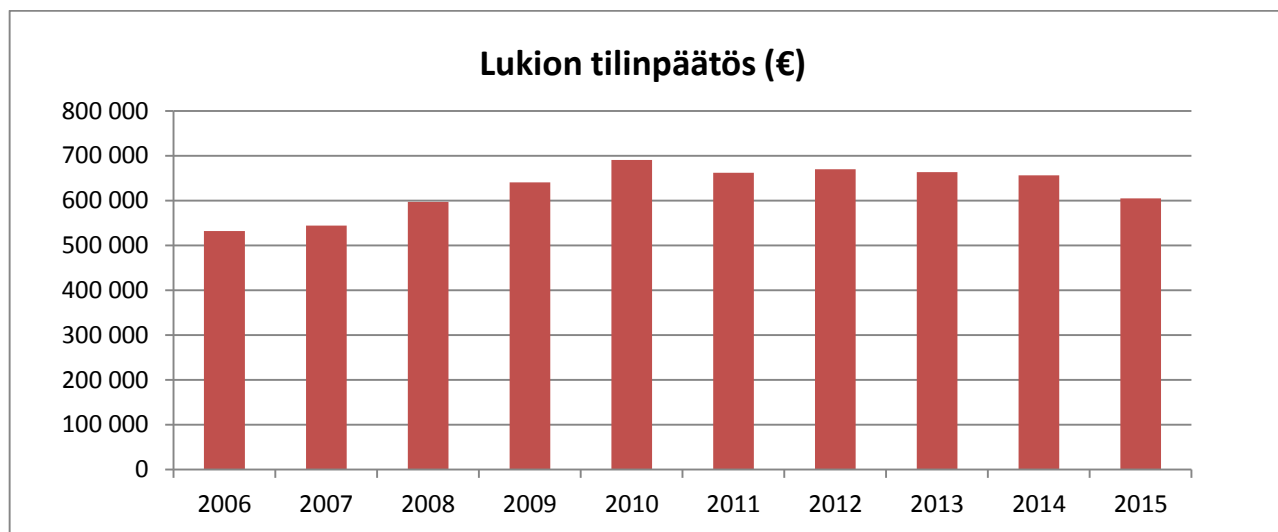
Koulujen rehtorit vastasivat oman koulunsa talousarvion suunnittelusta ja sen toteutumisesta. Frosteruksen koulun rehtori toimi perusopetusta koordinoivana rehtorina. Hänen vastuullaan oli mm. perusopetuksen talousarvion ja toimintasuunnitelman laatiminen ja seuranta, perusopetuksen ope-
tussuunnitelman kehittäminen, peruskoulujen yhteisten projektien koordinointi sekä joidenkin perusopetusta koskevien asioiden valmistelu lautakuntaan.

Vuoden 2015 tilastointipäivänä 20.9.2015 oli perusopetuksessa ja esiopetuksessa yhteensä 380 oppilasta. Saviselän koululla oli 47, Venetpalon koululla 31, Frosteruksen koulun alaluokilla 183 ja yläluokilla 119 oppilasta.

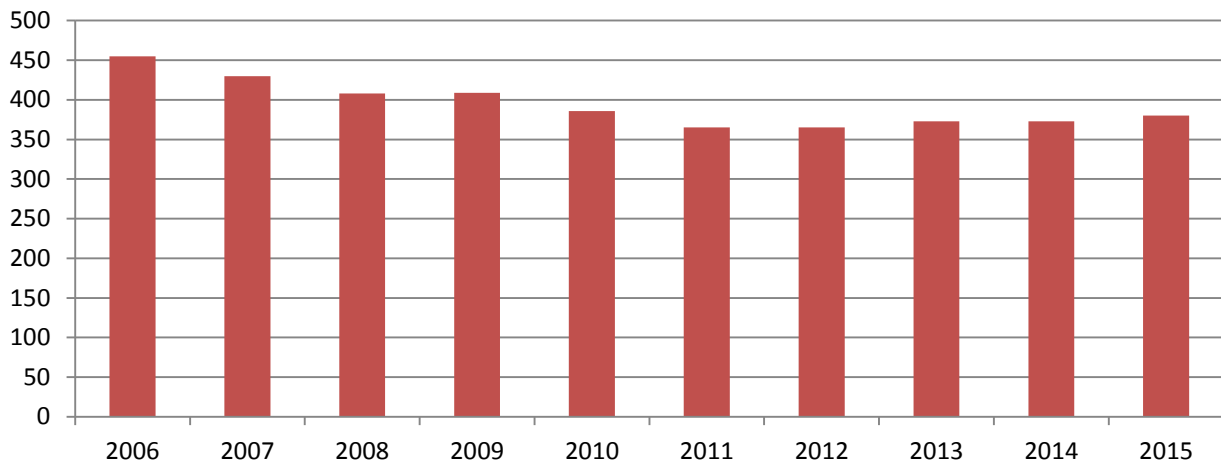
Lukiossa oli 49 päivälukion opiskelijaa kevään tilastointipäivänä 20.1.2015 ja 45 syksyn tilastointipäivänä 20.9.2015. Lisäksi eLukiossa opiskeli yksi tutkintotavoitteinen opiskelija sekä viisi aineopiskelijaa. Lukion opiskelijamäärään on odotettavissa kasvua, sillä lähivuosina peruskoulun päättävät ikäluokat ovat suurempia.

Vuoden 2015 toukokuun alussa ulkoistettiin Kärsämäen kunnan ruokahuolto ja siivous. Tämä näkyy pienentyneinä kustannuksina kouluruokailussa ja kiinteistöjen ylläpidossa.

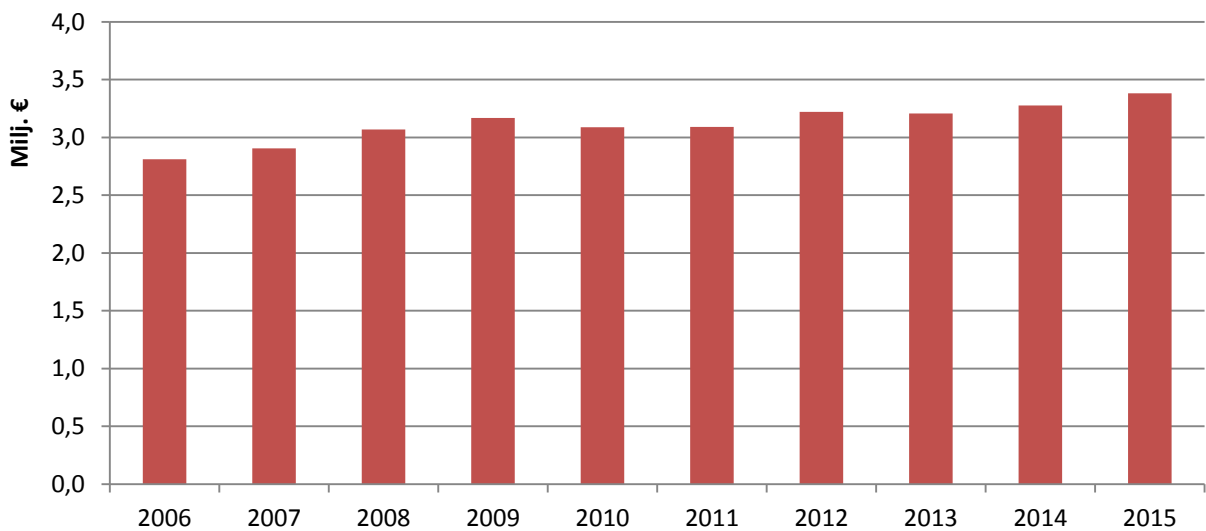
Sekä perusopetuksessa että lukiokoulutuksessa on kustannusten kasvu ollut viime vuosina hyvin mallista. Lukion kokonaiskustannukset ovat laskeneet vuoden 2010 jälkeen, mikä johtuu osaltaan myös pienentyneestä opiskelijamäärästä.

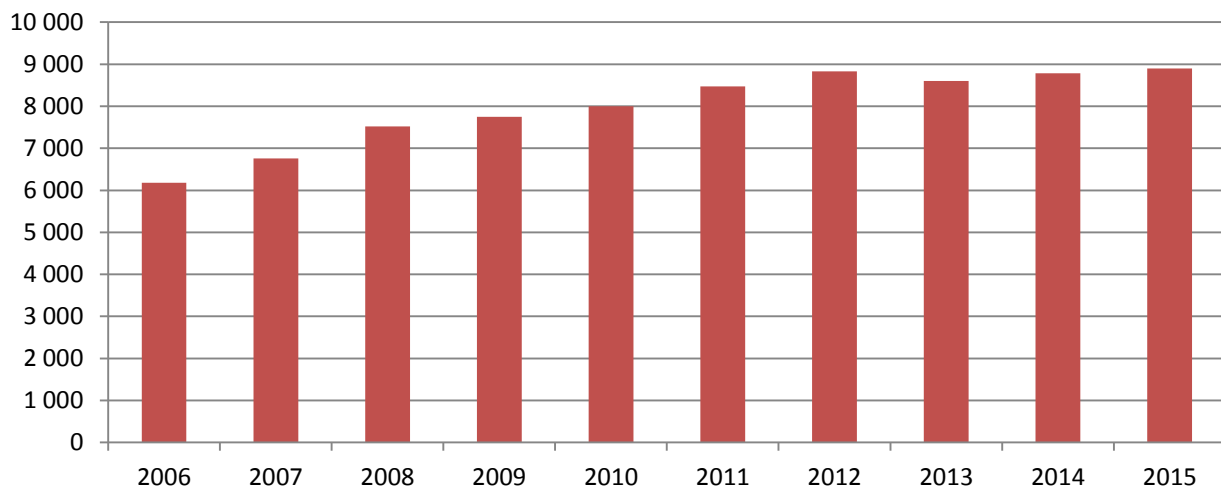
Perusopetuksen oppilasmäärä

Perusopetuksen tilinpäätös

Perusopetuksen kustannukset, €/oppilas

Valtuuston vuosille 2011-2015 laaditun strategian visiona on, että Kärsämäki on onnellisten nuorten ja onnellisten lapsiperheiden asuinpaikka, sekä innostuneiden ja osaavien yrittäjien ”temmellyskent-

tä". Kunta toimii asiakas- ja palvelulähtöisesti sekä palvelujen tuottaminen ja vastuu palvelujen järjestämisestä on erotettu toisistaan.

Asiakas- ja asukastyytyväisyyden lisääminen strategisissa asiakassegmenteissä. Tavoitteena on onnelliset nuoret ja onnelliset lapsiperheet ja innostuneet ja osaavat yrittäjät.		
Kriittinen menestystekijä	Varmistavat toimenpiteet	Toteutuminen
Tiedottaminen	Koulujen kautta tiedottamisen parantaminen	Kaikilla kouluilla on otettu käyttöön Wilma. Lisäksi tiedottamista tapahtuu kunnan nettisivuilla.
Hyvä koulu	Kiusaamisvapaa Hyvät koulumenestykset Yhteistyö kotien kanssa Oppilashuolto	Kiva-koulu-toimintaohjelmaa on toteutettu peruskoulussa. Kiusaamisten määrä on siedettävällä tasolla. Lukion oppimistulokset ovat olleet valtakunnallisissa vertailuissa hyvät. Vanhempainyhdistysten toimintaa on jokaisella peruskoululla. Kouluilla on toiminut koulukuraattori ja koulupsykologi.
Hyvät harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet	Harrastustoiminnan laaja tarjonta	Koulujen kerhotoiminta on ollut rahoituksen turvin laajaa.
Muut yrittäjät ja yritykset	Koulujen yrittäjyyskasvatus Koulu-yritys -yhteistyö Kunnan yrittäjyyskasvatusstrategian laatiminen Kunnan yrittäjyyspotentiaalin hyödyntäminen/nuorten tärkeys Laadukas ensineuvonta, koulutus, tiedotus	Yrittäjyyskasvatusstrategian mukaisia toimia on toteutettu. Yläkoulussa ja lukiossa on TET-päiviä.

Valtuuston sitovuustaso

	TP 2014	TA 2015	TOT 2015	Poikkeama
Opetustoimen lautakunta	-4 143 681	-5 348 340	-5 281 980	-66 360
TOIMINTATUOTOT	231 234	336 150	364 785	-28 635
TOIMINTAKULUT	-4 374 915	-5 684 490	-5 646 765	-37 725
Poistot	-127 270	-124 220	-124 144	-76

Toimielimen sitovuustaso

	TP 2014	TA 2015	TOT 2015	Poikkeama
Opetustoimen hallinto	-157 688	-169 670	-140 804	-28 866

Perusopetus	-3 276 865	-3 353 990	-3 409 661	55 671
Toisen asteen koulutus	-656 604	-697 540	-605 022	-92 518
Kansalaisopisto	-52 524	-64 000	-60 285	-3 715
Varhaiskasvatus		-1 063 140	-1 066 208	3 068

OPETUSTOIMEN HALLINTO

	TP 2014	TA 2015	TOT 2015	Poikkeama
Opetustoimen hallinto	-157 688	-169 670	-140 804	-28 866
TOIMINTATUOTOT			6 157	-6 157
TOIMINTAKULUT	-157 688	-169 670	-146 961	-22 709
Poistot	-367	-360	-316	-44

PERUSOPETUS

Perusopetuksen päävastuualue sisältää perusopetuksen tulosityksikön (mukana taiteen perusopetus).

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuminen
Kansainvälisyysprojekteja ja yhteistyötä jatketaan.	Uutta Comenius-hanketta tai muuta kansainvälisyyskontaktia etsitään. Panostetaan lähialueen koulujen, kylien ja hankkeiden yhteistyöhön.	Millään peruskoululla ei ole tällä hetkellä kansainvälisyys hankkeita.
Kaikkia yhdeksäsluokkalaisia ohjataan yhteishakuun.	Kaikki perusopetuksen keväällä 2015 päättäneet saavat opiskelupaikan.	Kaikki 29 oppilasta saivat opiskelupaikan: Lukiosta 11 (38 %) Ammattiopistosta 16 (55 %) ja Kristillisestä kansanopistosta 2 (7 %).
Seurataan missä muu Suomen taitotaso menee. Käytössä on valtakunnalliset arvioinnin kriteerit. Perusopetuksen kustannukset pyritään pitämään samantyyppisten kuntien tasolla.	Koulun toimintaa verrataan alueen ja koko maan tunnuslukuihin.	Oppilaita arvioidaan valtakunnallisten arviointinormien mukaisesti. Odotetaan kansainvälisen TALIS2013-tutkimuksen tuloksia. OPH:n kansallisen 9.lk. terveystiedon oppimistulosten arvioinnin mukaan kärsämäkiset suoriutuivat keskivertotasoisesti ja suhtautuminen terveystiedon opiskeluun oli keskitasoa.
Yhtenäisen perusopetuksen toteuttamista jatketaan ja kehitetään lisäämällä yhteistyötä koulujen kesken.	Kaikilla kunnan alakouluilla on yhteisiä tilaisuuksia. Kouluilla on yhtenäiset toimintasäännöt ja oppilashuollon ohjeistus.	Saviselän ja Venetpalon koululla on yhteinen johtaja, josta seuraa yhteiset käytänteet molemmilla kouluilla. Kyläkouluilla vierailaan vuorotellen koko koulun voimin kerran vuodessa.

	<p>Yhtenäiskoulun käytänteiden yhdenmukaistamista jatketaan luokka-asteesta riippumatta</p> <p>Frosteruksen koulu on edelleen mukana SYVE:ssä eli Suomen Yhtenäiskouluverkossa.</p>	<p>Alakoulujen hiihtokisat 16.2.15, sähköturnaus 9.4.15 ja YU-kisat 1.9.15 Frosteruksen koululla.</p> <p>Perusopetuksen koulujen oppilas- huoltosuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.14. Se osaltaan myös yhtenäistää toimintatapoja.</p> <p>Kärsämäen kunnan perusopetuksessa käytössä päivitetty käyttäytymisen kriteeristö (Opetustoimen ltk. 14.4.15 § 43. Luokka-asteet 1-2 ja luokka-asteet 3-9.</p> <p>Kyllä on.</p>
<p>Syyslukukaudella 2009 aloitettu KIVA-koulu -toimintaohjelma jatkuu kaikilla kouluilla.</p>	<p>Vuosittain tehtävien oppilaskyselyjen perusteella kiusaaminen vähentyy.</p> <p>Sitoudutaan ohjelman tehokkaaseen toteuttamiseen.</p>	<p>Kaikilla kouluilla tietoon tulleisiin kiusaamistapauksiin puututtu systemaattisesti ja vakavasti. Kaikki pienemmätkin tapaukset selvitetty.</p> <p>2 opettajaa ollut valtakunnallisilla KIVA-päivillä Turussa elokuussa 2015.</p>
<p>Tietotekniikan hallitseminen ja sujuva käyttö on tärkeää nyky-yhteiskunnassa.</p> <p>Oppilashallintoa ja yhteyksiä kotiin tehostetaan, prosesseja digitalisoidaan sekä yhdenmukaistetaan niin kouluilla kuin koulutoimessa.</p> <p>Opettajien tietotekniset taidot ovat tärkeitä.</p>	<p>Koko ajan pyritään päivittämään opetustilojen AV-tekniikkaa vanhimmasta päästä.</p> <p>Kaikissa kouluissa (Frosterus, Venetpalo, Saviselkä ja lukio) on käytössä yhteinen digitaalinen Wilma-järjestelmä, joka on Multi-Primus oppilashallinto-ohjelman www-liittymä. Opettaja, henkilökunta ja huoltaja pääsevät yhdellä tunnuksella kaikkiin häntä koskeviin tietoihin käsiksi.</p> <p>OSAAVA-hankkeen kautta selvitetään alueen opettajien tieto- ja viestintätekniikan (tvt) käyttöä, koulutustarpeita siinä sekä järjestetään tvt-koulutuksia alueen opettajille. Hankkeessa aloitetaan myös koulujen tvt-strategiatyö alueella.</p> <p>Oppitunnilla ATK-luokassa jokai-</p>	<p>Saviselässä ja Venetpalossa luokissa on opettajien käytössä kannettavat tietokoneet, dokumenttikamerat ja dataprojektorit. Molemmilla kouluilla on myös yksi SmartBoard luokkakäytössä. Saviselässä oppilaiden käytössä on kannettavat tietokoneet, kaksi tablettia ja muutama vanhentunut pöytäkone. Venetpalossa on tietokonealuokka ja kuusi kappaletta tabletteja. Tietokonealuokan pöytäkoneista osa on vanhentunut ja vaatisi uusintaa.</p> <p>Alakoulujen opettajat ovat olleet verkkokoulutuksessa Haapajärven kaupungin organisoimassa TVT-strategiakoulutuksessa. Strategia on valmis. Wilmaa käytetään kaikilla kouluilla päivittäin. Opinaika opetusohjelma on myös oppilaitten käytössä.</p> <p>Syksyllä 2015 kouluilla on otettu käyttöön PedaNet. PedaNettiin on</p>

<p>Tietokoneet ja opetusvälineet ajan tasalla.</p>	<p>sella oppilaalla on käytössä hyvin toimiva tietokone. Jokaisen opetustilan opetusvälineistö on ajan tasalla (tietokone, dataprojektori, dokumenttikamera)</p>	<p>ostettu Saviselkään ja Venetpaloon sähköisiä oppimateriaaleja.</p> <p>Wilmaan on avattu Lapset puheeksi -osio. Kärsämäen kunnan tieto- ja viestintätekniikan opetusikäytön strategia on hyväksytty lautakunnassa 17.3.15. Jatkohankkeessa 2015-2016 koulutetaan Selänteen kuntiin 4 tv-agenttia.</p> <p>Frosteruksen koulun koneet ikäänntyvät ja ATK-luokalla on elinkaari lopussa. Investointipyyntö on evätty vuodelle 2015, mutta saatu vuodelle 2016. Pari datatykkiä on ostettu rikkoutuneiden tilalle. Kehittäminen on hankalaa ahtaassa taloudellisessa tilanteessa. Frosteruksen koulu sai 10 000 € OPH:n harkinnanvaraista valtionavustusta heinäkuussa 2015 hankkeeseen: Frosteruksen koulun siirtyminen tabletti-tietokoneaikauteen.</p>
<p>Sisäilman laadulla on suuri merkitys opiskelutehokkuuteen ja motivaatioon.</p>	<p>Sisäilmanlaatu pysyy normaalin rajoissa. Suoritetaan ilmanlaatumittauksia luokissa tarpeen mukaan.</p>	<p>Ei ole mitattu eikä ole valitettu. Kaikissa peruskouluissa on suoritettu koulun terveydellisten olojen tarkastus vuonna 2015.</p>
<p>Varhaisen puuttumisen mallia painotetaan koulu- maailmassa.</p>	<p>Psykologin tutkimuksiin ohjattu oppilas pääsee tutkimuksiin 2 kuukauden kuluessa.</p> <p>Kärsämäellä on oma kokoaikainen koulukuraattori.</p> <p>Koululääkäri on oltava lain edellyttämän verran käytettävissä.</p> <p>Resursoidaan riittävästi tukiope- tusta ja muuta yleisen tuen re- sursssia.</p>	<p>Suunnilleen toteutuu. Kevään aika- na psykologin palvelut hoiti Leila Jylänki Taitomaja Oy:stä ja syksyllä Petri Juujärvi Koulutusavain Oy:stä. Oppilaita testattiin kaikilla kouluilla. Osto on 2 pv/kk. Kuraattori saatu työsuhteeseen 2.1.14. Kuraattoria ei ole ollut kesä- syyskuussa 2015. Kuraattorina ke- vällä toimi Sanna Voutilainen ja marras-joulukuussa Toni Saari. Ku- raattori vieraili kyläkouluilla joka toinen viikko yhden koulupäivän mittaisesti. Kouluterveydenhoitaja oli kyläkou- luilla fyysisesti läsnä kerran kuu- kaudessa. Koululääkäri tutki 2. ja 5.- luokan oppilaat kevään aikana.</p>

		Tukiopetusta on annettu tarvittaessa. Tukiopetusresurssia on siedettävästi.
Kaikki opettajat ovat osavia (substanssipätevyys) ja muodollisesti kelpoisia. Kaikilla opettajilla on mahdollisuus osallistua ammatin pätevyyttä täydentävään koulutukseen.	Listataan poikkeamat. Kirjataan opettajien osallistumiset koulutuksiin.	Kouluilla kaikki opettajat ovat muodollisesti päteviä. Tosin poissaoloja on ollut runsaasti ja sijaiset epäpäteviä. Muodollisesti epäpätevä opettaja Frosterus: tekninen työ (keväällä) ja luokanopettaja (syksyllä). Opettajat osallistuivat VESO-koulutusten lisäksi TVT-, ja Yrityskylä koulutuksiin.
Mahdollisimman moni oppilas osallistuu koulun tarjoamaan kerhoon.	Kaikille 1-9 luokan oppilaille tarjotaan mahdollisuus osallistua koulun ilmaisiin kerhoihin. Vanhemmat otetaan mukaan kerhotoimintaan.	Kaikilla oppilailla 1-9 lk on tarjottu mahdollisuus osallistua koulun ilmaisiin kerhoihin.
Monipuolinen ja innostava liikunta on tärkeää oppilaan kasvuille. Oppilaiden ylipaino vähentyy.	Oppilaiden liikkuminen lisääntyy. Myös välitunneilla pyritään aktiiviseen liikkumiseen mm. välkkäri-toiminnan kautta. Oppilaille tarjotaan tavallisten liikuntamuotojen lisäksi mm. lumikenkäilyä, melontaa, yösuunnistusta ja valokuvausta. Kerhotoiminta tukee liikunnanopetusta. Suositusten mukainen kouluruokailu.	Pidennetyt välitunnit (25 min) on kerran viikossa. Koulutetut välkkärit ohjaamassa. Välkkärioppilaita Frosterukseen on koulutettu 19 lisää. Oppilaat ovat saaneet opetussuunnitelman mukaista liikunnanopetusta koulun omien mahdollisuuksien ja painotusten mukaisesti. Frosteruksen koulun lähiliikunta- paikka valmistunut täydelleen elokuussa, kun 9-väyläinen frisbeegolf-rata valmistui. Frosteruksen koulu on mukana Liikkuva koulu -ohjelmassa. Kouluruokailu on suosituksen mukainen.
Yrittäjyyskasvatusstrategian tavoitteet näkyvät opetuksessa.	Strategia otetaan käyttöön.	Hyväksytty lautakunnassa 16.4.14. Yrittäjyyskasvatusstrategian mukaisia toimia on toteutettu. Kärämäen kaikki 6-luokkalaiset olivat päivän Oulussa yrityskylässä 15.4.15. Yläkoulussa on TET-päiviä. Uuden OPS:n valmistelussa on myös vah-

		vasti mukana.
Yhteistyö kodin ja koulun välillä on osa luontevaa yhteistyötä.	Kaikilla peruskouluilla on vanhempainyhdistys. Yhteistyötä kotien, kylien ja koulun välillä lisätään. Loputkin huoltajat siirtyvät Wilman käyttäjiksi.	Kyllä on. Toiminta on etupäässä varainkeruuta ja talkoilua. Frosteruksen osalta on toteutettu opettaja- ja huoltajakysely. Vanhempainillat, vanhempainvartit ja lapset puheeksi -menetelmä ovat käytössä kaikilla kouluilla. Wilma on käytössä kaikilla kouluilla. Huoltajatunnukset ovat nyt kaikilla perheillä käytössä Kärsämäellä.
Yläkoulun oppilaiden opiskelumotivaatio on riittävän korkealla tasolla ja oppituntien työrauha on taattu.	Opetusryhmissä vaalitaan opiskelurauhaa. Tarpeen vaatiessa perustetaan JOPO-luokka, johon hakemusten perusteella valitaan 7-9.-luokkalaisia oppilaita. Listataan JOPO-oppilaiden määrä.	Keväällä yhteensä 10 JOPO-oppilasta (6 opp/8.lk ja 4 opp/9.lk). Syksyllä yhteensä 10 JOPO-oppilasta (3 opp/8.lk ja 7 opp/9.lk). Tietty yleisopetuksen ryhmät ovat saaneet työrauhaa JOPO-luokan ansiosta.
Lapset puheeksi – menetelmä	Kaikissa kunnan peruskouluissa on käytössä Lapset puheeksi -menetelmä ja siihen on koulutetut opettajat. Kirjataan käytyjen keskustelujen/neuvonpitojen määrä.	Kaikilla kouluilla on LP-menetelmä käytössä 1.1.15 alkaen. Opettajista on 73 % LP-menetelmäkoulutettu. Käytyjä keskusteluja 139 (tarjottu 172) ja neuvonpitoja 2 kpl.

Peruskoulut + taiteen perusopetus	TP 2014	TA 2015	TOT 2015	Poikkeama
	-3 276 865	-3 353 990	-3 409 661	55 671
TOIMINTATUOTOT	191 241	151 000	186 456	-35 456
TOIMINTAKULUT	-3 468 106	-3 504 990	-3 596 117	91 127
Poistot	-112 067	-110 720	-108 674	-2 046

Perusopetuksessa on kustannusten kasvu ollut viime vuosina hyvin maltillista. Tähän ovat vaikuttaneet mm. säästöt henkilökuljetuksissa, pidättymistä osin tarpeellisistakin hankinnoista kolmatta vuotta peräkkäin, saadut avustukset ja kuraattorin palkkaamatta jättäminen kolmeksi kuukaudeksi. Oppilastyöaineisiin varattu määräraha on pysynyt vuodesta 2006 alkaen euromääräisesti samana.

Ylityksiä ovat aiheuttaneet mm:

- keväällä jouduttiin tekemään opetusryhmäjärjestelyjä, jotka nostivat palkkakuluja. Myös syksyllä oli vähän säättöä.
- psykologin tutkimuksia keväällä on tehty jonon purkamiseksi
- pakollista hankintaa tietotekniikkapuolella (palvelinhuoneen päivitys, langattoman lähiverkon pystyttäminen koulukeskukseen, 3 rikkoutuneen datatykin tilalle ostettu yksi, musiikkiin MAC-tietokone, koulusihteerille uusi työasema, UPS-akkuja uusittu)

- uusia langattomia mikrofoneja liikuntasaliin
- Opetussuunnitelman 2016 valmistelu
- Lapset puheeksi -menetelmäkoulutusta henkilökunnalle
- valokuidun saapumisen valmistelut
- arvioitua suurempien poissaolojen vuoksi syntyneet sijaiskustannukset
- kyläkoulujen tietoliikennekuluissa ylimääräisiä hankintoja, kun ei ollut välillä valokuitua eikä langatonta Soneran verkkoakaan.
- liikkuva koulu -hankkeen omavastuu
- OPH-valtionavustuksen omavastuuosuus ja muu valmistelutyö Frosteruksen koulun siirtymisen tablettitietokoneaikakauteen -projektissa

Perusopetuksen tunnuslukuja

	TP2014	TA2015	TOT2015	Poikkeama
<u>Peruskoulut (mukana esiopetus)</u>				
oppilasmäärä	372	382	380	-2
kustannukset €/oppilas	8 734	8 699	8 898	199
opetustuntien määrä	32 749	29 766	33 292	3 526
kustannukset €/opetustunti	99	112	102	-10
kustannukset yhteensä	3 249 056	3 323 160	3 381 305	58 145
<u>Musiikkiopisto</u>				
oppilasta/vuosi	15	15	15	0
kustannukset €/oppilas	1 469	1 636	1 471	-165
kustannukset yhteensä	22 029	24 540	22 065	-2 475

Oppilaspaikan hintaan sisältyy myös ryhmäoppilaat eli kokonaisoppilasmäärä 16. Palautus johtuu suurelta osin henkilöstömenojen muutoksesta kalenterivuoden aikana.

Tanssiopisto

pidettyjä tunteja	192	170	176	6
oppilaita; kevätlukukausi	47	44	55	11
syyslukukausi	54	47	51	4
kustannukset €/h	34	37	37	0
kustannukset yhteensä	5 780	6 290	6 290	0

Lisäksi oppilailta on ollut mahdollisuus osallistua syventäviin opintoihin Nivalassa ja Ylivieskassa. Sopimukseen perustuvan laskutuksen mukaan on laskutettu 170 h eli maksettava summa oli 34 viikkoa x 5 h x 37 € = 6 290 €.

Kerhotoiminta

Lukuvuoden 2008-2009 alussa käynnistettiin kouluilla kerhotoiminta Opetushallituksen myöntämän avustuksen turvin. Sen jälkeen avustuksia on saatu joka vuosi ja kerhotoiminta on jatkunut keskeytyksettä. Vuonna 2015 kerhomäärät ja kerhoihin osallistuneiden oppilasmäärät olivat seuraavat:

	Kerhokertoja		Osallistujia	
	Kevät	Syksy	Kevät	Syksy
Frosterus	96	65	143	114
Venetpalo	0	18	0	29
Saviselkä	25	19	19	30

Yhteensä	121	102	162	173
-----------------	------------	------------	------------	------------

Kevätlukukaudella oli erilaisia kerhoja yhteensä 12 ja niissä pidettiin yhteensä 218 kerhotuntia. Syyslukukaudella oli erilaisia kerhoja yhteensä 14 ja niissä pidettiin yhteensä 172 kerhotuntia.

TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Toisen asteen päävastuualue sisältää lukion tulosityksikön.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuminen				
Lukion opiskelijamäärä säilyy kohtuullisena.	Jokaisella vuosiluokalla vähintään 20 opiskelijaa.	Päivälukiassa kevään tilastointipäivänä 49 ja syksyn tilastointipäivänä 45 opiskelijaa, yhdelläkään vuosiluokalla ei ole tavoitteen mukaista opiskelijamäärää.				
Etäopetus jatkuu	eLukiassa vähintään yksi aikuisopiskelija. Päivälukiolaiset suorittavat kursseja eLukiassa. Kärsämäen lukiosta annetaan eLukio-opetusta vähintään kaksi kurssia vuodessa.	eLukiassa yksi tutkintotavoitteinen aikuisopiskelija. Päivälukiolaiset mukana yhdeksällä, aineopiskelijat yhdeksällä ja peruskoululaiset yhdellä kurssilla. Kärsämäen lukiosta on annettu opetusta viisi kurssia.				
Lukion toimintaa verrataan alueen tunnuslukuihin	Opiskelijakohtaiset kustannukset samantyyppisten lukioiden tasolla.	Pohjois-Suomen AVI:n keräämien vuoden 2014 tietojen mukaan olivat Kärsämäen lukion taloustilaston mukaiset opiskelijakohtaiset kustannukset 13 093€. Maaseutumaisien kuntien keskimääräiset kustannukset entisen Oulun läänin alueella olivat 10 915€				
Lukiassa suoritetaan tietokoneen A-ajokortteja.	Tavoitteena viisi A-korttia vuodessa sekä osasuorituksia 20 opiskelijalta.	Suoritettu yhdeksän A-korttia. Osasuorituksia 18 opiskelijalta.				
Kaikilla lukion opettajilla muodollinen kelpoisuus.	Listataan poikkeamat.	Kaikilla opettajilla muodollinen kelpoisuus.				
Lukioyhteistyötä muiden lukioiden kanssa jatketaan.	Päivälukiolaiset osallistuvat viidelle yhteiselle kurssille.	Osallistujia yhdeksällä yhteisellä kurssilla.				
Mahdollisimman moni lukion päättäneistä saa opiskelupaikan korkeakoulusta.	Lukion päättäneet saavat opiskelupaikan korkeakouluista paremmin kuin Suomessa keskimäärin.	Opiskelupaikan välittömästi ylioppilaaksi valmistumisen jälkeen saaneet				
		<table border="1"> <tr> <td>Opiskelupaikka</td> <td>Kmäki 2013</td> <td>Kmäki 2008-2013</td> <td>Suomi 2008-2013</td> </tr> </table>	Opiskelupaikka	Kmäki 2013	Kmäki 2008-2013	Suomi 2008-2013
Opiskelupaikka	Kmäki 2013	Kmäki 2008-2013	Suomi 2008-2013			

		yliopisto	29%	22 %	18 %
		AMK	41%	32 %	17 %
		ammattillinen	0%	7 %	4 %
		ei opiskelupaikkaa	29%	38 %	61 %
Tietokoneet ja opetusvälineet ajan tasalla.	Oppitunnilla tietokone luokassa jokaisella opiskelijalla on käytössä hyvin toimiva tietokone. Jokaisen opetustilan opetusvälineistö on ajan tasalla (tietokone, dataprojektori, dokumenttikamera).	Lukion käytössä olevassa Frosteruksen koulun tietokone luokassa on riittävä määrä tietokoneita. Niiden päivitystarve on kuitenkin tulossa ajankohtaiseksi. Lukion tietokone luokassa käytettävissä 12 tietokoneita, joista vanhimmissa Linux-käyttöjärjestelmä.			
	Lukion opiskelijoiden käyttöön hankitaan tablettitietokoneita ja ne otetaan käyttöön opetuksessa.	Luokkien varustelu ajan tasalla. Tablettitietokoneet on hankittu henkilökohtaiseen käyttöön opettajille ja opiskelijoille. Tablettitietokoneita käytetään opetuksessa.			
Valmistaudutaan sähköiseen ylioppilastutkintoon.	Opettajia koulutetaan. Aloitetaan tekninen valmistautuminen.	Opettajat käyneet koulutuksessa sekä seuranneet verkkokoulutusta. Lukiolle tarvittaisiin (vanhoja) kannettavia tietokoneita sähköisten kokeiden harjoittelua ja pitämistä varten. Neljä kurssikoetta pidetty Abittijärjestelmällä.			

Lukio	TP 2014	TA 2015	TOT 2015	Poikkeama
	-656 604	-697 540	-605 022	-92 518
TOIMINTATUOTOT	39 993	35 500	30 847	4 653
TOIMINTAKULUT	-696 597	-733 040	-635 869	-97 171
Poistot	-14 836	-13 140	-15 154	2 014

Tunnusluvut

	TP2014	TA2015	TOT2015	Poikkeama
opiskelijamäärä (päivälukio)	57	60	47	-13
opiskelijamäärä (eLukio)	1	1	1	0
opetustuntien määrä	4 465	4 700	4408	-292
kustannukset €/opetustunti	147	151	137	-14

kustannukset €/opiskelija 11 320 11 620 12 873 1 253

Lukion talousarvion alitukset koostuivat useista eri tekijöistä, joista merkittävimmät olivat henkilöstökulut n. 30 000 € sekä ruokahuolto ja kiinteistön ylläpito n. 20 000 €.

KANSALAI SOPISTO

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuminen
Tarjotaan monipuolista kuntalais-ten tarpeet huomioonottavaa opetusta joustavin opetusjärjestelyin.	Tunnusluvut.	Kurssien määrä: 120 Opetuspaikat: 16, tilat 26 Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen: 129 kurssia, 397,09 t Erityisryhmien opetus: 19 kurssia, 344,55 t

Kansalaisopisto	TP 2014	TA 2015	TOT 2015	Poikkeama
	-52 524	-64 000	-60 285	3 715
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-52 524	-64 000	-60 285	3 715

Tunnusluvut	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Poikkeama
Vapaan sivistystyön opetus, t	2 519	2 322	2 379,60	57,60
Opiskelijamäärä, brutto	1 378	>1 700	1 296	-404
Opiskelijamäärä, netto	644	> 700	622	-78
Kunnan maksama opetus €/h, netto	20,85	27,56	25,30	1,7
Opetustunnin hinta €/h, brutto	71,74	< 76,6	88,69	-12,09

Tilinpäätöksen alitus johtuu hallintokulujen alituksesta. Lontoon matkasta johtuen tuloja ja menoja oli arvioitua enemmän. Opetustunnin korkea bruttotuntihinta johtuu Lontoon matkan kuluista.

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen päävastuualueeseen sisältyy perhepäivähoidon, ryhmäperhepäivähoidon ja päiväkodin tulosityksiköt.

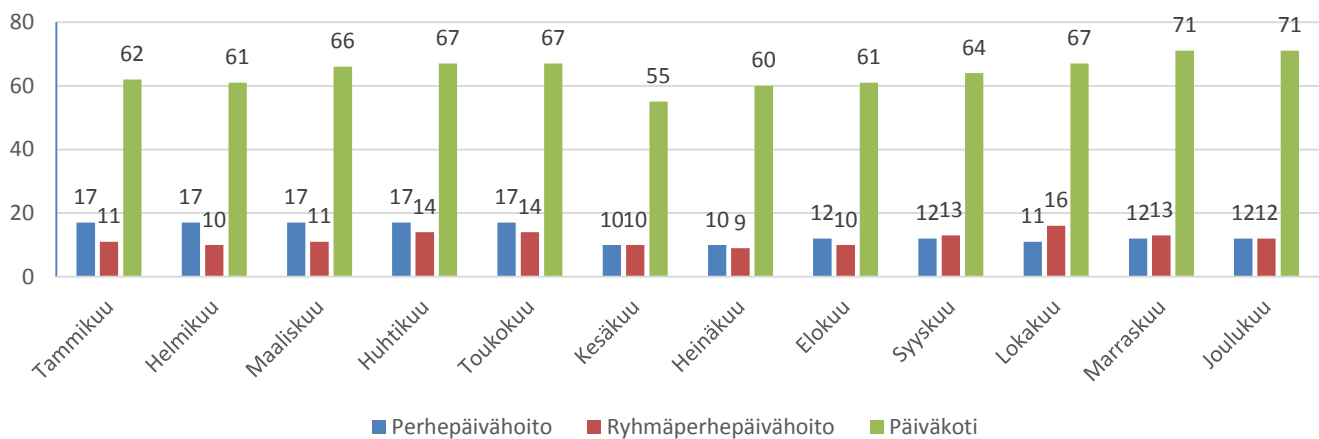
Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuminen
Lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen yhteistyössä vanhempien kanssa.	Lisätään yhteistyötä vanhempien kanssa, huomio päivittäisille keskusteluille.	Päivittäisille keskusteluille varattu enemmän aikaa, huomioitu työvuorosunnittelussa.
Päivähoitopaikka kaikille sitä tarvitseville.	Lisätään hoitopaikkoja ja henkilöstön määrää tarpeen mukaan.	Hoitopaikat ovat olleet riittäviä kysyntään nähden.
Lapset puheeksi -	Koulutetaan koko henkilöstö Lap-	Henkilökunta koulutettu. Keskus-

menetelmä	set puheeksi -menetelmään. Kirjataan käytyjen keskusteluiden/neuvonpitojen määrä.	telut/neuvonpidot aloitettu syksyllä 2015. Daisyyn tullaan avaamaan lapset puheeksi osio, johon kirjataan keskusteluiden määrä.
Varhaiskasvatussuunnitelmat kaikille lapsille.	Kirjataan käytyjen keskustelujen määrä.	Uusi lapset puheeksi varhaiskasvatussuunnitelma-lomake tehty. Sen mukaiset keskustelut aloitettu lokakuussa.
Kotikäynnit.	Kotikäynti kaikille päivähoiton aloittaville perheille.	Kaikille uusille perheille on kotikäynti tarjottu.
Erityislastentarhanopettajien palvelut.	2-3 pv/kk erityislastentarhanopettaja Kärsämäellä. Kaikki tukea tarvitsevat saavat elton palveluita.	Tällä hetkellä ei erityislastentarhanopettajan palveluita.

Varhaiskasvatus		TA 2015	TOT 2015	Poikkeama
		-1 063 140	-1 066 208	3 068
TOIMINTATUOTOT		149 650	141 324	8 326
TOIMINTAKULUT		-1 212 790	-1 207 532	-5 258

Tunnuslukuja

Lapsien määrät vuonna 2015

VAPAA-AJAN LAUTAKUNTA

Yleistä

Vapaa-ajan lautakunta vastaa kunnan kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso-, liikunta- ja raittiuspalveluista.

Lautakunta kokoontui vuoden 2015 aikana kuusi (6) kertaa ja käsitteli yhteensä 53 pykälää.

Vapaa-aikatoimen johtajana toimi sivistystoimenjohtaja, joka toimi lautakunnan kokousten esittelijänä ja sihteerinä. Lautakunnan kokouksissa oli läsnäolo-oikeus myös kirjastotoimenjohtajalla ja liikunta- ja nuorisosihteerillä, jotka toimivat omia vastuualueita koskevien asioiden valmistelijoina sekä talousarvion suunnittelijoina ja sen toteutumisesta vastaavina. Lisäksi lautakunnan kokouksissa oli edustus Kattilakosken kulttuuriosuuskunnalta, jonka vastuualueeseen kuului kulttuuripalvelujen ja sen talousarvion suunnittelu ja seuranta.

Kirjastotoimenjohtajan palvelut ostettiin Haapajärven kaupungilta. Työaikana mitattuna palvelun suuruus oli yksi päivä viikossa. Lisäksi kirjastossa työskenteli kaksi päätoimista kirjastovirkailijaa. Kunnan kulttuuripalvelujen hoidosta vastasi Kattilakosken kulttuuriosuuskunta yhden viikoittaisen työpäivän työpanoksella. Liikunta- ja nuorisosihteerit vastasi liikunta-, nuoriso- ja raittiustyöstä sekä toimi valvojana nuorisotalo Poppelissa. Latujen ylläpito ostettiin yksityisiltä palveluntarjoajilta, mutta muuten liikunta-alueiden hoidosta vastasi kunnan tekninen toimi.

Vapaa-ajan lautakunnan jäsenistä koostunut toimikunta valitsi vuoden 2015 kärsämäkiseksi Finn-svala Oy:n ja kulttuuripalkinnon sai Reinorock. Vuoden ulkokärsämäkiseksi valittiin näyttelijä Matti Ristinen.

Kuntastrategian mukaisesti vapaa-ajan toiminnan päämääränä on luovan henkisen ja fyysisen kulttuurin edistäminen ja ylläpitäminen. Erityisesti lasten ja nuorten elinolojen ja elämänhallinnan edellytyksiä parannetaan käytännön yhteistyöllä eri sidosryhmien kanssa.

Kärsämäen kunnan vuosille 2011-2015 laaditun strategian mukaan Kärsämäki on vuonna 2015 onnellisten nuorten ja nuorten perheiden asuinpaikka sekä innostuneiden ja osaavien yrittäjien ”temmelyskenttä”. Kärsämäki toimii asiakas- ja palvelulähtöisesti sekä palvelujen tuottaminen ja vastuu palvelujen järjestämisestä on erotettu toisistaan.

Vapaa-ajan lautakunnan vastuualueeseen kuuluvat seuraavat strategiset päämäärät:

Kriittinen menestystekijä	Varmistavat toimenpiteet	Toteutuminen
Nuorisotyön sisältö ja organisointi	Monipuolinen tarjonta <ul style="list-style-type: none">- Kunta tukee järjestöjen ja ryhmien toimintaa- Kunnan ja 3. sektorin välisen yhteistyön kehittäminen- Harrastusaktiiviteetin nostaminen- Yhteistyö lähikuntien kanssa- Liikkuvuuden lisääminen kuntarajan yli	Kunta on tukenut taloudellisesti 4H-yhdistystä, Kärsämäen Katajaa, Suotarpajat ry:tä sekä muita yhdistyksiä ja toimintaryhmiä. On tarjottu liikunta- ja harrastustiloja kuntalaisten ja järjestöjen käyttöön.

	<ul style="list-style-type: none"> - Oman kylän bändien esiintymisil- lat - Musiikkiopiston käyneiden har- rastusaktiviteetin nostaminen - Osaavia nuorisotyöntekijöitä 	On järjestetty liikunta- ja pelikerhoja sekä viikonloppuleirejä.
Hyvät harrastus- ja vapaa- ajanvietto mahdollisuudet	<p>Harrastustoiminnan laaja tarjonta.</p> <p>Yhteiskuljetus naapurikuntiin (uinti, joukkuepelit, tanssi, keilaus,...)</p> <p>Nuorisotalo avoinna usein</p> <p>Nuorille ja lapsille tapahtumia ja toimintaa.</p> <p>Ulkoilualueet, liikunta- ja urheilu- alueet/-tilat kunnossa</p> <p>Kunnan vapaa-aikatoimi koordinoi 3. sektorin toimijoiden toimintaa ja yhteistyötä.</p> <p>Tiedotus ajantasaista ja kattavaa (kootusti kaikilta toimijoilta, kunnan www-sivuilla).</p>	<p>On järjestetty retkiä Vuokattiin, Sär- känniemeen ja PowerParkiin.</p> <p>Nuorisotalo on ollut avoinna noin joka toinen päivä ympäri vuoden.</p> <p>On järjestetty tapahtumia yhteis- työssä muiden toimijoiden kanssa.</p> <p>Liikunta-alueita on pidetty toiminta- kunnossa sääolosuhteiden mukaan.</p> <p>Tiedotus tapahtunut pääasiassa kuntatiedotteessa ja kunnan nettisi- vuilla, missä on myös tapahtumaka- lenteri.</p>

Valtuuston sitovuustaso

	TP 2014	TA2015	TOT 2015	Poikkeama
Vapaa-ajan lautakunta	-433 183	-491 530	-449 076	-42 454
TOIMINTATUOTOT	119 588	10 450	8 800	1 650
TOIMINTAKULUT	-552 772	-501 980	-457 876	-44 104
Poistot	-47 535	-46 850	-47 092	242

Toimielimen sitovuustaso

	TP 2014	TA2015	TOT 2015	Poikkeama
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	-204 245	-214 520	-199 003	-15 517
TOIMINTATUOTOT	113 458	1 950	4 514	-2 564
TOIMINTAKULUT	-317 703	-216 470	-203 517	-12 953
Poistot	-1 004	-1 000	-1 004	4
Liikunta-, nuoriso- ja raittiustyö	-228 938	-277 010	-250 073	-26 937
TOIMINTATUOTOT	6 130	8 500	4 286	4 214
TOIMINTAKULUT	-235 069	-285 510	-254 359	-31 151
Poistot	-46 531	-45 850	-46 088	238

KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI

Kirjasto- ja kulttuuritoimen päävastuualueeseen kuuluvat seuraavat lautakuntaan nähden sitovat tulosyksiköt: hallinto, kirjastotoimi ja kulttuuritoimi.

Kirjastotoimi

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuminen
Kirjastopalvelujen saatavuuden turvaaminen	Pääkirjasto on avoinna talvella 38, kesällä 33 tuntia viikossa. Saviselän lainausasema palvelee Saviselän koululla ja on avoinna 4 tuntia viikossa. Kirjastoautopalveluja ostetaan Frosteruksen ja Venetpalon kouluilla oleville pysäkeille Haapajärveltä. T:mi Tiimi-Palvelut kanssa jatketaan kirjastopalvelujen välittämistä yrityksen asiakkaille. Kirjakokoelmaa pidetään Tammenlehvässä, Koivupuistossa ja Sykkeessä, ja ne vaihdetaan säännöllisesti.	Pääkirjasto on ollut talviaukioloaikoina avoinna 38 tuntia viikossa. Kesällä 33 tuntia. Saviselän lainausasema jouduttiin sulkemaan huhtikuussa vesivahingon vuoksi. Se avattiin syyskuussa uudelleen muutetuilla aukioloajoilla. Haapajärven kirjastoautolla on pysäkit Venetpalon ja Frosteruksen kouluilla.
Lukemisharrastuksen edistäminen	Lukudiplomin markkinointia 1-6 luokien oppilaille jatketaan, järjestetään kirjailijavierailuja ja erilaisia lukemiskampanjoita ja yhteistyössä Frosteruksen koulun kanssa pyritään luomaan koululaisille säännölliset kirjastokäynnit. Kirjavinkkausta tehdään kouluilla säännöllisesti. Järjestetään kirjastossa erilaisia teematapahtumia, joiden yhteydessä esitellään teemaan liittyvää kirjallisuutta. Hankitaan kaukolainaksi omasta kokoelmasta puuttuva materiaali. Tarjotaan kotipalvelua kuntalaisille, jotka sairauden tai vamman vuoksi ovat estyneet käyttämästä kirjaston palveluja.	Lukudiplomia on markkinoitu 1 – 6 luokille, lukuaika päättyi 30.4. Lukudiplomin suoritti lukuvuonna 2014-2015 129 koululaista. Syksyllä lukudiplomia on jälleen markkinoitu koululaisille. Kaukolainaksi on tilattu omasta kokoelmasta puuttuvaa materiaalia. Kotipalveluasiakkaita ei tällä hetkellä ole. Elokuun alussa kirjastossa kävi kirjailijavieraana Tiina Laitila-Kälvemark. Marraskuusta alkaen on käyty pitämässä Koivupuistossa lukuhetkiä perjantaisin. Marraskuussa pidettiin kirjastolla satutuokioita. Loppuvuodesta aloitettiin myös lukukoiratoiminta.
Kokoelman kehittäminen	Hankinta pidetään läänin keskiarvossa, painopistealueena edelleen lasten ja nuorten kirjallisuus. DVD-elokuvien osalta hankinta painotetaan klassikoihin ja kotimaiseen aineistoon, erikseen kiinnitetään huomiota lasten ja nuorten elokuvaan.	Hankintaa on jatkettu oheisten periaatteiden mukaisesti. Keväällä ostettiin Kirikirjastoille ensimmäiset e-kirjat.
Toiminnan aktiivinen	Haetaan Pohjois-Suomen aluehallinto-	Kärsämäen kirjasto sai 1500 euroa

kehittäminen	virastolta kokeilu- ja kehittämistarkoituksiin myönnettäviä avustuksia erikseen Kärämäen kirjastolle ja yhteistyössä Kiri-kirjastojen kanssa. Kirjasto pyrkii aktiivisella toiminnalla ehkäisemään syrjäytymistä kaikkien ikä- ja väestöryhmien keskuudessa.	”E-aineistot aktiivisesti arkeen” hankkeeseen. Hankkeen tarkoituksena on tutustuttaa henkilökunta ja asiakkaat e-aineistoihin ja ottaa ne käyttöön kirjastossa.
Yhteistyö	Toimitaan aktiivisesti yhteistyössä eri hallintokuntien ja muiden toimijoiden kanssa.	Kirjastossa on järjestetty erilaisia näyttelyitä ja tapahtumia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

	TP 2014	TA2015	TOT 2015	Poikkeama
Hallinto ja kirjastotoimi yhteensä	-193 558	-193 440	-177 463	-15 977
TOIMINTATUOTOT	697	1 200	2 783	-1 583
TOIMINTAKULUT	-194 255	-194 640	-180 246	-14 394
Poistot	-1 004	-1 000	-1 004	4

joka jakautuu seuraavasti:

Hallinto	-18 915	-20 920	-18 658	-2 262
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-18 915	-20 920	-18 658	-2 262
Kirjastotoimi	-174 643	-172 520	-158 805	-13 715
TOIMINTATUOTOT	697	1 200	2 783	-1 583
TOIMINTAKULUT	-175 340	-173 720	-161 588	-12 132
Poistot	-1 004	-1 000	-1 004	4

Tunnuslukuja	TP 2014	TA 2015	TOT 2015	Poikkeama
lainaa/as	15	19	14	5
kirjastokäyntiä/as	9	14	9	5
nettikäyntiä	1	6	2	4

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi vastaa monipuolisen kulttuuritarjonnan järjestämisestä kunnassa ammatillisesti päteväällä ohjauksella ja tukee järjestöjen järjestämiä kulttuuritapahtumia. Toiminnallaan kulttuuritoimi edistää kuntalaisten henkistä hyvinvointia ja viihtyvyyttä tarjoamalla mahdollisuuden taide-elämyksiin sekä vahvistaa kärämäkisten kotiseutuidentiteettiä ja ylläpitää kulttuuriperinteitä.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuminen
Monipuolisten kulttuuripalvelujen turvaaminen.	Järjestetään monipuolisia kulttuuritapahtumia eri kohderyhmille: 1-2 teatte-	Elokuvaesitykset 9 kpl Teatteriesitykset 2 kpl (Terveystieteiden keskuksen ostopalveluna)

	<p>riesitystä/-vierailua, konsertteja, elokuvaesityksiä, näyttelyitä ja muita tapahtumia. Hankitaan esiintyjä tilaisuuksiin.</p> <p>Myönnetään kulttuuripalkinto aktiiviselle kulttuuri-toimijalle (henkilö tai yhdistys).</p> <p>Taidetalo Nahkuri toimii kunnan kulttuuritoimijoiden tilana.</p>	<p>Muut tapahtumat 18 kpl Työpajat 10 kpl Museo avoinna 10 päivää Näyttelyt 3 kpl Konsertit/esiintyjät 2 kpl Kuntouttavan työtoiminnan ohjaaminen 46 päivää (4h/pv)</p> <p>Kulttuuripalkinto myönnettiin Reinorock – tapahtumalle. Järjestettiin myös muiden palkittavien ehdotusten kerääminen ja valinta-toimikunnan kokous.</p> <p>Taidetalo Nahkuri toimii kulttuuritoimijoiden tilana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keväällä kulttuuritoimen vuokralainen ja kunnalle tehtävän yhteisötaideteoksen studiotila • Kesällä ARS Kärsämäki • syksyllä osuuskunnan taiteilijaresidenssi-vieraille vuokrattiin huone • EVS-nuorten järjestämää työpajatoimintaa • Kansainvälinen kahvila ja residenssivieras Kazuko Kizawan näyttely • Pop-Up Cafe ja residenssivieras Jantso Jokelinin konsertti
<p>Yhteistyö eri toimijoiden kanssa</p>	<p>Osallistutaan Kärsämäki-päivien järjestelyihin.</p> <p>Pyritään järjestämään veteraanipäivä ja itsenäisyyspäivä kunnan ja seurakunnan yhteistyönä.</p> <p>Tehdään yhteistyötä eri hallintokuntien sekä muiden toimijoiden kanssa.</p>	<p>Kärsämäki Päivien ohjelman kokoaminen ja tapahtumien järjestäminen Kärsämäki Päiville: Museon avajaiset, lasten museo –näyttely ja August Ruutikaisen tuohityönäyttely avoinna Kärsämäki Päivillä, Kärsämäkiset juuret – tapaaminen, Lasten museopäivä ja Pop-Up kahvila, pihakirppis.</p> <p>Osallistuttiin koulun järjestämän veteraanipäivän suunnitteluun. Kunnanjohtaja hoiti itsenäisyyspäivän yhteistyöstä sopimisen seurakunnan kanssa.</p> <p>Kulttuuritoimi oli mukana mm, joulunavauksen järjestelyissä (ilmoituksen suunnittelu, tonttukulkuksen sopiminen ja kasvomaalaukset. Tapahtuma tuotettiin erillisenä ostopalveluna) Oulun kärsämäkisten vierailun ja tuulimyllypäivän järjestämisessä. Myös muiden tapahtumien järjestäminen on toteutettu yhteistyössä muun muassa kulttuuriyhdistys-</p>

		<p>ten ja osuuskunnan EVS-hankkeen kanssa.</p> <p>Osallistuttiin Ylivieskan ja Nivala-Haapajärven seutukuntien Flow-hankkeen suunnitteluun.</p> <p>Tiedotettiin omista ja yhteistyökumppaneiden tapahtumista mm. kuntainfossa, ilmoitustauluilla, facebookissa ja internetsivuilla.</p> <p>Resurssit: Osuuskunnan työntekijöiden ja vapaaehtoisten lisäksi kulttuuritoimella oli kaksi työharjoittelijaa (2,5 kk + 2 viikkoa). Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistosta. Museoon palkattiin työntekijä ja kulttuuritoimella oli kesällä tonnityöläinen. Lisäresursseja toimintaan on saatu myös mm. Taikua-hankkeen, EVS/Erasmus+ vapaaehtoistyöntekijöiden, taiteilijaresidenssivieraiden sekä kuntouttavassa työtoiminnassa olevien henkilöiden avulla.</p> <p>Kattilakosken kulttuuriosuus-kunta tuottaa kulttuuritoimen tehtävät ostopalveluna. Osuus-kunta toimii myös kulttuuriyhdistysten ja muiden kumppaneiden yhteistyön koordinoijana.</p>
Tuetaan lasten kulttuuria	Järjestetään erilaisia kulttuuri- ja taide-elämyksiä lapsille ja nuorille.	<ul style="list-style-type: none"> • Pääsiäistapahtuma • Vapputapahtuma • Tuulimyllypäivässä mukana perinteisesti Frosteruksen koulun 4. luokka. • Lasten museopäivä ja lasten museo – näyttelyn avaaminen. • Lasten lelulasaretin yhteyteen järjestettiin pihakirppis. • EVS-nuoret ovat järjestäneet elokuvailtoja, työpajoja ja toimintaa lapsille ja nuorille. • Kulttuuritoimi ja EVS-nuoret olivat mukana Frosteruksen koulun 8. lk:n teatteriproduktiossa. • Osallistuttiin koulun kanssa toteutettavan taiteilijaresidenssivieras Agenor Martin yhteisötaideteoksen prosessiin. • Yli puolessa tapahtumista lapset huomioitu/osa kohderyhmää.

	TP 2014	TA2015	TOT 2015	Poikkeama
Kulttuuritoimi	-10 687	-21 080	-21 541	461
TOIMINTATUOTOT	112 761	750	1 730	-980

TOIMINTAKULUT	-123 448	-21 830	-23 271	1 441
---------------	----------	---------	---------	-------

LIIKUNTA-, NUORISO- JA RAITTIUSTYÖ

Liikunta-, nuoriso- ja raittiustyön päävastuualueeseen kuuluvat lautakuntaan nähden sitovat tulosityksiköt: hallinto, liikuntatoimi, nuorisotyö ja raittiustyö.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuminen
Perusliikuntapalveluiden saatavuuden turvaaminen kuntalaisille.	Liikuntapaikat toimintakunnossa läpi vuoden. - mahdollistetaan urheilukenttäalueen monipuolinen käyttö - lähiliikuntapaikkojen ylläpito - liikuntapaikkojen kunnossapito säännöllistä - liikuntatarvikevarastojen aukiolo viikonloppuisin	<ul style="list-style-type: none"> Sääolot talvella olivat hyvin haasteelliset hiihtolajien kunnostuksen suhteen. Vuodenvaihteen tienoilla päästiin hiihtelemään valaistuille laduille. Laturetkilat pystyttiin avaamaan metsänhoidollisten töiden ja lumen vähyyden vuoksi kevättalvella. (Hatuperän ja Onkilammen reitit) Hiihtokausi saatiin päättää useita viikkoja jatkuneisiin kestohankiin. Luistelemaan päästiin vuodenvaihteen tienoilla. Vaihtelevien sääolojen vuoksi luistelukausi jäi lyhyeksi. Urheilukenttäalueen liikuntapaikat ympäristöineen ovat olleet toimintakuntoiset. Liikuntatarvikevarastot ovat olleet avoinna myös iltaisin ja viikonloppuisin. Frisbee golfradat valmistuivat loppusyksystä urheilukenttäalueen läheisyyteen ja Venetpalon hiihtomajan monipuoliseen vaihtelevaan maastoon.
Seura- ja järjestötoiminnan tukeminen	Oikea tehokas kohdentaminen.	<ul style="list-style-type: none"> Seura- ja järjestöavustukset on maksettu. Avustukset ovat vastikkeellisia.
Aktiivinen toiminta nuorten ja lasten parissa.	Uimakouluja, 2-3 retkeä ja kerhoja. Monipuolista toimintaa.	<ul style="list-style-type: none"> Järjestetty monitoimiretkiä Vuokattiin tammi- ja maaliskuussa, 82 osallistujaa. Uintiretket Nivalan Uikkoon 3 kertaa ja loppuu vuodesta Yliveskan liikuntakeskukseen, 160 osallistujaa. Uimakouluihin osallistui 60 lasta. Nuorten pelikerhot ovat kokoontuneet Frosteruksen koulun salissa keskiviikkoisin. Osallistujamäärä vaihtelee 20-25. Kesällä liikunta- ja pelikerhoja lapsille ja nuorille urheilukentän alueella.
Nuorisotilojen tehokas käyttö.	Nuorisotila avoinna mahdollisimman paljon. Riittävät bänditilat.	<ul style="list-style-type: none"> Avoimet ovet -toimintailtoja nuorisotalossa on järjestetty 208 kertaa/3744 osallistujaa. Settinetin tiedotuspiste on ollut käytettävissä nuorisotalon aukioloaikoina. Nuorisotila on ollut avoinna myös kesällä neljänä iltana viikossa. Nuorten bändiryhmälle soittotila järjestyi monitoimitilasta.

		<ul style="list-style-type: none"> • Järjestetty viikonloppuleirejä kaksi kertaa. • Erilaiset Avoimet ovet -teemailtoja (Ympäristö- ja päihdevalistusta, leivontaa, askartelua, ajankohtaan liittyvää.) • Poppelissa on perjantai iltaisin vierailut nuoria eri maista. Olemme mm. tutustuneet eri maiden ruokakulttuureihin. • Etsivä nuorisotyöntekijä työskennellyt Poppelissa kerran viikossa ja Nuorten työpajan yksilövalmentaja kaksi kertaa viikossa. • Jokilaaksojen ohjaamohanke käynnistyi elokuun alussa ja Kärämäki on yksi hankkeesta olevista kunnista. Hanke kohdistuu 15-29 -vuotiaisiin nuoriin.
<p>Yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden toimijoiden kanssa.</p> <p>Ennaltaehkäisevä työ</p>	<p>Erilaisten tapahtumien järjestäminen ja nuorisotilan käyttäminen.</p> <p>Etsivän nuorisotyön/ yksilövalmentajantyön jatkuminen TIME OUT -Aikalisä toiminta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Erilaisten teemojen puitteissa toteutetut kuntotempaukset Ystävänpäivä ja naistenpäivä kokosivat liikkujia ulkoilemaan. • Osallistuimme Kansanhihtokampanjaan (1.1.-30.4.) -hyödynnä 10 lumisinta viikkoa hiihtäen. • Kunnan kesätyökohteisiin työllistyi 48 nuorta. • Nuorisovaltuusto järjesti nuorten sähköturvauksen Frosteruksen koululla. • Nuorisovaltuuston jäseniä on osallistunut Kärämäen liikenneturvallisuuksiryhmän kokouksiin. • UKK-kävelytesti toteutettiin yhdessä TK:n fysioterapeutin kanssa. • Osallistuttiin maakunnista maailman ympäri työmatkapyöräilykampanjaan syksyllä. • Kunta on mukana PopLi:n –liikunta hankkeessa, jonka puitteissa päästään useampaan otteeseen mittaamaan kuntoa ja saadaan liikuntaneuvontaa. • Eikka testibussi oli kuntalaisten käytössä 2 päivää keväällä ja 2 päivää syksyllä. Eriikäiset kuntalaiset niin naiset kuin miehet ovat ottaneet toiminnan hyvin vastaan. Nuorten aikuisten määrä on lisääntynyt. Metsästystä harrastavia kehoitettiin osallistumaan testeihin, jonkin verran olikin osallistumisaktiivisuutta. • Monet olivat halukkaita polkaisemaan myös polkupyöräergometritestin. Testibussin toiminta on tarvinnut vapaaehtoisten arvokasta työpanosta. • Kehon koostumusmittauksia tehtiin lisäksi alku ja loppu vuodesta InBodi 720 –laitteella. • Voimaa vanhuuteen hanketeemaa toteutetaan monipuolisesti yhteistyötahojen kanssa. Keväällä mm. voimaa vanhuuteen ulkoilupäivä ja syksyllä elämyksiä ikäihmisille, vie van-

		<p>hus ulos –haastekampanjan merkeissä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hankkeen päätösseminaari oli huhtikuussa. • Osallistuimme Pyhäjokimelonnan yhteisjärjestelyihin ja kuntaosuudella 10 melojaa. • Yleisurheilun pitäjänmestaruuskilpailut Pitäjävaihtajien aikaan. 60 kilpailijaa. Sadesää oli tämän kesän vieras lähes jokaisessa lasten kiisoissa. • Kesän perheretki Särkänniemen huvipuistoon ja nuorisovaltuuston nuorten retki Power Parkiin sekä syksyllä Haaparantaan. Osallistujia 140. Retki Oulun Edeniin ei toteutunut. • Olimme aktiivisesti mukana lasten maatalousnäyttelyn järjestelyissä nuorisovaltuuston / muiden nuorten kanssa. • Kärsämäki osallistuu kutsuntaikäisille suunnattuun Time Out –Aikalisä-toimintaan yhteistyössä puolustusvoimien, siviilipalvelukeskuksen ja muiden Aikalisätoimijoiden kanssa. • Nuorisokulttuuri katselmukseen Sounds -aluetapahtumaan Ylivieskaan, aiheena oli musiikki, ei ollut halukkuutta.
--	--	--

	TP 2014	TA2015	TOT 2015	Poikkeama
Liikunta-, nuoriso- ja raittiustyö yhteensä	-228 839	-277 010	-250 073	-26 937
TOIMINTATUOTOT	6 130	8 500	4 286	4 214
TOIMINTAKULUT	-235 069	-285 510	-254 359	-31 151
Poistot	-46 531	-45 850	-46 088	238

Liikunta-, nuoriso- ja raittiustyö jakautuu seuraavasti:

	TP 2014	TA2015	TOT 2015	Poikkeama
Hallinto	-49 640	-56 450	-54 099	-2 351
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-49 640	-56 450	-54 099	-2 351
Poistot	-367	-360	-316	-44
Liikuntatoimi	-127 521	-153 970	-147 605	- 6 365
TOIMINTATUOTOT	2 383	3 300	325	2 975
TOIMINTAKULUT	-129 904	-157 270	-147 930	-9 340
Poistot	-45 492	-45 490	-45 492	2
Nuorisotyö	-51 275	-66 050	-47 737	-18 313
TOIMINTATUOTOT	3 748	5 200	3 961	1 239
TOIMINTAKULUT	-55 023	-71 250	-51 698	-19 552
Poistot	-672		-280	280

Raittiustyö	-503	-540	-632	92
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-503	-540	-632	92

Liikuntatoimessa talousarvion alituksia on henkilöstö- ja kunnossapitokuluissa urheilukentällä ja talvisten liikuntapaikkojen hoitotöissä, joihin vaikutti vähäluminen ja leuto talvisää.

Nuorisotoimessa talousarvion alitukset lähinnä henkilöstömenoissa.

Tunnuslukuja	TP2014	TA2015	TOT2015	Poikkeama
Asukkaita	2 698	2 710	2655	-55
Uimahallipalvelut	43 420	37 000	42 010	5 010
€/as	16	13	16	3
Käyntikertoja uimahallilla 2 939				
Avustukset yhteisöille	15 760	15 760	15 760	0
€/as	6	6	6	0
Avustukset on jaettu 15 yhteisölle, kuusijaostoiselle urheiluseuralle ja 7 kylätoimikunnalle sekä erityisryhmä/muita avustuksia 7.				
Avustukset nuorisojärjestöille	1 690	1 690	1 690	0
€/as	1	1	1	0
4H-yhdistyksen palkkaus avustus	9 610	9 610	9 610	0
€/as	4	4	4	0
Nuorisotilan avoimet ovet -toiminta				
aukiolokerrat	193	130	208	78
osallistujamäärät /v	4 030	3 100	3 744	644

Terveyden edistämisen toimeenpanosuunnitelman toteutumista vuodelta 2015 on seurattu talousarvion toteutumisessa suorittein ja mittarein. Mm. KKI-kuntovihkoihin kertyi 12 480 kuntoilusuoritusta.

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Teknisen lautakunnan päävastuualueet valtuuston sitovuustasolla ovat: yhdyskuntatekniikka, kiinteistötoimi, ruokahuolto-/ siivouspalvelut, sekä Jokilaaksojen Pelastuslaitoksen hoitama Suojelutoimi.

Valtuustotaso

	TP2014	Alkup.budj.	Budj.muutos	TA2015	Toteutuma	Poikkeama
Tekninen lautakunta yhteensä	-278 049	-379 050	-19 810	-398 860	-383 860	15 000

POISTOT						
Tekninen lautakunta yhteensä	-301 089	-323 720		-323 720	-296 343	27 377

Tekninen lautakunta

	TP2014	Alkup.budj.	Budj.muutos	TA2105	Toteutuma	Poikkeama
Yhdyskuntatekniikka	-351 096	-390 440	-1 800	-392 240	-352 316	39 924
Kiinteistötoimi	285 672	254 200	-850	253 350	253 267	83
Ruokahuolto-/siivouspalvelu	27 960	2 160	-17 160	-15 000	-41 471	-26 471
Suojelutoimi	-240 585	-244 970		-244 970	-243 340	1 630
Tekninen lautakunta yhteensä	-278 049	-379 050	-19 810	-398 860	-383 860	15 000

POISTOT						
Yhdyskuntatekniikka	-165 588	-151 380		-151 380	-148 284	3 096
Kiinteistötoimi	-132 239	-169 330		-169 330	-145 009	24 321
Ruokahuolto-/siivouspalvelu	- 2 197	- 2 160		-2 160	-2 197	-37
Suojelutoimi	- 1 064	- 850		-850	-851	-1
Tekninen lautakunta yhteensä	-301 089	-323 720		-323 720	-296 343	27 377

Yhdyskuntatekniikka

Yhdyskuntatekniikka sisältää seuraavat tulosyksiköt: hallinto, liikenneväylät ja yleiset alueet, kaavoitus ja mittaus, jätehuolto sekä varastot ja koneet:

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuma
Hallinto: Tuotetaan kokonaan omana toimintana.	Teknisen toimen hallinnon tehtävänä on hoitaa koko teknisen toimen toimistopalvelut sekä investointipuolen kohteiden suunnittelun ja rakennuttamisen. Tekniselle lautakunnalle tulevat esitykset käsitellään kuntalain edellyttämässä ajassa. Ostolaskut hoidetaan siten, ettei viivästyskorkoja synny. Laskutukset hoidetaan ajallaan. Laaditaan talousarvio, sekä tuotetaan talousarvion seurantaan ja sisäiseen valvontaan liittyvät raportit.	Hallinnon tehtävät ja toimistopalvelut on toteutunut suunnitelman mukaisesti. Investointipuolen kohteiden toteutuminen esitetään erillisessä investointiosassa. Lautakunnan kokoukset on pidetty tarvittaessa. Ostolaskut ja laskutus on hoidettu ajallaan. Talousarvion seuranta on suoritettu säännöllisesti ja toteutuma on käsitelty lautakunnassa.
Liikenneväylät ja yleiset alueet: Turvallisen liikenneympäristö luominen ja ylläpitäminen. Puistojen, leikkikenttien ja muiden alueiden pitäminen viihtyisinä ja turvallisina virkistysalueina.	Pidetään kaavatiet, yleiset alueet ja kunnan hoidossa olevat yksityistiet liikennöitävässä kunnossa. Kaavateiden ja kevyenliikenteen väylien kunnossapidosta on luokitus, jolla ohjataan talviaurauksen ja hiekoitusten aloittamista oikeaan aikaan edistämään turvallista liikkumista. Kunnossapidosta huolehditaan osin kunnan omana työnä ja ostopalveluna. Yksityisille maksetaan kesä- ja talvikunnossapitoavustukset. Edelleen kunta osallistuu kuntaosuudella sellaisten yksityisteiden peruskorjaukseen, jotka saavat valtionosuuden. Puistojen hoito järjestetään vastuuhenkilön, sekä kesän ajaksi palkkaamalla palkatun puistotyöntekijän ja koululaisten avulla.	Kaavatiet, yleiset alueet ja kunnan hoidossa olevat yksityistiet on pidetty kunnossa. Kaavateiden, puistoalueiden ja leikkikenttien kunnossapidosta on huolehdittu kunnan omana työnä ja ostopalveluna. Puistojen ja alueiden hoitoon on palkattu vastuuhenkilö. Yksityisille on maksettu aurasavustukset. Kesäkunnossapitoavustukset on maksettu saapuneiden hakemusten mukaan. Tiekuunnat eivät ole hakeneet yksityisteiden perusparanusten kunnanavustusta.
Kaavoitus- ja mittaus: Asemakaavat ja osayleiskaavat laaditaan MRL:n säännösten mukaisesti.	Kiinteistörekisterin pito ja kiinteistöomaisuuden hallinto. Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimistosta ostetaan palvelut mm kiinteistönmuodostukseen liittyvissä asioissa.	Kunnan tilojen kiinteistörekisteriä on pidetty ajan tasalla. Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimistolta on ostettu tarvittavat kiinteistönmuodostuspalvelut.
Jätehuolto: Vanha kaatopaikka	Vanhan kaatopaikan seuranta.	Seuranta on toteutettu osittamalla mittauspalvelut ja raportoinnit yritykseltä.
Varastot ja koneet:	Pidetään kunnan omistama kalusto toi-	Kalustoa on huollettu ja pi-

Tuottaa hallintokuntien tarvitsemat käyttäjäpalvelut, järjestää työkalustoa.	mintakuntoisena. (Traktorit, ruohonleikurit, pakettiauto jne.)	detty toimintakunnossa omana työnä ja osittain ostopalveluna.
--	--	---

	TP 2014	Alkup.ta	Budj.muutos	TA2015	Toteutuma	Poikkeama
Hallinto netto	-218 793	-226 770	-1 260	-228 030	-213 619	14 410
TOIMINTATUOTOT	14 208	5 500		5 500	11 693	6 193
TOIMINTAKULUT	-233 002	- 232 270	-1 260	-233 530	-225 313	8 217

Toimintatuotot ovat kasvaneet lisääntyneiden palveluiden myynnin johdosta.

Liikenneväylät ja yleiset alueet	-107 878	-143 240	-530	-143 770	-125 991	20 870
TOIMINTATUOTOT	32 235	46 460		46 460	32 685	-13 774
TOIMINTAKULUT	-140 113	- 189 700	-530	-190 230	-158 677	31 552
Poistot	-135 870	- 128 740		-128 647	-125 647	3 092

Työllistettyä työntekijää ei ole palkattu, ei palkkoja / ei työllistämistukea.

Kaikki yksityistiet eivät ole hakeneet kunnossapitoavustusta, perusparannuksiin ei hakemuksia.

Kaavoitus ja mitaus netto	-10 249	- 6 080		- 6 080	-969	5 113
TOIMINTAKULUT	-10 249	-6 080		-6 080	-969	5 110
Poistot	-12 216	-5 140		-5 140	-5 135	5

Ajantasakaavaa on päivitetty ja koottu kaavat samalle karttapohjalle. Uudet kaavat ja kaavamutokset suoritetaan investointeina.

Jätehuolto netto	-1 770	- 2 130		- 2 130	-2 233	-103
TOIMINTAKULUT	-1 770	- 2 130		- 2 130	-2 233	-103
Poistot	-17 500	-17 500		-17 500	-17 500	0

Varastot ja koneet netto	-12 405	-12 220	-10	-12 230	-9 503	2 726
TOIMINTATUOTOT	1 433	700		700	2 433	1 733
TOIMINTAKULUT	-13 839	-12 920	-10	-12 930	-11 936	993

Mittarit /suoritteet	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Katujen kunnossapito	1 445 €/km/v (kadut 12,05 km kev .liik.	2 724 €/km/v (kadut 12,05 km kev .liik.	2527,14 €/km (kadut 12,05 km kev .liik.

	3,83 km)	3,83 km)	3,83 km)
Tievalaistus	19 365 €/v	21 300 €/v	20.628,48 €
Yksityisteiden avustukset	9.930 €/v	9.930 €/v	9 967,36 €/v
Talvikunnossapito	120,80 €/km/v (82,202 km)	120,80€/km/v (82,202 km)	120,80€/km/v (82,092 km)
Kesäkunnossapito keskim.			
Lk I 126,14 €/km	4 404 €/v	8 500 €/v	5905,52€
Lk II 92,50 €/km	116,50 €/km/v	104,40 €/km/v	174,79€/km/v
Lk III 58,87 €/km	(34.740 km)	(81.415km)	(33,785 km)
Perusparantaminen Valtionavustusta peruspa- rannukseen saaville tie- kunnille enintään 15 % kustannuksista	9 270 €/v	9 270 €/v	0

Kiinteistötoimi

Tuloyksikkö sisältää kunnan asuin-, toimisto- ja teollisuuskiinteistöjen sekä omien toimitilojen käytö- ja kunnossapitotehtävät, sekä kunnan omistamien maiden ja metsien hoidon.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuma
<p>Tilapalvelut:</p> <p>Tilapalvelut tuottaa Kärsämäen kunnan omistamien rakennusten tilantarvepalvelut hallintokunnille, vähäisessä määrin ulkopuolisille käyttäjille ja Ppky Selänteelle. Tilapalvelu sisältää rakennusten ja niiden ulkoalueiden teknisen kunnossapidon, hoidon ja siivouspalveluiden järjestämisen.</p> <p>Tilapalvelut sisältää:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omat toimitilat - vuokra-asunnot - muut vuokratilat 	<p>Kiinteistöt pidetään siinä kunnossa, että tiloja voidaan käyttää turvallisesti ja taloudellisesti.</p>	<p>Kiinteistöt on pidetty kunnossa ja niille tehty tarvittavat korjaukset. Tilat on vuokrattu. Lastentalolla on uusittu ja lisätty ulkovalaistusta. Toimintakeskuksella ja lastentalolla on suoritettu ilmastoinnin säätö ja kanavien puhdistus. Rannankoululla on suoritettu kunnostustöitä ryhmiksen tiloissa. Toimintakeskukselle on muutettu tiloja ryhmikselle.</p>
<p>Maa- ja metsätilat</p> <p>Kunnan omistaman metsäomaisuuden hoito hyvän metsänhoidon periaatteen mukaisesti, sekä peltoalueet vuokrataan.</p>	<p>Kunnan metsät hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaisesti asiantuntijana metsänhoitoyhdistys. Peltoalueet vuokrataan viljelijöille.</p>	<p>Metsänhoitoyhdistys on hoitanut kunnan metsätiloja. Metsien hoitotyöt on suoritettu urakoitsijoiden toimesta. Maa- ja peltoalueet on vuokrattu viljelijöille.</p>
<p>Välitetyt työpalvelut:</p> <p>Myydään työpalveluja.</p> <p>Työpalveluille on välillinen kirjaustili.</p>	<p>Työpalveluja esim. Kärsämäen Asunnot Oy:lle</p>	<p>Työpalveluita on myyty Kärsämäen Asunnot Oy:lle sekä vammaispalveluihin.</p>

	TP2014	Alkup.TA2015	Budj.muutos	TA 2015	Toteutuma	Poikkeama
Tilapalvelut netto	265 040	86 870	-850	86 020	75 804	-10 215

TOIMINTATUOTOT	1 001 430	1 019 690		1 019 690	882 430	-137 260
TOIMINTAKULUT	-736 389	-932 820	-850	-933 670	-806 626	127 044
Poistot	-132 239	-169 330		-169 330	-145 009	24 320

Osa tiloista on vuokrattu Ppky Selänteelle ja vähäisissä määrin muille ulkopuolisille käyttäjille. Oman kunnan hallintokuntien tarvitsemien tilojen kustannukset siirtyvät sisäisinä vuokrina niiden käyttäjille. Vuokra-asuntoja on 4 huoneistoa. Muut toimitilat, sisältävät sipulivaraston ja paloaseman. Toimintatuotot sisältävät ylläpitovuokrat kaikkiin vuokrattuihin rakennuksiin ja lisäksi pääomavuokrat Ppky Selänteelle vuokratuissa kohteissa.

Tilapalvelut jakautuvat seuraavasti:

	TP2014	Alkup.TA2015	Budj.muutos	TA 2015	Toteutu- ma	Poik- keama
Omat toimitilat	255 489	66 980	-820	66 160	52 891	-13 268
TOIMINTATUOTOT	954 609	926 500		926 500	795 895	-130 604
TOIMINTAKULUT	-699 120	-859 520	-820	-860 340	-743 003	117 336
Poistot	-128 569	-137 930		-137 930	134 252	3 677

Vuokra asunnot	5 694	710	-20	690	-1 019	-1 709
TOIMINTATUOTOT	23 897	24 370		24 370	19 306	-5 063
TOIMINTAKULUT	-18 203	-23 660	-20	-23 680	-20 326	3 353
Poistot	-3 670	-3 670		-3 670	-3 670	0

Toimintatuotot: yksi vuokra-asunto on ollut tyhjänä.

	TP2014	Alkup.TA2015	Budj.muutos	TA 2015	Toteutu- ma	Poik- keama
Muut tilat	3 857	19 180	-10	19 170	23 932	4 762
TOIMINTATUOTOT	22 923	68 820		68 820	67 228	- 1 591
TOIMINTAKULUT	-19 065	-49 640	-10	-49 650	-43 295	6 354
Poistot		-27 730		-27 730	-7 086	20 643

Mittarit/suoritteet	TP2014	TA2015	Toteutuma
Omat toimitilat	16 850 k-m ³	16 850 k-m ²	16 850 k-m ²
Vuokra-asunnot	733 k-m ²	733 k-m ²	733 k-m ²
Muut toimitilat	922 k-m ²	922 k-m ²	1991 k-m ²
Toimintatuotot	54,12 € v/m ²	55,10 €/v/m ²	52,09 €/v/m ²
Toimintakulut	39,79 €/v/m ²	50,07 €/v/m ²	47,70 €/v/m ²

Uusi paloasema 1069 m², lisätty muihin toimitiloihin, Pelastuslaitos ottanut tilat käyttöön 4.5.2015

Maa- ja metsätilat netto	20 631	167 330		167 330	177 462	10 132
---------------------------------	---------------	----------------	--	----------------	----------------	---------------

TOIMINTATUOTOT	210 281	213 400		213 400	228 111	14 711
TOIMINTAKULUT	-189 650	-46 070		-46 070	-50 649	-4 579

Puun myyntituloja on toteutunut enemmän, istutuksia ja ojituksia tehty enemmän

Välitetyt työpalvelut netto	0	0	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	12 183	0	0	0	-92	-92
TOIMINTAKULUT	-12 183	0	0	0	-92	-92

Kiinteistötoimi yht.	285 672	254 200	-850	253 350	253 267	-82
-----------------------------	----------------	----------------	-------------	----------------	----------------	------------

Ruokahuolto- ja siivouspalvelut

Ruokahuolto- siivouspalvelun tulosityksikkö sisältää ruokahuollon ja siivouksen.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot	Toteutuma
<p>Ruokahuolto: Ruokapalvelujen keskuskeittiö valmistaa ja kuljettaa ruuan kaikkiin kunnan laitoksiin, sekä tuottaa vanhusten ateriapalvelun kotipalveluateriat.</p>	<p>Tavoitteena on valmistaa ravitsemuksellisesti hyvää, asiakkaiden ikäkausien tarpeet huomioivaa terveellistä ja maukasta ruokaa. Toimintaa ohjaavat päiväkotikoulu- ja vanhusten ruokailusta annetut suositukset. Huomioidaan lähiruoan käytön mahdollisuudet; hankitaan tarpeisiin sopivia elintarvikkeita lähialueen tuottajilta.</p>	<p>Ruoan valmistuksessa on noudatettu päiväkotia, koulu, sairaalaa- ja vanhusten ruokailusta annettuja suosituksia. Erityisruokavaliot on otettu huomioon lähialueen tuottajilta on hankittu mm. perunoita, kasviksia, vihanneksia ja leipomotuotteita. Oiva-tarkastus on tehty keskuskeittiölle 14.4.2015. Ruokahuolto- ja siivouspalvelut on tuottanut 5.5.2015 alkaen Fazer Food Service Oy</p>
<p>Siivous: Siivouspalveluiden tehtävänä on tuottaa asiakaslähtöistä puhtausta tehokkaasti ja taloudellisesti kunnan eri tulosalueille.</p>	<p>Tavoitteena on siivouksen keinoin huolehtia kiinteistöjen kunnan säilyttämisestä puhtaus- ja hygieniatasovaatimukset huomioiden eri tulosalueilla. Siivoukseen kuuluu päiväkotia, koulut, toimintakeskus, toimitilat, sekä kunnan muut kiinteistöt. Selänteen yksiköille tuetaan vuokran yhteydessä siivouspalveluja.</p>	<p>Tilojen puhtaanapito on hoidettu sisäisenä palveluna mitoituksen mukaan. 1.1.2015 Toimintakeskuksen siivous siirtyi Attendo Oy:lle. Siivouspalvelut on 5.5.2015 alkaen tuottanut Fazer Food Service Oy</p>

Valtuusto on päättänyt § 140 25.11.2014 ulkoistaa ruokahuolto- ja siivouspalvelut. Ruokahuolto- ja siivoustoimen v. 2015 talousarvio on laadittu 3.12.2014 uudestaan ajalle 1.1.- 31.3.2015.

	TP2014	TA2015	Tot	Tot%
Ruokahuolto- ja siivouspalvelut netto	27 960	2 160	-7 917	-366,54
TOIMINTATUOTOT	1 178 731	284 690	404 231	141,99
TOIMINTAKULUT	-1 150 771	-282 530	-412 149	145,88
Poistot	-2 198	- 2 160	-1 465	67,83

Mittarit / suoritteet 1.1. – 30.4.2015

Ruokahuolto			
Ruokapalvelujohto	0,5 hlö	0,5 hlö	0,5 hlö
Keittiötyöntekijä	11,72 hlö	11,72 hlö	10,74 hlö
Ateriasuoritteet	201 331 kpl /v	48 750 kpl/v	72 958 kpl/v
Ateriasuorituksen hinta	4,37 €	4,47 €	4,44 €
Kouluruokailu	3,89 €	4,47 €	4,00/4,36 €
Koivupuisto ateriapäivä n.	14,43 €	14,53 €	14,43 €
Toimintakulut /tuotot	880 162	217 610	318 584

Kouluruokailussa Frosteruksen koulun suoritteiden painoarvona on käytetty kerrointa 1,0 ja koulu-ruokailut laskutetaan yksikköhinnalla Frosteruksen koulu 4,00 €, Saviselkä ja Venetpalo 4,36 €. Koivupuiston suoritteiden painoarvona on käytetty kerrointa 3,25 (aamupala, lounas, päivällinen ja ilta-pala).

Suoritteet yht.	72 958 kpl	
Suoritetuotot yhteensä	<u>318 584 €</u>	
Toimintatuotot yht.	318 584 €	Keskiarvo suoritehinta=4,36

Siivous	TP2014	TA2015	Tot
Siivoustyönjohto	0,5 hlö	0,5	0,5
Siivoustyöntekijä	7,71 hlö	8,22	7,04
Siivottava ala	10 914 m ²	10 858 m ²	10 291 m ²
Siivousala/työntekijä	1415m ²	1410 m ²	1462 m ²
Siivoustyön keskim. hinta	27,35 €/m ²	6,07 €/m ² /v	7,04 €/m ² /v
Toimintakulut/tuotot	298 569 €/v	67 080 €/v	72 469 €/v

Ruokahuolto- ja siivouspalvelut 05.05.-31.12.2015

	TP2014	Alkup. 2015	Budj.muutos	Virall. budj.	Toteuma	Poik- keama
	27 960	2 160	-17 160	-15 000	-41 471	-26 471
TOIMINTATUOTOT	1 178 731	284 690	119 560	404 250	420 037	15 787
TOIMINTAKULUT	-1 150 771	-282 530	-136 720	-419 250	-461 509	-42 259
Poistot	-2 197	-2 160		-2 160	-2 197	-37

Ruokahuolto- ja siivouspalvelut on siirtynyt 5.5.2015 alkaen Fazer Food Services Oy:lle. Inventaario on tehty ennen toiminnan aloittamista. Elintarvikkeet ja siivouksen pesuaineet on myyty Fazer Food Services Oy:lle. Toimintakuluja on tullut irtisanomisajan palkoista, jaksotetuista lomapalkkavarauksista sivukuluineen. Kaikkiaan ruokahuolto- ja siivouspalveluja ostettiin Fazer Food Services Oy:ltä 667 690 eurolla vuonna 2015.

Suojelutoimi

Jokilaaksojen pelastuslaitos hoitaa pelastustoimen ja öljyvahinkojen torjunnan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Pelastuslaitoksen eri paloasemien henkilöstön yhteistiedot, esittelyn ja palvelutuotannon löydät pelastuslaitoksen omilta sivuilta [www-sivuilta](http://www.sivuilla) osoitteesta www.jokipelastus.fi

	TP2014	Alkup. 2015	Budj.m uutos	Virall. budj.	Toteuma	Poikkeama
Suojelutoimi netto	-240 585	-244 970		-244 970	-243 340	1 629
TOIMINTA-TUOTOT						
TOIMINTAKULUT	-240 585	-244 970		-244 970	-243 340	1 629
Poistot	-1 064	-850		-850	-851	-1

	TA 2015	Toteutuma	Poikkeama
Tekninen lautakunta yhteensä	-398 860	-383 860	15 000
Poistot yhteensä	-323 720	-296 343	27 376

7.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosan toteutuminen 2015

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- Muutokset	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama
			muutosten jälkeen		
TOIMINTATUOTOT	3 401 850,00	64 560,00	3 466 410,00	3 867 557,09	401 147,09
Myyntituotot	794 590,00	119 560,00	914 150,00	1 232 335,34	318 185,34
Maksutuotot	1 335 530,00	-55 000,00	1 280 530,00	1 518 728,23	238 198,23
Tuet ja avustukset	194 600,00		194 600,00	160 364,43	-34 235,57
Muut toimintatuotot	1 077 130,00		1 077 130,00	956 129,09	-121 000,91
TOIMINTAKULUT	-20 263 410,00	-303 990,00	-20 567 400,00	-21 056 003,49	-488 603,49
Henkilöstökulut	-5 732 230,00	-198 040,00	-5 930 270,00	-6 283 143,38	-352 873,38
Palvelujen ostot	-11 799 160,00	-450,00	-11 799 610,00	-12 145 996,06	-346 386,06
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-776 840,00	-18 500,00	-795 340,00	-748 044,81	47 295,19
Avustukset	-693 800,00	-85 000,00	-778 800,00	-722 617,81	56 182,19
Muut toimintakulut	-1 261 380,00	-2 000,00	-1 263 380,00	-1 156 201,43	107 178,57
TOIMINTAKATE	-16 861 560,00	-239 430,00	-17 100 990,00	-17 188 446,40	-87 456,40
VEROTULOT	6 890 000,00	250 000,00	7 140 000,00	7 215 715,81	75 715,81
VALTIONOSUUDET	10 690 000,00	187 000,00	10 877 000,00	10 793 531,00	-83 469,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	126 500,00	70 000,00	196 500,00	220 294,59	23 794,59
Korkotuotot				1 451,34	1 451,34
Muut rahoitustuotot	327 700,00		327 700,00	383 042,28	55 342,28
Korkokulut	-180 000,00	70 000,00	-110 000,00	-100 724,01	9 275,99
Muut rahoituskulut	-21 200,00		-21 200,00	-63 475,02	-42 275,02
VUOSIKATE	844 940,00	267 570,00	1 112 510,00	1 041 095,00	-71 415,00
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-565 230,00		-565 230,00	-512 700,90	52 529,10
Suunnitelman mukaiset	-565 230,00		-565 230,00	-512 700,90	52 529,10
TILIKAUDEN TULOS	279 710,00	267 570,00	547 280,00	528 394,10	-18 885,90
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET	54 890,00		54 890,00	54 885,17	-4,83
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	334 600,00	267 570,00	602 170,00	583 279,27	-18 890,73

Verotulot 2015	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- Muutokset	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama
			muutosten jälkeen		
Kunnan tulovero	6 037 000	200 000	6 237 000	6 235 136	-1 864
Kiinteistövero	453 000		453 000	504 222	51 222
Osuus yhteisöveron tuotosta	400 000	50 000	450 000	476 358	26 358

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, euroa	Muutos, %
Verovuosi 2014	21,50	31 083 487	1,0
Verovuosi 2013	20,75	30 781 509	2,5
Verovuosi 2012	20,75	30 004 085	-1,3
Verovuosi 2011	20,75	30 380 542	3,1
Verovuosi 2010	20,75	29 426 165	-1,6
Verovuosi 2009	20,50	29 884 519	-4,1
Verovuosi 2008	20,50	31 108 053	2,4

Taulukko. Verotettavan tulon erittely.

Kiinteistöveroprosentit	
	2015
Yleinen veroprosentti	0,85 %
Vakituiset asunnot	0,50 %
Muut asuinrakennukset	1,10 %
Voimalaitos	2,85 %
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %
Rakentamattomat tontit	3,00 %

Taulukko. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2015.

Valtionosuudet 2015	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- Muutokset	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama
			muutosten jälkeen		
Valtionosuudet yhteensä	10 690 000,00	187 000,00	10 877 000	10 793 531	-83 469,00
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10 980 000,00	187 000,00	11 167 000	10 969 842	-197 158,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-290 000,00		-290 000	-176 311	113 689,00

Taulukko. Vuoden 2015 valtionosuuksien erittely.

7.2.3. Investointiosan toteutuminen

Investointien toteuma ja hankeselostus esitetään sivuilla 102-103. Investointiosan määrärahat ja tuoarviot sitovat valtuustoon nähden hanketasolla.

INVESTOINTIOHJELMA 2015	Alkup TA	TA muutos	TA 2015	Tot.	Poikkeama
HALLINTOTOIMI	1 000,00	-284 760,00	-283 760,00	-166 485,77	117 274,23
Maa-alueet	20 000,00		20 000,00	-8 467,74	-28 467,74
TOIMINTAKULUT				-8 467,74	-8 467,74
Investointien myynnit	20 000,00		20 000,00		-20 000,00

Tilan Hietakaarto maapohjan myynti ei ole toteutunut.

Pyhänet Oy:n liittymismaksu on toteutunut

Potilastietojärjestelmä		-70 700,00	-70 700,00		
TOIMINTAKULUT					
TOIMINTATUOTOT				70 770,00	-70,00
Investointien hankinnat		-70 700,00	-70 700,00		

Potilastietojärjestelmän hankinta on toteutunut. Laskutettu palveluntuottajalta ja tuloutettu menotililyhytyksenä.

Teollisuusal. asemakaavan uusiminen	-10 000,00		-10 000,00	-5 095,79	4 904,21
TOIMINTAKULUT				-5 095,79	-5 095,79
Investointien hankinnat	-10 000,00		-10 000,00		10 000,00

Teollisuusalueen asemakaavan muutos on aloitettu. Kaava valmistuu vuonna 2016

Taajama-alueen tietoliikenneverkon rakentaminen	-170 000,00	-170 000,00		-100	69 642,08
TOIMINTATUOTOT				357,92	85 000,00
TOIMINTAKULUT				85 000,00	
Investointien hankinnat	-170 000,00	-170 000,00		-185	170 000,00
				357,92	-185 357,92

Taajama-alueen tietoliikenneverkon rakentaminen on toteutunut.

Suomelan alueen asemakaavoitus	-9 000,00		-9 000,00	-8 662,50	337,50
TOIMINTAKULUT				-8 662,50	-8 662,50
Investointien hankinnat	-9 000,00		-9 000,00		9 000,00

Suomelan alueen asemakaavoitus on aloitettu ja oletettu valmistuvan vuonna 2016

Osakkeet	-10 000,00	-10 000,00	-9 847,06	152,94
TOIMINTAKULUT			-9 847,06	-9 847,06
Investointien hankinnat	-10 000,00	-10 000,00		10 000,00

Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja tuottavan Kuntien Hetapalvelut Oy:n ja Attendo Oy:n osakkeet on ostettu.

Siirtynyt kalusto / Sos.- ja terveystoimet	-34 060,00	-34 060,00	-34 054,76	5,24
TOIMINTAKULUT			-34 054,76	-34 054,76
Investointien hankinnat	-34 060,00	-34 060,00		34 060,00

PPKY Selänteeltä on 1.1.2015 siirtynyt käyttöomaisuus kunnalle.

TEKNINEN TOIMI -277 000,00 -286 200,00 -563 200,00 -574 234,53 -11 034,53

Paloaseman perusparantaminen	-480 000,00	-30 950,00	-510 950,00	-521	
TOIMINTATUOTOT				960,85	-11 010,85
				250 000,00	250 000,00
TOIMINTAKULUT				-771	
				960,85	-771 960,85
Investointien hankinnat	-730 000,00	-30 950,00	-760 950,00		760 950,00
Investointien valtionosuudet	250 000,00		250 000,00		-250 000,00

Uuden paloaseman rakentaminen on aloitettu elokuussa 2014 Junnon teollisuusalueelle.

Rakennushanke on valmistunut ja lopputarkastus pidetty 25.6.2015.

Pelastuslaitos on ottanut tilat käyttöön 4.5.2015.

Toimintakeskuksen ilmastointi	-40 000,00	-3 500,00	-43 500,00	-43 522,28	-22,28
TOIMINTAKULUT				-43 522,28	-43 522,28
Investointien hankinnat	-40 000,00	-3 500,00	-43 500,00		43 500,00

Ilmastoinnin muutostyöt ovat valmistuneet. Ilmastointikanavat on puhdistettu ja ilmanvaihto on säädetty suunnitelmien mukaisiin ilmamäärien arvoihin.

Vanha Paloasema	250 000,00	-250 000,00			
Investointien hankinnat		-250 000,00	-250 000,00		250 000,00
Investointien myynnit	250 000,00		250 000,00		-250 000,00

Vanhan paloaseman myynti ei ole toteutunut. Myyntiaikaa on jatkettu.

Kaavateiden päällystäminen	-7 000,00	-1 750,00	-8 750,00	-8 751,40	-1,40
TOIMINTAKULUT				-8 751,40	-8 751,40
Investointien hankinnat	-7 000,00	-1 750,00	-8 750,00		8 750,00

Paanutien päällystäminen on valmistunut. Päällystyksen lisäksi Paanutien ja Haapajärventien risteykseen rakennettiin liikenteenjakaja.

Kaikki yhteensä -276 000,00 -570 960,00 -846 960,00 -740 720,30 106 239,70

7.2.4. Rahoitusosan toteutuminen

Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	844 940	267 570	1 112 510	1 041 095	-71415
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-796 000	-320 960	-1 116 960	-1 075 720	41 240
Rahoitusosuudet investointimenoihin	250 000	155 700	405 700	335 000	-70 700
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	270 000	-250 000	20 000		-20000
Toiminta ja investoinnit, netto	568 940	-147 690	421 250	300 375	-120875
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset				-120 000	-120000
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 394 000	606 000	2 000 000	2 400 000	400 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 117 330		-1 117 330	-1 117 326	4
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-606 000	-606 000	-1 200 000	-594 000
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				-780	-780
Vaihto-omaisuuden muutokset					
Saamisten muutos				-75 017	-75017
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	276 670	-00	276 670	1 075 548	798 878
Vaikutus maksuvalmiuteen	845 610	-147 690	697 920	962 425	409 085

7.2.5.Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO 2015

1000 EUR

	Sit.	Määrärahat				Poikkeama	Tuloarviot				
		Alkup. TA	TA-muutos	TA muut. jälkeen	Tot.		Alkup. TA	TA-muutos	TA muut. jälkeen	Tot.	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
VAALIT	N	4	2	6	6						
TILINTARKASTUS	N	19	0	19	11	8					
YLEISHALLINTO	N	799	-17	782	842	-60					
ELINKEINOTOIMI	N	393	0	393	395	-2					
YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSPALVELUT	N	212	0	212	186	26					
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT	N	9 233	217	9 450	9 648	-198					
OPETUSTOIMEN HALLINTO	N	169	0	169	141	28					
PERUSOPETUS	N	3 345	9	3 354	3 410	-56					
TOISEN ASTEEN OPETUS	N	696	1	697	605	92					
AIKUISKOULUTUS	N	64	0	64	60	4					
VARHAISKASVATUS	N	1 057	6	1 063	1 066	-3					
KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI	N	214	1	215	199	16					
LIIKUNTA-, NUORISO- JA RAITTIUSTYÖ	N	276	1	277	250	27					
YHDYSKUNTATEKNIikka	N	391	2	393	352	41					
KIINTEISTÖTOIMI	N	-254	1	-253	-253	0					
RUOKAHOULTO- JA SIIVOUSPALVELUT	N	-2	17	15	41	-26					
SUOJELUTOIMI	N	245	0	245	229	16					
				0							
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ		16 861	240	17 101	17 188	-87	0				
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						6890	250	7 140	7 216	76
Valtionosuudet	B						10690	187	10 877	10 794	-83
Korkotulot	B						0		0	1	1
Muut rahoitustulot	B						328		328	383	55
Korkokulut	B	180	-70	110	101	9					0
Muut rahoituskulut	B	21		21	63	-42					0
Satunnaiset kulut	B					0					0
Tulorahoituksen korjaukset					0	0				0	0
										0	0
INVESTOINTIOSA											
MAA-ALUEET	B			0	8	-8	20		20	0	-20
POTILASTIETOJÄRJESTELMÄ	B		71	71	0	71			0		0
TEOLLISUUSAL.ASEMAKAAVAN UUS.	B	10		10	5	5			0		0
TAAJAMA-AL.TIETOLIKENNEVERKKO	B		170	170	185	-15			0	85	85
OSAKKEET	B		10	10	10	0			0		0
PALOASEMAN PERUSPARANTAMINEN	B	730	31	761	772	-11	250		250	250	0
VANHA PALOASEMA				0		0	250	-250	0	0	0
SUOMELAN ALUEEN ASEMAKAAVA	B	9		9	9	0			0	0	0
TOIMINTAKESKUKSEN ILMASTOINTI	B	40	4	44	44	0			0	0	0
KAAVATEIDEN PÄÄLLYSTÄMINEN	B	7	2	9	9	0			0		0
SIIRTYNYT KALUSTO/SOS-JA TERV.PAL	B	0	34	34	34	0		0	0		0
				0					0		0
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ		796	322	1 118	1 076	42	520	-250	270	335	65
RAHOITUSOSA											
Antolainasaamisten lisäys					120	-120					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						1394	606	2 000	2 400	400
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	1 117		1 117	1 117	0					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B		606	606	1 200	-594	0				0
Saamisten muutos	B				75	-75					
Vaikutus maksuvalmiuteen		847	0	847	400	447		305	305	211	-94
		19 822	1 098	20 920	21 340	-420	19 822	1 098	20 920	21 340	420

8.TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

8.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja –tase sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja –asetusta kirjanpitolauslaskunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

8.2 Tuloslaskelma

Tuloslaskelmassa seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: verotulot, valtionosuudet, rahoitustuottojen ja –kulujen erotus, poistot ja arvonalentumiset, satunnaiset tuotot ja kulut, poistoeron muutos, varausten muutos ja rahastojen muutos.

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014		
Toimintatuotot				
Myyntituotot	655 771,15	850 919,22		
Maksutuotot	1 518 728,23	21 791,65		
Tuet ja avustukset	160 364,43	256 330,91		
Muut toimintatuotot	235 863,39	724 117,46	2 570 727,20	1 853 159,24
Valmistus omaan käyttöön				
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-4 685 627,76	-3 422 342,90		
Henkilösivukulut	-1 585 219,24	-1 300 272,44		
Eläkekulut	-1 379 523,11	-1 145 047,16		
Muut henkilösivukulut	-205 696,13	-155 225,28		
Palvelujen ostot	-11 581 728,25	-12 719 010,93		
Varasto +/-				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-748 044,81	-887 193,71		
Avustukset	-722 617,81	-171 721,52		
Muut toimintakulut	-435 935,73	-494 845,38	-19 759 173,60	-18 995 386,88
TOIMINTAKATE			-17 188 446,40	-17 142 227,64
Verotulot		7 215 715,81		7 065 349,74
Valtionosuudet		10 793 531,00		10 856 989,00
Alv:n takaisinperintä				
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	1 451,34	2 913,19		
Muut rahoitustuotot	383 042,28	202 267,47		
Korkokulut	-100 724,01	-131 065,82		
Muut rahoituskulut	-63 475,02	-10 859,18	220 294,59	63 255,66
VUOSIKATE			1 041 095,00	843 366,76
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-512 700,90	-490 337,86		
Arvonalentumiset	0,00	-18 803,84	-512 700,90	-509 141,70
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00		
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS			528 394,10	334 225,06
Poistoeron lisäys/vähennys		54 885,17		54 885,17
Varausten lisäys/vähennys		0,00		0,00
Rahastojen lisäys/vähennys		0,00		0,00
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ			583 279,27	389 110,23

8.3 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA		
	2015	2014
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 041 095,00	843 366,76
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	164 507,12
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 075 720,30	-1 841 651,51
Rahoitusosuudet investointimenoihin	335 000,00	113 978,37
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	1 034 416,19
Toiminnan ja investointien rahavirta	300 374,70	314 616,93
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-120 000,00	-211 161,82
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 400 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 117 326,00	-1 212 281,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 200 000,00	1 600 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-779,96	-63 462,48
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	-75 016,95	-694 222,33
Korottomien velkojen muutos	1 075 547,90	-328 515,01
Rahoituksen rahavirta	962 424,99	-909 642,64
Rahavarojen muutos	1 262 799,69	-595 025,71
Rahavarat 31.12. 1 000 euroa	8 746	7 483
Rahavarat 01.01. 1 000 euroa	7 483	8 078

8.4 Tase

VASTAAVAA	31.12.2015	31.12.2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	22 182,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	743 884,19	628 667,05
Aineettomat hyödykkeet yht.	766 066,19	628 667,05
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 680 622,36	1 672 154,62
Rakennukset	9 254 608,37	7 761 170,24
Kiinteät rakenteet ja laitteet	825 488,24	1 061 433,77
Koneet ja kalusto	40 050,83	37 949,48
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	13 758,29	1 201 046,78
Aineelliset hyödykkeet yht.	11 814 528,09	11 733 754,89
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 621 008,83	3 611 161,77
Muut lainasaamiset	540 000,00	420 000,00
Muut saamiset	130 155,06	130 155,06
Sijoitukset yht.	4 291 163,89	4 161 316,83
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	25 651,70	26 572,02
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	927,75	932,30
Toimeksiantojen varat yht.	26 579,45	27 504,32
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	21 082,84	26 582,92
Lainasaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00
Pitkäaikaiset saamiset yht.	21 082,84	26 582,92
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	820 044,71	105 135,90
Lainasaamiset	0,00	600 000,00
Muut saamiset	127 284,21	23 757,41
Siirtosaamiset	271 001,36	408 919,94
Lyhytaikaiset saamiset yht.	1 218 330,28	1 137 813,25
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	8 607 155,45	7 341 548,59
Rahoitusarvopaperit yht.	8 607 155,45	7 341 548,59
Rahat ja pankkisaamiset	138 927,52	141 734,69
VASTAAVAA YHT.	26 883 833,71	25 198 922,54

VASTATTAVAA	31.12.2015	31.12.2014
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	5 734 018,03	5 734 018,03
Arvonkorotusrahasto	312 705,65	312 705,65
Muut omat rahastot	0,00	0,00
Edellisten tilikausien alijäämä	2 635 841,12	2 246 730,89
Tilikauden yli/alijäämä	583 279,27	389 110,23
Oma pääoma yht.	9 265 844,07	8 682 564,80
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 683 845,37	1 738 730,54
Varaukset yht.	1 683 845,37	1 738 730,54
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	0,00	1 700,28
Lahjoitusrahastojen pääomat	95 771,07	95 775,62
Toimeksiantojen pääomat yht.	95 771,07	97 475,90
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 165 792,00	9 179 368,00
Lainat julkisyhteisöiltä	50 000,00	230 000,00
Muut velat	400 000,00	0,00
Pitkäaikainen yht.	10 615 792,00	9 409 368,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 113 576,00	3 157 326,00
Lainat julkisyhteisöiltä	180 000,00	260 000,00
Saadut ennakot	477,26	3 950,77
Ostovelat	1 799 782,47	1 326 399,55
Muut velat	196 499,08	140 588,45
Siirtovelat	932 246,39	382 518,53
Lyhytaikainen yht.	5 222 581,20	5 270 783,30
VASTATTAVAA YHT.	26 883 833,71	25 198 922,54

8.5 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA			
		2015	2014
Toimintatuotot		21 614 007	20 390 840
Toimintakulut		-39 029 196	-37 683 206
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		7 374	13 234
Toimintakate		-17 407 815	-17 279 132
Verotulot		7 178 604	7 027 089
Valtionosuudet		11 731 369	11 748 657
Rahoitustuotot ja -kulut			
	Korkotuotot	31 628	47 724
	Muut rahoitustuotot	542 834	197 205
	Korkokulut	-190 488	-312 243
	Muut rahoituskulut	-81 465	-17 099
Vuosikate		1 804 667	1 412 201
Poistot ja arvonalentumiset			
	Suunnitelman mukaiset poistot	-1 406 184	-1 372 327
	Tilikauden yli- ja alipariarvot	5 625	72 056
	Arvonalentumiset		-18 804
Satunnaiset erät			120 461
Tilikauden tulos		404 108	213 587
Tilinpäätössiirrot		-1 414	60 326
Tilikauden verot		-587	
Laskennalliset verot		-60	
Vähemmistöosuudet		74 242	-16 654
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		476 289	257 259

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA			
		2015	2014
Toiminnan rahavirta			
	Vuosikate	1 804 680	1 412 201
	Satunnaiset erät	-587	120 461
	Tulorahoituksen korjauserät	-33 365	258 356
Investointien rahavirta			
	Investointimenot	-1 576 893	-2 366 711
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	358 036	129 087
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	18 207	96 483
Toiminnan ja investointien rahavirta		570 078	-350 123
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
	Antolainasaamisten lisäykset	0	-61 162
	Antolainasaamisten vähennykset	0	0
Lainakannan muutokset			
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 613 247	175 915
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 697 177	-1 629 569
	Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 190 794	1 594 389
Oman pääoman muutokset		68	56 186
Muut maksuvalmiuden muutokset			
	Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-458	-62 724
	Vaihto-omaisuuden muutos	7 449	-2 623
	Saamisten muutokset	449 274	158 763
	Korottomien velkojen muutokset	1 408 615	-414 759
Rahoituksen rahavirta		590 157	-185 584
Rahavarojen muutos		1 160 303	-535 707
Rahavarojen muutos			
	Rahavarat 31.12.	10 506 877	9 339 703
	Rahavarat 1.1.	9 346 574	9 875 410
		1 160 303	-535 707

KONSERNITASE		
VASTAAVAA	2015	2014
PYSYVÄT VASTAAVAT	22 674 764	22 841 996
Aineettomat hyödykkeet	864 937	719 617
Aineettomat oikeudet	864 937	719 617
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0
Ennakkomaksut	0	0
Aineelliset hyödykkeet	20 698 787	21 031 310
Maa- ja vesialueet	2 067 115	2 108 340
Rakennukset	16 289 511	15 122 200
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 293 610	1 607 279
Koneet ja kalusto	784 457	794 268
Muut aineelliset hyödykkeet	82 778	35 424
Ennakkomaksut ja kesk.er.hankinnat	181 318	1 363 799
Sijoitukset	1 111 040	1 091 069
Osakkuusyhteisöosuudet	78 548	23 159
Osakkeet ja osuudet	819 196	857 927
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
Muut lainasaamiset	832	832
Muut saamiset	212 465	209 151
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	84 317	85 522
VAIHTUVAT VASTAAVAT	13 681 622	12 780 642
Vaihto-omaisuus	167 209	123 055
Saamiset	3 007 535	3 317 884
Pitkäaikaiset saamiset	21 083	26 583
Lyhytaikaiset saamiset	2 986 452	3 291 301
Rahoitusarvopaperit	8 665 846	7 405 203
Rahat ja pankkisaamiset	1 841 032	1 934 500
VASTAAVAA YHTEENSÄ	36 440 703	35 708 160

VASTATTAVAA	2015	2014
OMA PÄÄOMA	10 907 466	8 032 201
Peruspääoma	5 734 018	5 734 018
Arvonkorotusrahasto	421 922	411 921
Muut omat rahastot	593 401	505 229
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	3 681 833	1 123 774
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	476 292	257 259
VÄHEMMISTÖOSUUDET	13 993	88 167
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
VARAUKSET		2 313 624
Poistoero		2 021 922
Vapaaehtoiset varaukset		291 702
PAKOLLISET VARAUKSET	252 611	270 250
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	252 611	270 250
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	157 608	159 278
VIERAS PÄÄOMA	25 109 027	24 844 640
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	16 366 782	16 166 784
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	295 851	291 651
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 552 375	3 630 778
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	5 894 020	4 755 427
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	36 440 703	35 708 160

9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

9.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

9.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperiaatteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemmaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Nordea Pankki Suomi Oyj:ltä marraskuussa 2010 otetun lainan korko on suojattu Nordea Pankki Suomi Oyj:n kanssa sovitulla koronvaihtosopimuksella. Sopimuksen päättymispäivä oli 16.11.2015.

9.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konserniyhteisöjen maksamat kiinteistöverot on eliminoitu.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuus on erotettu konsernin ylijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Konsernitaseen esittämistavan muutos

Poistoero- ja vapaaehtoiset varaukset on esitetty tilikauden yli-/alijäämävillillä ja edellisten tilikausien yli-/alijäämävillillä. Aiemmin ne on esitetty omana rivinä Poistoero- ja vapaaehtoiset varaukset. Vertailutietoihin ei ko. muutosta ole tehty.

Kuntayhtymien alijäämä

Konsernissa on alijäämää vuoden 2015 tilinpäätöksessä kuntayhtymistä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirillä. Kärsämäen osuus, 1,01 %, koko alijäämästä on 184 202,51 euroa ja poistoerolla ja vapaaehtoisilla varauksilla vähennetystä alijäämästä 68 279,12 euroa.

Alijäämien kattamiseen varaudutaan vuoden 2017 talousarviossa ja seuraavien vuosien suunnitelmissa.

9.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtävälueittain

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Kunnanhallitus	112 486	1 173 005	67 444	90 429
Sos- ja terveystoimen palvelut	18 487 719	16 999 118	1 713 404	0
Opetustoimen lautakunta	1 478 660	508 326	364 785	231 213
Vapaa-ajan lautakunta	8 800	119 588	8 800	119 588
Tekninen lautakunta	1 526 342	1 590 803	416 294	1 411 929
Kunnan toimintatuotot yhteensä	21 614 007	20 390 840	2 570 727	1 853 159

Verotulojen erittely

	2015	2014
Kunnan tulovero	6 235 136	6 227 826
Osuus yhtiöveron tuotosta	476 358	397 203
Kiinteistövero	504 222	440 321
Verotulot yhteensä	7 215 716	7 065 350

Valtionosuuksien erittely

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	7 914 258	7 971 061	7 914 258	7 971 061
Verotuloihin perustuvat valtionosuuksien tasaus	3 055 584	3 167 899	3 055 584	3 167 899
Järjestelmämuutoksen tasaus	0	0	0	0
Opetus- ja sivistystoimen muutvaltion osuudet	-176 311	-281 970	-176 311	-281 970
Harkinnanvarainen valtionosuus	0	0	0	0
Yksikkörahoituksen mukainen valtionosuus	937 838	891 668		
Valtionosuudet yhteensä	11 731 369	11 748 658	10 793 531	10 856 990

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Aineettomat hyödykkeet	Poistomenetelmä	
Kehittämismenot	Tasapoisto	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2 vuotta
Muut	Tasapoisto	2 vuotta
poikkeukset:		
Nurmesjärven kunnostus	Tasapoisto	5 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
poikkeukset:		
Frosteruksen koulu	Tasapoisto	50 vuotta
Venetpalon koulu	Tasapoisto	30 vuotta
Toimintakeskus	Tasapoisto	30 vuotta
Terveyskeskus	Tasapoisto	50 vuotta
Lastentalo Kuusipiha	Tasapoisto	50 vuotta
Akuuttivuodeosasto	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäämäpoisto	20 %
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäämäpoisto	25 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäämäpoisto	20 %
poikkeus:		
Urheilukenttä	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakeluverkosto	Menojäämäpoisto	10 %
Viemäriverkko	Menojäämäpoisto	10 %
Kaukolämpöverkko	Menojäämäpoisto	15 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaistul.	Menojäämäpoisto	20 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Menojäämäpoisto	22 %
Maakaasuverkko	Menojäämäpoisto	15 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäämäpoisto	20 %
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitt.	Menojäämäpoisto	25 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Menojäämäpoisto	20 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäämäpoisto	25 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Menojäämäpoisto	25 %
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	Tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	

Investointien aktivointirajamuutos 10 000 euroa, kh 18.3.2002 63§.

Poistosuunnitelman muutos 26.5.2008 § 143:Kertapoisto, kun menojäämäpoistoa jäljellä alle 500 euroa.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta kunnan tilinpäätöksessä

Vuosina 2014-2018

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	537 507
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	546 117
Ero (€)	-8 476
Ero%	-1,55 %

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden myyntivoitto				
Rakennusten myyntivoitto		419		
Osakkeiden myyntivoitto				
Myyntivoitot yhteensä		419		
Muut toimintakulut				
Maa-alueiden myyntitappio		164 507		164 507
Rakennusten myyntitappio				
Myyntitappiot yhteensä		164 507		164 507

Satunnaiset erät

Konserni		Kunta	
2015	2014	2015	2014

Satunnaiset tulot

Ppky Selänne

119 098

Apporttina siirtyneen kaluston osuus

Jokilaaksojen Koulutusky

1 363

Satunnaiset tuotot yhteensä

120 461

Satunnaiset kulut

Satunnaiset kulut yhteensä

9.3 Tasetta koskevat liitetiedot

9.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

PYSYVIEN VASTAAVIEN MUUTOKSET 2015

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.		628 667,05	628 667,05
Lisäykset tilikauden aikana	22 182,00	185 357,92	207 539,92
Rahoitusosuudet tilikaudella		-85 000,00	-85 000,00
Vähennykset tilikauden aikana			
Siirrot erien välillä			
Tilikauden poisto		70 140,78	70 140,78
Arvonlennukset ja niiden palaut.			
Poistamaton hankintameno 31.12.	22 182,00	658 884,19	681 066,19
Arvon korotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.	22 182,00	658 884,19	681 066,19

Olennaiset lisäpoistot

Erittely olennaisista lisäpoistoista

Aineelliset hyödykkeet

	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 672 154,62	7 761 170,24	1 061 433,77	37 949,48	1 201 046,78	11 733 754,89
Lisäykset tilikauden aikana	8 467,74	1 994 347,91	8 751,40	34 054,76	1 410 720,30	3 456 342,11
Rahoitusosuudet tilikauden aikana		-250 000,00				-250 000,00
Vähennykset tilikauden aikana						
Siirrot erien välillä					-2 598 008,79	-2 598 008,79
Tilikauden poisto		-250 909,78	-159 696,93	-31 953,41		-442 560,12
Arvonlennukset ja niiden palaut.						
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 680 622,36	9 254 608,37	910 488,24	40 050,83	13 758,29	11 899 528,09
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 680 622,36	9 254 608,37	910 488,24	40 050,83	13 758,29	11 899 528,09
Sisältää arvonkorotuksia						

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Yhteensä
	Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Osakkeet osakkuus- ja muut omist. yht.	Muut osakk. ja osuudet	Saamiset tytäryhteisöt	Saamiset kuntayhtym.	Saamiset osakkuus- ja muut omis.yht.	Saamiset muut yhteisöt	
Hankintameno 1.1.	1 764 838,81	1 722 375,39	1 100,00	122 847,57	460 443,06	-00	-00	89 712,00	4 161 316,83
Lisäykset				9 847,06	120 000,00				129 847,06
Vähennykset									
Siirrot erien välillä									
Hankintameno 31.12.	1 764 838,81	1 722 375,39	1 100,00	132 694,63	580 443,06	-00	-00	89 712,00	4 291 163,89
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 764 838,81	1 722 375,39	1 100,00	132 694,63	580 443,06	-00	-00	89 712,00	4 291 163,89
Sisältää arvonkorotuksia		56,35							

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Kunnan omistus- osuus 1000 €	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus 1000 €		
					omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta

Tytäryhteisöt

Kärsämäen Asunnot Oy	Kärsämäki	100,00	1 227	100,00	1 337	2 500	-1
Kärsämäen Kehityskeskus Oy	Kärsämäki	100,00	101	100,00	19	0	-1
Kärsämäen Teollisuuskiint. Oy	Kärsämäki	100,00	232	100,00	-407	1 813	-94
Kärsämäen Vesihuolto Oy	Kärsämäki	100,00	98	100,00	1 398	415	-1
Kiint. Oy Kärsämäen Liikekeskus	Kärsämäki	50,75	108	50,75	505	2 100	7
Yhteensä			1 766		2 852	6 828	-90

Kuntayhtymät

Jokilaaksojen Musiikkiopisto ky	Nivala	7,25	2	7,25	2	14	0
P-Pohjanmaan liitto ky	Oulu	0,79	3	0,79	8	9	1
P-Pohj. Sairaanhoidopiirin ky	Oulu	1,01	1 489	1,01	1 300	2 210	-61
Jokilaaksojen koulutusky	Nivala	2,54	225	2,54	763	235	3
Peruspalvelu ky Selänne	Haapajärvi	14,33	3	14,33	3	1 510	0
yhteensä			1 722		2 076	3 978	-57

Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt

Pyhänet Oy	Pyhäjärvi	18,03	1	18,03			
------------	-----------	-------	---	-------	--	--	--

Saamisten erittely

	2015		2014	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		2 786		587
Lainasaamiset	540 000			
Muut saamiset	40 443	40 443		
Siirtosaamiset		842		
<i>Yhteensä</i>	580 443	44 071	-00	587
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				44 974
Lainasaamiset				
Muut saamiset		78 064		1 982
Siirtosaamiset		57 172		159 486
<i>Yhteensä</i>	-00	135 236		206 442
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset				980
Lainasaamiset				600 000
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	-00			600 980
<i>Saamiset yhteensä</i>	580 443		-00	808 011

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	55	5 384	55	121
Kelan korvaus työterveyshuollosta	61 372	63 890	8 265	19 093
EU-tuet ja avustukset	98 379	84 506	85 000	71 731
Muut tulojäämät	450 900	434 589	143 410	317 975
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	610 706	588 369	236 730	408 920
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	610 706	588 369	236 730	408 920

Rahoitusarvopaperit

	2015	2014
	€	€
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	9 264 978	8 060 366
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 607 155	7 341 549
Erotus	657 823	718 817
Palkkionpalautus v. 2015	27 097,83	

9.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Peruspääoma 1.1.	5 734 018	5 734 018	5 734 018	5 734 018
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Peruspääoma 31.12.	5 734 018	5 734 018	5 734 018	5 734 018
Arvonkorotusrahasto 1.1.	411 921	411 921	312 706	312 706
Arvonkorotusten lisäykset tilikaudella				
Arvonkorotusten vähennykset tilikaud.				
Arvonkorotusrahasto 31.12.	421 922	411 921	312 706	312 706
Muut omat rahastot				
Elinkeinoelämän kehittämisrahaston pääoma 1.1.	0,0	0,0	0,0	0,0
Siirrot rahastoon tilikaudella				
Siirrot rahastosta tilikaudella, purku				
Elinkeinoelämän kehittämisrahaston pääoma 31.12.	0,0	0,0	0,0	0,0
Muiden rahastojen pääoma 1.1.	505 299	508 031		
Siirrot rahastoon tilikaudella		6 314		
Siirrot rahastosta tilikaudella		-9 114		
Muiden rahastojen pääoma 31.12.	593 401	505 299		
Muut omat rahastot yhteensä	593 401	505 299		
Edellisten tilikausien alijäämä 1.1.	1 381 033	925 742	2 635 841	2 246 731
Jokilaaksojen koulutusky siirto peruspo		198 032		
Edellisten tilikausien alijäämä 31.12.	3 681 833	1 123 774	2 635 841	2 246 731
Tilikauden ylijäämä	476 292	257 259	583 279	389 110
Oma pääoma yhteensä	10 907 466	8 032 201	9 265 844	8 682 565

Pitkääikaiset velat

	2015	2014
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 423 988	5 312 564
Lainat julkisyhteisöiltä siitä eläkelainat	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Muut pitkäaikaiset velat	400 000	0
<i>Pitkääikaiset velat yhteensä</i>	6 823 988	5 312 564

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	252 611	309 847	0	0
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	252 611	309 847	0	0

Vieras pääoma

	2015		2014	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				4 771
Muut velat	400 000			
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	400 000			4 771
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		14 033		715 708
Muut velat				
Siirtovelat				-00
<i>Yhteensä</i>		14 033		715 708
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteis- yhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>		0		0
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	400 000	14 033	0	720 479

Sekkilimiitti	2015	2014
	€	€
Luotollisen sekkitalin sekkilimiitti 31.12.		
Pyhålaakson Osuuspankki	600 000	600 000
Danske Bank	462 517	462 517
yhteensä	1 062 517	1 062 517

Siirtovelkoihin sisålyvåt olennaiset eråt

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	36 786	21 015	477	-00
Menojåmåt				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 163 458	1 656 398	801 608	348 012
Korkojaksotukset	85 298	62 120	7 795	14 468
Muut menojåmåt	335 039	996 876	122 844	983 731
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	2 620 581	2 736 409	932 247	1 346 212
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	2 620 581	2 736 409	932 247	1 346 212

9.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		1 331 571		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 415 546	2 415 546		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	2 415 546	2 415 546		
Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		2 073 332		
Vakuudeksi annetut pantit	3 954 000	3 954 000		
<i>Vakuudeksi annetut pantit yhteensä</i>	3 954 000	3 954 000		

Leasingvastuiden yhteismäärä

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	24 016	26 584	13 758	14 387
Myöhemmin maksettavat	39 149	53 701	24 819	36 735
<i>Yhteensä</i>	63 165	80 285	38 577	51 122

Vastuusitoumukset

	Kunta	
	2015	2014
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	6 417 381	6 417 381
Jäljellä oleva pääoma	4 085 088	4 430 368
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	3 228 525	3 228 525
Jäljellä oleva pääoma	2 943 271	2 980 420

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2015	2014
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	12 856 952	12 416 811
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	-00	-00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	8 585	9 162

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Sopimusvastuut				
Vuokravastuut	37 549	46 287		
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset				
Käypä arvo	-7 773	-33 540		-25 817
Kohde-etuuden arvo	496 796	1 960 707		1 500 000
EU-hankkeiden omavastuut	17 598	16 970		
Vammaispalvelulain mukaisen tuleva tuetun asumisen vastuu	1 170 987	1 147 157		
Arvonlisäveron palautusvastuu	145 472	201 156		
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	2 979 545	3 438 050	2 979 545	3 438 050

9.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstökulut	2015	2014
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	6 282 000	4 722 615
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	1 143	4 795
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	6 283 143	4 727 410

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2 015	2 014
Yleishallinto	30	6
Opetus- ja kulttuuritoimi	92	64
Tekninen toimi	7	32
<i>Yhteensä</i>	129	102

Tilintarkastajan palkkiot

	2015	2014
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	6 444,00	5 863,00
Tilintarkastuslautakunnan avustaminen	0	0
Muut palkkiot	0	186,00
Tilintarkastajan lausunnot	0	700,00
Palkkiot yhteensä	6 444,00	6 563,00

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2015	2014
Suomen Keskusta r.p. (KESKUSTA) / €	2 514,67	1 844,83
Perussuomalaiset (PS) / €	291,90	496,64
Kristillisdemokraattinen puolue (KD) / €	122,61	82,07
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä / €	2 929,18	2 423,54

9.6 Luettelo kirjanpitokirjoista, tositelajeista sekä säilytysajoista

KÄRSÄMÄEN KUNTA

Käytetyt kirjanpitokirjat v. 2015

Päiväkirja	Atk-tulosteena
Pääkirja	Atk-tulosteena
Tasekirja	Erikseen sidottuna
Tase-erittely	Atk-tulosteena
Myyntirekontra	Atk-tulosteena
Ostoreskontra	Atk-tulosteena
Atk-palkkakirjanpito	Atk-tulosteena
 Kirjanpitoyhdistelmä tilierittelyin	Atk-tulosteena
 Palkkaluettelo	Atk-tulosteena
Käyttöomaisuuskirjanpito	Atk-tulosteena

Lettelo käytetyistä tositelajeista vuonna 2015

Tositelaji	ID
100	10 Myyntireskontra
200	20 Ostolaskut
210	21 Ostolaskut/Finvoice
220	22 Ostolaskut/Projektitositteet
300	30 Ostoreskontran maksatus
310	31 Kassatositteet
320	32 Myyntireskontran suoritukset
400	40 Muistiotositteet
600	60 Palkat
800	80 Käyttöomaisuus

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Kärsämäellä huhtikuun 25. päivänä vuonna 2016

<u>Jaane Salo</u>	<u>Päivi 88</u>
<u>M. K.</u>	<u>U. K.</u>
<u>Sari Pi</u>	<u>Pentti</u>
<u>Parja Aulis</u>	<u>A. R.</u>

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilintarkastuksesta on annettu kertomus.

Kärsämäellä 16.6.2016

Mirja Klasila

Mirja Klasila, JHTT
BDO AUDIATOR Oy, JHTT-yhteisö